

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**FRODRUP
SOGNS**

Historie

af
Hans Rasmussen

HANS RASMUSSEN

FRØRUP SOGNS HISTORIE

UDGIVET MED STØTTE
AF FRØRUP SOGNERAAD OG SPAREKASSEN FOR
NYBORG BY OG OMEGN

1945

C. SCHØNEMANN . GRAFISK ETABLISSEMENT . AKTIESELSKAB
NYBORG

FORORD

Efter mange Aars Samlerarbejde foreligger nu Frørup Sogns Historie. Den skulde være et Forsøg paa at redde noget af det gamle fra Forglemmelse. Det er især Gaardene, deres Beliggenhed før Udskiftningen og de skiftende Slægter siden da, der omtales. Den skulde vise lidt af Udviklingen i Sognet fra omkring 1700 (Ryttergodstiden) til 1944. Kirkerne og Skolerne med Præsterne og Lærerne er omtalt. Sogneraadets skiftende Medlemmer ligeledes. Regisse Kilde kunde heller ikke forbigaas.

Med Haab om, at Bogen maa glæde mange, takker jeg Landsarkivets Personale i Odense, især Arkivar Seesten, for værdifuld Hjælp, Pastor Fabricius (tidligere Gislev) for Bistand med Udredning af Frørup Kirkes Ombygning, Sogneraadets formand Rs Dyhr, Taarup, for Hjælp ved Udredningen af Slægterne i Taarup, Sognearkivar Møller, Korinth, for Overladelse af Sogneraadets Historie og Konsulent Gerh. Nielsen, Herrested, for gode Raad.

HANS RASMUSSEN

*Vi søger Slægtens Spor i stort og smaat,
i Flinteøksen efter Harvens Tænder,
i Mosefundets Smykke, plumpt og raat,
i Kirkens Kvadre, lagt af brede Hænder.
Hvert skimlet Skrift, hver skjoldet Alterbog
har gemt et Gran af Slægtens Vé og Vaade;
nu skal de røbe mig, hvad Vej jeg drog,
og løfte mig en Flig af Livets Gaade.*

Aakjær.

FRØRUP SOGN omfatter Byerne Frørup og Taarup.

Frørup By, som ligger 10 Kilometer sydvest for Nyborg, er meget gammel. Den nævnes 1231 i »Valdemar den Andens Jordebog« og hed da Frøthorp. Om dette Navn skal henføres til Guden Frø eller Frejr, er der delte Meninger om.

Sænkningen langs Kongshøj Aa helt ind til Lykkesholm har haft spredte Bebyggelser i den yngre Stenalder, det vidner de mange Runddysser, et Par Langdysser og en enkelt Jættestue ved Ellested om. Frøthorp har haft en Langdysse (paa Niels Lyders Mark) og flere Runddysser (ved Høje Stene og paa Rasmus Ringers Mark, er der fundet mange Redskaber); og da den ligger paa Sydskræningen mod ovennævnte Sænkning og har udmærkede Kilder, har den sikkert været en af vore ældste Landsbyer. I hvert Tilfælde har her været Mennesker for 4000 Aar siden. De har fisket i Aaens Vande og skudt sig et Dyr engang imellem. Senere har de ryddet lidt bort af Skovene og opdyrket sig en lille Plet Jord, saa godt som de har kunnet det med deres Sten- og Træredskaber, og da Jorden var frugtbar, har den bundet en Familie, maaske en Stamme til sig, og igennem Aarhundreder er Udviklingen gaaet videre, indtil man ved Aar 400 f. Kristus fik Kendskab til Jernet. Først da kunde man rigtig tage fat paa Rydning af Skovene og Opdyrkning af Jorden, og først da har man begyndt paa en fast, samlet Bebyggelse. Omkring ved den Tid kan Frøthorp være opstaaet.

Johs. Steenstrup vil vide, at de ældste Landsbyer er dem, hvis Navne ender paa -um, -inge eller -lev; f. Eks. Vindinge og Ullerslev. En Udflytterby fra en af disse ældste Byer kaldes en Thorp; efter denne Fortolkning skulde Frøthorp altsaa være en Datterby fra f. Eks. Vindinge eller Ullerslev.

Jeg har forespurgt paa rette Sted i København, om Frøthorp skal henregnes til en Datterby (altsaa af yngre Dato) eller en Moderby. Jeg fik det Svar, at

man efter Ordets Stavemaade mente, at det var en Udflytterby fra en ældre Landsby; men man turde ikke benægte, at det var en Moderby. Havde der i »Frøthorp« været et »s« imellem Frø og Thorp, altsaa Frøsthorp, var det ganske sikkert en af de ældste Byer. Nu kan et »s« let falde ud af et Ord igennem Aarhundreder, og vil man holde paa, at Frørup er en rigtig gammel By og har sit Navn fra Frø eller Frejr, som var Frugtbarhedens Gud, saa er det ikke svært at finde en Begrundelse derfor; thi jeg vil mene, at det falder lettere at sige Frøthorp end Frøsthorp, saa det »s« kan godt have været der fra Begyndelsen, men er udeladt af ubevidst Bekvemmelighedshensyn.

Derfor, og især fordi Frøthorp havde en Stenkirke før Valdemarstiden, er den sikkert en af vore ældste Landsbyer. Byen er altsaa meget gammel, og Boligerne har fra først af været meget primitive. Hvordan disse Boliger har været, kan man ikke sige med Sikkerhed, da man ikke her har fundet gamle Bopladser*). Væggene bestod antagelig af Jord og Sten, Taget velsagtens af Græstørv og Gulvet af Jord. Senere nedgravede man Stolper i Jorden, flettede dem sammen med Vidjer og klinede Ler uden paa.

Undertiden har Boligen vel været en Rundhytte. Man har andre Steder fundet Bopladser med Stolpehuller i Rundkreds og Stolpehuller i Midten til at bære Taget.

Ofte byggede man Lervægshuse med Lergulv og lave Lerbænke til at ligge paa.

Senere var de saakaldte Bulhuse ogsaa brugt paa Fyn. Man udfyldte Stolpe mellemrummene med Egefjælle. I Magnus den Godes Saga fortælles, at Nordmændene hærgede paa Fyn, og mange Egetræsvægge gik op i Luer.

Efterhaanden har man her i Frørup bygget Bindingsværkshuse, hvor Mellemrummene var udfyldt med et stærkt Fletværk (Væggevender), hvorpaa der var klinet Ler. Man finder endnu nogle Huse med den Slags Vægge. Husene blev med Tiden flere og større. For 2–300 Aar siden havde de fleste Gaarde her i Frørup 3 eller 4 Længer. De ny Udflyttergaarde var som Regel opført af godt Egebindingsværk med brændte Mursten. Der var altid en Bagerovn og Maltkølle ved Bryggerskorstenen.

Her i disse Gaarde har Slægt efter Slægt levet. Her har de ligget i Kreds om Kirken. Her har man oplevet gode og onde Tider og levet som en stor Familie, der delte godt og ondt med hverandre.

*) Den danske Landsby: Axel Steensberg.

Ved Udskiftningen laa her 40 Gaarde, Skolen og nogle faa Huse. 12 Gaarde hørte til Glorup, 13 til Juelsberg, 7 til Hølckenhavn, 3 til Ørbæklunde, 1 til Krumstrup og 1 til Vejstrupgaard.

Alle disse Gaarde paa 2 nær blev udflyttet i Tiden fra 1789—1850. De ligger nu spredt omkring Byen paa de frugtbare og veldrevne Marker.

Hvor disse mange Gaarde laa, er der nu kun 3 tilbage. Der er 7 Huse med Jord til. Derimod er der mange gamle Huse, og i Byen er der nu omkring 30 Arbejderhjem.

Taarup udgør den østlige Del af Sognet. Den hed i 1376 Torpæ, i 1433 Thorpe og i 1513 Torpested. Den er aabenbart en Datterby fra Frørup. Den har gode, frugtbare Jorder, og i Nærheden af Store-Bælt er der Kalklejer.

Den ældste skriftlige Kilde om Frørup, fandt jeg i »Valdemar den Andens Jordebog« fra 1231. I den staar der, at Kongen ejede Jordegods i Frøthorp. Dette Jordegods var vurderet til 9 Marks Guld. Der var 8 Havne, og af hver skulde der svares 2½ Øre Havre, 2 Øre Penninge, 18 Penninge (18 Penninge = ½ Øre) og 6 Høns.

Disse Udtryk »Marks Guld« og »Havne« er ganske sikkert Ord, som man ikke rigtig forstaar Betydningen af, derfor skal jeg ganske kort prøve paa at forklare dem.

Marks Guld Vurderingen svarer til Hartkorn, og 1 Marks Guld Jord er omtrent det samme som 3 Td. Hartkorn, altsaa ejede Kongen Jordegods her, som efter vore Forhold svarer til 27 Td. Hartkorn.

Havne svarer til Lægd. Efter Størrelsen lagdes 3—12 Gaarde sammen i en Havn. 1 Havn skulde stille 1 Mand til Leding. Fra disse 8 Havne skulde der altsaa møde 8 Mand ved Flaaden, naar Kongen ved sin Styresmand sendte Bud. Skibet, som de skulde møde ved, laa antagelig ved Store-Bælt. Disse Havne-bønder, ogsaa kaldet »Skippere«, skulde være forsynet med Kost og Vaaben. Vaabnene var foruden Skibets Skjold: Sværd, Spyd og Kedelhue. Et vist Antal Havne udgjorde et Skiben, der stillede et Skib med fuld Udrustning. Skibet førtes af en Styresmand, som mødte med Hest og Brynje. I Fredstid skulde hver Havn svare ovennævnte Afgift.

Ligesom vort Land har oplevet baade gode og onde Tider, saaledes har den enkelte Egn og By mærket noget af den samme Omskiften.

Valdemarstiden var lykkelig for vort Land. Bønderne udgjorde Samfundets Kerne. Selvejerbonden var paa den Tid uafhængig. Herregaarde var der antagelig endnu ingen af. Der var da dobbelt saa meget Jord under Plov som ved Aaret 1660, og der var en saadan Overproduktion af Heste, at man aarligt kunde udføre ca. 9000 gode danske Heste.

Den Tid har uden Tvivl ogsaa været god for vor By, som da allerede havde en Tufstenskirk i sin Midte.

Men snart kom der et Omslag, og nu gik det i flere Hundrede Aar stadig tilbage for Bondestanden, selv om Kr. II. og Struense gjorde Forsøg paa at hjælpe den foragtede Bonde.

Kongens Mænd, d. v. s. hans Ombudsmænd, Styresmænd o. fl., begyndte at skille sig ud fra Bønderne og blev Herremænd, og man fik Adelsstanden.

Denne Stand, der ligesom Præstestanden støttede Kongemagten under Valdemarerne, kom senere i Strid med denne. Man behøver kun at nævne Navne som Marsk Stig, som Repræsentant for Adelsmændene, og Jacob Erlandsen og Jens Grand som Repræsentanter for Præstestanden.

Svære Tider har det sikkert været for vor By, da Interdiktet under Striden mellem Erik Menved og Jens Grand i 4 Aar hvilede tungt over Landet. Værre blev det vel under Kristoffer II, da Grev Gert førte sit strenge Regimente paa Fyn og i Jylland.

I disse Ufredstider, i det 13. og 14. Aarhundrede, gav mangen en Bonde sig ind under en lokal Jorddrotts eller Herremands Beskyttelse og blev dennes vornede. Han gav sin Gaard til en saadan mægtig Mand og modtog den igen i Fæste. Som Vederlag maatte han betale en Sum Penge i Indfæstning og en Afgift, som kaldtes Landgilde; men saa blev han til Gengæld fri for at betale Skat.

Saaledes ejede den rige Slægt »Bjørn« Jordegods i Frørup. 1449, 1. Marts, skiftede Ridderen Johan Bjørnsen til Stensgaard i Svanninge Sogn med sin Broder Joachim Bjørnsens Børn: Jep, Sophie og Anders. Ved dette Skifte overdroges der dem bl. m. a. i Frødrup (Frøthorp): 1 Gaard, hvoraf Claus Nielsen svarer 3 Pd. Korn; 1 Skp. Smør, 1 Mk. lybsk, 1 Svin m. m. 1 Gaard, som Poul svarer af, 1 Gaard i Taarup, som Jens Jonsen svarer af, samt Per Smeds Hus i Frødrup, som svarer en Ørte Korn og 8 Skilling grot.

Roskilde Bispestol ejede omkring 1370 Gods i Frøthorp Sogn til 100 Mark

lybsk, ogsaa under Biskop Lage Urne (Biskop fra 1512—29) tilhørte det Roskilde Bispestol.

I 1441 under Kristoffer af Bajern led Bønderne et Nederlag, og de blev trykket endnu dybere ned. Tienden blev nu indført, og Bønderne maatte ikke mere bære Vaaben. Efter Grevens Fejde fik Herremændene fuldstændigt Herredømme over deres Bønder, og da de ikke kunde betale deres Afgifter, maatte de forrette Hoveriarbejde.

Paa Grund af Kristian IV mange Krige har der været trange Kaar overalt, og det skulde være mærkeligt, om ikke Dønninger fra Svenskerkrigen har naaet til Frørup, selv om vi godt ved, at det mest var Egnen Nord for Nyborg, der blev hjemsøgt af de svenske Krigere. Alb. Thomsen har i Svendborg Amts Aarskrift for 1926 fortalt indgaaende derom. Men i de Tider var der mange af Landets egne Børn, som ikke var stort bedre, men optraadte som Røvere og Stimænd.

*) Blandt disse var ogsaa Mads Smed fra Taarup. Han fik Lyst til at optræde som svensk Soldat. Han tvang den daværende Herredsfoged i Vinding Herred, Rasmus Hansen i Saaderup, til at skaffe sig en svensk Uniform, selv havde han en hvid Hest, og saa indkvarterede han sig selv og Hesten hos Herredsfogeden, hvor han i 1 $\frac{1}{2}$ Maaned tog Furage til Hesten, og selv søgte han Dug og Disk sammen med en Svensker, Lorenz Salvegarde. Efter Freden klagede Herredsfogeden over Mads Smed, som var en besværlig, modvillig og fortrædelig Gæst, som han ikke kunde slippe af med.

Adelens Stilling var meget daarlig her i Nyborg Len omkr. 1600. Aarsagen dertil var Kr. IV.s Krige og Opførelsen af de mange prægtige Herresæder. Ifølge A. Bærentsen skal den fynske Bondestand have været økonomisk bedre stillet. Han skildrer den fynske Bondestand paa denne Tid, som »et flittigt, skikkeligt, renligt og forstandigt Folkefærd«. Mange havde den Gang Lyst til at sysle med Bog og Pen. Selv om man vel den Gang sjældent havde et ordnet Skolevæsen, hjalp man sig paa anden Maade med private Lærere, som det ses her fra Frørup.

Ved Paasken 1664 var tre Frørup-Bønder, Rasmus Pedersen, Jørgen Pedersen og Peder Ebbesen forsamlet i Dines Nielsens Hus, hvor de blev enige om, at Mikkil Andersen skulde være Skolemester for deres Børn, 2 Drengene fra hver,

*) S. Jørgensen: Den fynske Landbostand 1657—60.

og at han derfor skulde nyde af hver 2 Sk. om Ugen og 1 Dags Kost. Peder Ebbesens ene Søn kunde ikke komme før efter Saatiden, men han udeblev helt, og den anden blev ogsaa borte, da han havde gaaet nogen Tid. Derfor sagsøger Mikkell Andersen P. Ebbesen for Misligholdelse af Kontrakten og satte i Rette, om ej P. Ebbesen burde betale ham hver Dags Kost med 10 Sk. danske.

Forannævnte Jørgen Pedersen og Peder Ebbesen var Fæstere under Ellensborg (Holckenhavn). Ved et Syn 1663 over Ellensborgs Bøndergods ses det, at disse to Fæstebønder er velstaaende. Jørgen Pedersens Helgaard er kun brøstfældig paa Tag over 2 Bindinger Hus, Peder Ebbesens Helgaard var brøstfældig paa Tag over 14 Bindinger Hus og manglede Fodstykke under 9 Bindinger Ladehus.

Hvis disse to repræsenterer Gennemsnits-Bonden i Frørup paa den Tid, saa ser det ikke ud til, at Svenskerkrigen har ødelagt saa meget her som andre Steder.

Om følgende Træk betyder Fattigdom, som paastaet, eller Vrangvilje er ikke let at afgøre. Ofte er endda nærmere Arvinger blevet uenige.

1662 stævnedes ovennævnte Jørgen Pedersen: Mads Rasmussen i Ørbæk, Pelle Hansen og dennes Hustru, Johanne Povlsdatter, i Anledning af et Dødsfald. En Mand, Anders Jensen, var død, og Jørgen Pedersen spurgte om Pelle Hansen og de andre Medarvinger vilde være med til at begrave ham (antagelig bekostede Begravelsen). Men Pelle Hansen og hans Hustru sagde, at de ikke havde Raad dertil. Dertil svarede Jørgen Pedersen, at saa fik han gøre det, for Manden kunde ikke saaledes vedblive at ligge paa Stengulvet. Endvidere kræver han af de samme 5 Sletdaler for 2 Tdr. Æreøl (Gravøl).

*) Under Kr. V og Fr. IV kommer en ny Byrde til alle de andre, nemlig Soldatertjenesten. Værnepligten hvilede kun paa Bønderne. Landmilitsen var meget frygtet, da Behandlingen af Soldaterne var meget raa og haard. Øvelsesheden var ellers ikke lang, kun 2 Timer hver Søndag om Sommeren og 1 Time hver anden Søndag om Vinteren og større Dagsøvelser nogle Dage om Aaret. Tjenestetiden, som normalt var 6 Aar, kunde godt vare længere. »Jeppe paa Bjerget« var i »Malicien« i 10 Aar.

Da Karlene rejste fra deres Godser for at unddrage sig Soldatertjenesten, kom nu ogsaa Stavnsbaandet til alt det øvrige, saa manges en Herremand fik Hals- og Haandsret over sine Bønder. Under disse ufrie og retsløse Kaar sank mange Bønder ned i Fattigdom, Drikfældighed og Sløvhed.

*) Det danske Landbrugs Historie af Prof. Maar.

Fælles for dem alle var de store Byrder i Form af Afgifter og det store Hoveriarbejde; men Forskellen var den, at nogle kunde komme igennem det med ubøjet Vilje og med lidt Selvstændighed i Behold, mens andre sank helt ned i Trællekaar og fik Trællesind. Det var nok som Regel ikke Herremændene, der var de værste; men derimod Lade- og Ridefogederne, og man læser tit om, hvordan man forstod at drille, narre eller underkøbe disse, efter som det passede bedst i Øjeblikkets Situation.

Af Fæstebreve kan man se, at mangen en Bonde fik stor Hjælp eller Lettelse af Herremanden, naar Sygdom og Uheld ramte ham og hans Besætning, saa det er muligt, at det paa saadanne Tider var bedre at være undergivet en Herremand end en Kreditforening.

En Tid stod en Del af Bønderne her under Kongen (se Ryttervæsenet S. 17); men efter 1718 kom de igen under Herremænd.

Saa randt da de trange Tider for Frørup Sogns Bønder, som for største Delen var Hovbønder under Juelsberg, Holckenhavn og Glorup Godser, indtil det begyndte at lysne for dem under Struense ved Aar 1770. De blev som bekendt holdt nede under Guldbergs Styre; men endelig brød Dagen frem, da Kronprinsen (den senere Fr. VI) og hans gode Mænd: Grev Andreas Peter Bernstorff, Grev Kristian Reventlow og Kristian Kolbjørnsen, ynkedes over Bøndernes usle Kaar.

I 1787 udkom den Forordning, der gav Fæstebonden Retstilling over for Herremanden. Før en Gaard tiltraadtes af en Fæster, skulde der afholdes en lovlig Synsforretning over dens Bygninger, Besætning, Sædekorn m. m. (se disse Synsforretninger S. 83) og Fæstebonden maatte ikke mere straffes med Træhest, Halsjern, i Hundehullet ell. lign. Straffe.

Den 20. Juni 1788 blev Stavnsbaandet ophævet, og Bonden var fra nu af ikke mere et ufrit Tyende, men en fri Borger.

Udskiftningen af Frørup Bys Jorder fandt allerede Sted 1789, medens Udskiftningen i Taarup kom 1792.

Fra 1. Maj 1792 blev de Glorup-Fæstebønders Hoveripligt fastsat til et bestemt Antal Dage (se General-Hoveribest. S. 74), hvilket ogsaa maa have været et stort Fremskridt, selv om de nævnte 11 Pløjedage, 39 Spanddage og 132½ Gangdag aarlig for en Helgaard var en stor, stor Byrde.

I Løbet af det næste Slægtled flyttedes mange af Gaardene ud. I Frørup

blev de alle flyttet ud saa nær som Christian Hansens og Klaus Jensens. I Taarup derimod er kun faa udflyttet.

Efterhaanden købtes Gaardene til Selveje.

I 1796 var kun 1 Gmd. og 3 Hmd. Selvejere, 1802 var 15 Gmd. og 6 Hmd. blevet Selvejere.

De første Selvejere træffer man i Sognets nordlige Del ved Frederikshøj. I 1797 købte Kammerherre Frederik Juel af Taasinge 13 Gaarde og 6 Huse i Frørup af Amalie Christiane Raben til Raschenberg (Juelsberg), og omkring 1800 solgte Kammerherre Fr. Juel bort af dette Jordegods. Derfor kaldtes denne Del af Frørup Mark ogsaa tidligere »Ejendomsmarken«.

Indtil omkring Udskiftningen dyrkede Gaardmændene Jorden i Fællesskab. Husmænd var der i den Tid kun faa af, det var som Regel Smaaandværkere, som ikke selv havde Jord. De fik Lov til at have 1 Ko, nogle Faar og Gæs paa Overdrevet sammen med Landsbyens Kreaturer. Byjorden deltes i tre Vange: Rug-, Byg- og Græsvangen, og uden om disse laa Overdrevet, som ikke blev dyrket, men laa hen med Græs, (det der kom af sig selv). Her græssede Byens Kreaturer i samlet Flok, passet af Byhyrden. Dette Jordfællesskab medførte et særligt Bystyre med en Oldermænd i Spidsen. Man samledes paa Bystævnet, naar Oldermændens Horn lød. Her tog man Bestemmelse om, hvornaar man skulde pløje, saa, sætte Gærder og høste m. m. Her afgjortes mindre Trætter, og Oldermænd idømte Bøder, der som oftest skulde erlægges i Form af Øl eller Brændevin, som bag efter ved et Oldermændsgilde blev drukket i Fællesskab.

Paa Frørup Bystævne, som ligger øst for Brugsforeningen, samledes de Frørup-Bønder. Her findes ingen Minder fra den Tid; men den lille trekantede Plads er omdannet til et lille, pænt Anlæg. Der findes bl. a. en Kvindevalgretseg og en Genforeningssten.

Fra Herregaardene lærte man bedre Driftsmaader med Brakning, Kløver og Bælgfrugter.

Man begyndte ogsaa, som paa Glorup, at mergle Jorden. Rasmus Sørensen (Snæverkildegaard) var den første, der begyndte at mergle her. Man anlagde Humle- og Frugthaver. Hans Hansen (Kildegaard) plantede 150 Frugttræer og gravede i Løbet af 6 Aar 1000 Favne Vandgrøfter. Man samlede Stenene af Markerne og satte pæne og solide Stengærder. Saaledes opførte Hans Nielsen

(Listelund) 3–400 Favne enkelt Stengærde. Selvejergaardmand Peder Knudsen (Brinksminde) fik 1817, den 7. Maj, fra »Det kgl. danske Landhusholdnings-selskab« tilkendt 3. Bæger for at have ryddet og bragt under Plov 12 Td. Land, for at have opført 912 Favne Stengærde, hvoraf 649 Favne var dobbelte, og for at drive sin Lod med Orden og Flid.

Saaledes var her efter Udskiftningen en Fremdrift paa alle Omraader. Man var heldig at have gode Læremestre. Grev Moltke til Glorup var en af Fyns bedste Agerdyrkere. Kammerherre Fr. Juel var en Foregangsmand paa flere Omraader, bl.a. drev han Kartoffeldyrkning i stor Stil. Fra Holckenhavn lærte man at lave godt Smør, idet Forpagter Zoega; en Holstener, havde det bedste Hollænderivæsen (Mejeriv.) paa Fyn og holdt holstenske Mejersker.

Man var heldig at have den gode Jord at arbejde med; men man manglede Gødning at køre paa den, da den meste hidtil var blevet paa Overdrevet eller i Skovene. Man avlede derfor ved Aar 1800 kun daarligt. 5–6 Fold af Rug og 7–8 Fold af Byg og Havre paa den bedste Jord.

Hesteholdet var før Udskiftningen paa Grund af Hoveriet større end Kvægsholdet, man ser fra to af vore Ryttergaarde, at den ene har 7 Heste og 5 Køer, den anden 4 Heste og 2 Køer; men efter Udskiftningen fik man færre Heste og flere Køer.

Kørnes Mælkeydelse var ikke stor, omkr. 1837 gav en Ko 5² højest 10 Kander Mælk i den bedste Tid

Man forlod det gamle 3²Vangsbrug og inddelte sine Jorder i 6 Skifter. 3 blev drevet med: Rug, Byg og Havre, 3 hvilede med Græs og Kløver. Man avlede til eget Forbrug lidt Hør, Hamp og Sennep. Humlehaver havde man overalt. Roer og Kartoffler avlede man ikke i Marken omkr. 1800; men man havde lidt af begge Delene i Haven sammen med Kaalen.

Nu dyrkes der mange Roer, og derved kan man bedre holde Jorden ren. Man har faaet bedre Landbrugsredskaber, en Mængde Gødning fra de store Kvægbesætninger og endvidere Tilskud af Kunstgødning. Alt dette, i Forbindelse med Forædling af Kornsorterne, har bevirket, at der omkr. 1940 avles ganske anderledes end for et Slægtled end sige hundrede Aar siden.

Fra to veldrevne Ejendomme med god Jord har jeg faaet nogle Tal, som beviser dette.

Matr. No. 35 i Frørup har et Jordtilliggende paa 40 Td. Land. Den nuværende Ejer overtog Gaarden omkring 1916. Den havde indtil da været drevet paa gammeldags Maade. Derfor avledes der i 1916 kun 275 Td. Korn, 1917 252 Td. (det tørre Aar), 1918, 315 Td. og 1919, 381 Td. Nu springer vi frem til 1938 og finder en Rekordavl paa 584½ Td. De sidste fire Aar, 1940, 1941, 1942 og 1943, viser henholdsvis: 411, 405, 475 og 537 Td. Korn.

Den anden Ejendom er Matr. No. 51 med flere i Taarup med 19½ Td. Land. Her er i de sidste fire Aar, 1940, 1941, 1942, 1943 avlet henholdsvis: 233, 205½, 241, 208½ Td. Korn.

Som det er gaaet med Kornavlén, er det ogsaa gaaet med Køernes Mælkeydelse. En god Ko kan give 20—25 kg Mælk pr. Dag, og enkelte Rekordkøer kan komme op paa 30—40 kg og endda have en stor Fedtprocent.

Saa gik Tiden. Statsbankerotten 1807—1818 ramte ikke Landbruget saa stærkt, og paa Fyn mærkede man den mindst. I sidste Halvdel af Aarhundredet (1870—80) skete det store Omslag for Landbruget; tvunget ude fra den store Verden, maatte man gaa over fra Kornavl og Kornsalg til Husdyrhold.

Fra 1830—40 opstod Landbrugsskoler og Landboforeninger, som havde til Formaal at dygtiggøre Landmanden. Man fik bedre Redskaber og Maskiner, og fra Frørup, Øksendrup og Hesselager fik man det bedste Sædebyg her i Amtet. Ren Sæderug og Sædehvede købte man paa Egeskovs Marked i September Maaned.

Bøndersmørret stod tilbage for Herregaardsmørret, og først da vi i Aaret 1886 fik vort eget Andelsmejeri, midt mellem Frørup og Taarup, skete der en stor Forandring til det bedre. (Det første Andelsmejeri 1882 i Hjedding ved Varde). Nogle Aar senere kom Andelsslagterierne, og fra nu af gjaldt det om at levere det bedste.

Her i Frørup Sogn findes mange fine Kvægbesætninger. Andelstanken har vist faa Steder slaaet bedre an end her.

RYTTERGODS I FRØRUP SOGN

Efter Enevældens Indførelse i Danmark 1660 gjaldt det for Kongerne om at bevare deres Magt. De forøgede Statsindtægter, de havde faaet, brugte de især til Militærvæsenet. Kristian V holdt, selv i Fredstid, en hvervet Hær paa 20–30.000 Mand. Til denne staaende Hær hørte ogsaa en national Rytterhær, som var spredt ud over Landet. Bønderne paa Krongodserne stillede en Rytter for hver 8 Td. Hartkorn, enten saaledes, at de selv paatog sig Tjenesten, eller saaledes, at de hvervede Soldater i deres Sted.

Omkring 1700 laa der to Rytterregimenter her paa Fyn, og det ene var omkring Nyborg. Da der var en Del Ryttergods i Frørup Sogn, vil jeg fremdrage nogle Træk derfra for at vise lidt om Bøndernes Kaar for omkring 200 Aar siden. Der findes nemlig en Del værdifulde Oplysninger i en Rytterprotokol, som findes i Landsarkivet i Odense.

Der fortælles, hvem der har Ryttere, hvad disse hedder, hvor mange Længer, der er til Gaarden, dennes Tilstand og Besætning. Desuden er der ved Bygningerne, saavel som ved Fæsterens Navn, med Blyant tilføjet meget oplysende Bemærkninger. Ved Bygningerne staar der f. Eks.: Behøver nyt Rytterhus, Bygninger forfaldne, brøstfældige.

Ved Fæsterens Navn staar der f. Eks.: Flittig, uduelig, forarmet eller lign.

Til en Ryttergaard skulde der være 8 Td. Hartkorn, derfor sker det, at der maa være to eller flere Gaarde om at underholde en Rytter.

Ifølge en kgl. Forordning af 1680 skulde der rundt om i Ryttergaardene indkvarteres hvervede Ryttere, som skulde have deres Forplejning. Var Rytteren ugift, skulde han spise sammen med Bonden og hans Folk; men hvis han var gift, kunde han forlange at faa egen Lejlighed, 6 Fag Hus med Skorsten. Bonden skulde tillige skaffe ham et Sengested med 2 Dyner og en Hovedpude samt

Lys og Ildebrændsel. Endvidere skulde Rytteren have 3 Td. Rug, 3 Td. Byg og 1½ Skp. Havregryn om Aaret samt en Sletdaler om Maaneden til at købe Flæsk og Smør for.

Tillige skal Bonden skaffe Furage til Hesten; Græsning om Sommeren; Hø, Hakkelse og 4 Td. Havre om Vinteren.

Til Vederlag skal Bonden være fritaget for at svare Landgilde, for Ægtkørsel m. m.

I Ryttergaardene var der her i Frørup kun en lille Besætning. I en af de største var der: 7 Heste, 1 Plag, 1 Føl, 5 Køer, 1 Kvie, 2 Kalve, 9 Faar, 14 Svin og 5 Gæs. I en mindre: 4 Heste, 2 Køer, 1 Kvie, 7 Faar, 2 Svin, 2 Gæs og 1 Gase.

I en af de mindste (Anders Pedersens): 2 Heste, 2 Horsklodder, 1 sort Ko, 4 Faar, 2 Lam og 2 Svin.

I Frørup var der 13 Ryttergaarde, og i Taarup er nævnt 3 Gaarde og 3 Huse. 1 Hmd. i Taarup svarede 1 Rdl. til Hjælp til en Rytter.

Af de 13 Gaarde i Frørup vil jeg nævne:

Hans Ebbesen, flittig Mand, 4 Længer, i Nord 15 Fag, i Syd 17 Fag, i Øst 11 Fag, i Vest 5 Fag. Rytterens Hus var i den nordre Længe og havde den Størrelse, som fordredes, nemlig 6 Fag. Rytteren hed Hans Jørgen Suhr; men Hans Ebbesen har ogsaa en Gang haft en Løjtnant Brokman indkvarteret.

Peder Madsen, udygtig, 3 Længer, Rytterhus i den søndre Længe, 6 Fag. Rytteren hed Rasmus Knudsen. Samme Peder Madsen er forarmet, hans Besætning viser det rigtigt; han har 6 Heste, 0 Køer, 1 Faar og 4 Svin, derfor staar der ogsaa, at han behøver 2 Køer.

Christoffer Holm, ældre Mand, Bygningerne var forfaldne, Rytterhuset staar paa Gaden. (Saaledes laa der i Frørup By 5 Rytterhuse paa Gaden). Rytteren hed Niels Christensen.

Anders Pedersen, udygtig, Dagtyv, en Skælm, 4 Længer, Rytterhus i Nord.

Rasmus Pedersen, gammel, 4 Længer, Rytterhus i Nord, 3 Fag. Rytter Johan Mikkelsen.

Saaledes følger en Fortegnelse over disse 13 Ryttergaarde, Beboerne (deres Navne er i denne Sammenhæng ret ligegyldige) i de sidste 5 har faaet Vedføjelsen: flittig.

Sammenligner man nu, hvad der i Rytterarkivet findes om de 13 Ryttere

gaarde i Frørup, ser man, at af 13 Mænd er de 7 »flittige« og de 3 »udygtige«. 5 af Gaardene har 4 Længer, 7 har 3 Længer og en har 2 Længer.

Rytterne er efter Navnene at dømme mest Danske. Besætningerne siger os, at Gaardens Drift krævede et stort Hestehold, at der kun var faa Køer; men derimod et forholdsvis stort Faarehold. Hvor der er flere end 2–3 Svin, har der aabenbart været en Skov, hvori Svinene har levet af Olden.

Jorden til Frørup betegnes i Protokollen som sid, sur, kold Skovjord.

Dette Ryttergods blev opbudt til offentlig Auktion paa Odense Raadhus 5. April og følgende Dage 1718, og fra nu af kom disse Gaarde fra at staa under Kronen til at staa under Herremændene, og det har vel været som at komme fra Asken og i Ilden. Men en Lettelse har det sikkert været for de Frørup-Bønder, at de kom af med Rytterne.

FÆSTEGAARDE UNDER RASCHENBERG—JUELSBERG—TAASINGE

1797 solgte Gehejmerraad Grægers Juels Enke, Amalie Christiane Raben til Raschenberg, til Kammerherre Frederik Juel, Taasinge, det i Frørup By og Sogn beliggende Bøndergods: 114 Td. 6 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Hartkorn. 13 Gaarde og 6 Huse for 15000 Rd. *)

I Gaardene boede: Niels Christiansen, Knud Christiansen, Peder Jensen, Hans Pellesen, Hans Jacob Johansen, Niels Knudsen, Jørgen Pedersen, Hans Hansen, Hans Jensen, Rasmus Rasmussen, Christen Christensen, Tønne Poulsen, Anders Larsen.

De 12 første er lige store: 8 Td. 6 Skp. 2 Fdk. $2\frac{2}{13}$ Alb. Hartkorn.

Anders Larsens : 4 » 3 » 1 » $1\frac{1}{13}$ » »

De 12 første svarer aarlig hver:

I Penge: 2 Rd. 2 Mk.

I Korn : 5 Td. 6 Skp. Byg, endvidere 1 Lam, 2 Gæs, 4 Høns og 20 Æg.

I Husene boede: Jørgen Martinussen, Hans Pedersen, Hans Nielsen Lang, Jens Nielsen, Hans Rasmussen, Hans Christensen.

Et Hus svarer 2 Rd. Hans Nielsen Lang tillige 1 Mk. i Spindepenge.

No. 2. Matr. 5.

Knud Christiansen, Juelsberg, har 1801 en Gaard med 4—4—3—1 Hartk., som han sælger bort af. 1810 sælger han en Del af Jorden med Indbo og Besætning til Anders Jensen for 2900 Rd. 1813 til Birkedommer, Prokurator Friis, Jord for 2000 Rd. 1814 til Peder Knudsen Jord og Hus for 1700 Rd. 1815 til Selvejer Christen Hansen en Parcel paa 2—0—1—2 Hartk. med 10 Fag Hus, og endelig til Jens Nielsen Væver 2 Td. Hartkorn.

Anders Jensens Jord er den, som senere ejes af Niels Pedersen, gift med Inger Saxdorff, Niels Nielsen Saxdorff, nu Edvard Hansen, Hegnsgaard. 35 Td.

*) Paa faa Undtagelser nær er alle Opgivelserne af Areal, Grundværdi og Besætning taget fra Tællingslisterne for 1938.

Land. 3—2—0— $2\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 21100 Kr. 3 H. 1 Pl. 1 Føl. 10 Kø. 4 Kv. 6 Kal. 4 Sø. 16 Pg. 18 Sv. 100 Høns 200 Kyl.

Peder Knudsen handler igen og sælger 1—7—3—1 Hartkorn til Christen Larsen (Joh. Eriksens Gaard) og til Hans Pedersen, Røde Mølle og Ejer af Møllerlund, det Hus i Byen, hvor Knud Christiansens Gaard havde ligget, i Robert Sørensens Toft.

Førnævnte Christen Larsen har Brug for mere Jord og køber af Hans Nielsen 3 Skp. Hartk.

1881 køber Niels N. Saxdorff Jord af Thomas Johansen.

Fra Hans Jensens Fæstegaard, som blev lagt ind under Frederikshøj, køber Anders Larsen ca. 4 Skp. Hartk., senere køber han mere af sine Naboer, saa han har en lille Ejendom paa 2—1—2—1 Hartk. I denne Bopæl har man senere Lars Andersen og Peder Larsen. Denne lille Gaards Bygninger er nu nedbrudt, og Jorden er lagt ind til Edv. Hansens. Tilbage er endnu Laurits Hansens Hus, hvor Tømrer Christen Larsen og dennes Enke boede i mange Aar. 7 Td. 6 Skp. Land 0—5—3— $2\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 4800 Kr. 1 H. 2 Kø. 1 Kv. 1 Kalv 1 So 14 Pg. 6 Sv. 135 Høns.

Alt dette, ja, hele det Gods, som hørte til Juelsberg, har været meget indviklet og har kostet meget Arbejde at udrede, men antagelig vil det have sin Interesse, især for Beboerne i »Den lille By« at se, hvordan deres Fædre og Forgængere har faaet deres Jord samlet.

I store Træk ser det hele saaledes ud:

Alt dette Jordegods er udstykket ved Aar 1800, og noget er købt ved samme Tid. Frederikshøj er først fremkommet efter den Tid ved Sammenlægning af $3\frac{1}{2}$ Gaard.

En Gaard, Knud Christiansens, er udparcelleret til mange Sider, men især i »Den lille By«.

Nogle Huse blev til Boelssteder, og der opstod helt nye Brug, hvoraf et, Peder Larsens, igen er forsvundet.

Førnævnte Hans Pedersen, Røde Mølle, samler sig en Ejendom ved Køb fra Peder Knudsen, Christoffer Hansen, Lorents Eriksen, Hesselbjerg, og Hans Nielsen. 1832 sælger Hans Pedersens Enke Matr. 5 a, Huset i Byen, til Skomager Hans Jochum Hansen, Skomager Hans Hansen, Enken Karen, Robert

Sørensen. 3 Td. Land. 0—3—1—0 Hartk. Grv. 2100 Kr. 2 Kø. 2 Sv. 21 Høns 51 Kyl.

Matr. 5 b.

Jens Andersen, Møllerlund, Hans Jensen Lund, (Sognefoged), Jens Lund, Hans Jensen Steen.

11 Td. 4 Skp. Land. 1—3—3—2 Hartk. Grv. 8400 Kr. 2 H. 5 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 1 So 8 Sv. 126 Høns 128 Kyl.

Matr. 5 c.

Christen Larsen, dennes Enke gift med Knud Hansen, Niels Nielsen (Forpagter), Johannes Eriksen, dennes Enke.

16 Td. Land. 1—7—2—0 Hartk. Grv. 11800 Kr. 2 H. 6 Kø. 5 Kv. 1 Kalv 1 So 8 Sv. 98 Høns 122 Kyl.

Fra denne Bopæl er der solgt Byggeplads til Frederikshøj nye Skole.

Resten af »Møllerlund« blev af Arvingerne solgt til Proprietær Zøyer, Frederikshøj.

»Møllerlund« var en lille Gaard, bygget af Møller Hans Pedersen, ved den lille Lund, deraf Navnet. Her er nu et Statshus, som bebos af Morten Eriksen.

No. 4. Matr. 6 a. Pellegaard.

Hans Pellesen v. Udsk., Rasmus Madsen, Niels Rasmussen (Pelle), Søren Rasmussen Pelle, Stine Adams, Hjerik Jakobsen Lindegaard, Jens Jakobsen Lindegaard. 26 Td. 4 Skp. Land. 4—0—2— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 21900 Kr. 2 H. 1 Pl. 1 Føl 11 Kø. 5 Kv. 10 Kal. 1 So 22 Sv. 3 Høns 128 Kyl.

Gaarden laa, hvor Brugsforeningen nu ligger. Pladsen blev købt af Sognet og kaldtes Pellehaverne. I Niels Rasmussens Tid købte Kirken en Strimmel Jord, som blev lagt ind til Kirkegaarden og indviet 21. Februar 1863. Hjerik Jakobsen mageskiftede Toften her i Byen med Murer Johan Andersens Jordtilliggende, som laa tæt ved hans Gaard. Johan Andersen flyttede saa sit Hus til Byen, tæt ved Forsamlingshuset. Dette Hus ejes af Kristen Kjærsgaard. 5 Td. Land. 0—6—0— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 4000 Kr. 1 H. 3 Kø. 1 Kv. 1 Kalv 1 So 7 Pg. 1 Sv. 26 Kyl.

Fra Pellegaarden er Matr. 6 b solgt: Mads Madsen, Skomager Carl Hansen, Frederik Johannessen. 1 Td. 6 Skp. Land. 0—2—0— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 1500 Kr. 2 Kø. 1 Kalv 1 So 5 Sv. 10 Høns 41 Kyl.

No. 8. Matr. 7 a. Ladefogedgaarden.

Jørgen Pedersen, v. Udsk., Johan Jørgensen, Hans Pedersen Ladefoged, Hans Hansen, Jens Fr. Hansen, Jens Jensen, Jens Fr. Hansen. 23 Td. 4 Skp. Land. 5—3—1—1³/₄ Hartk. Grv. 19500 Kr. 4 H. 2 Føl 2 Tyre 8 Kø. 6 Kv. 3 Kal. 4 Sø. 24 Sv. 30 Høns 100 Kyl.

Gaarden var en af de tidligere Ryttergaarde og laa i Skirre, hvor Chr. Hansen og Charles Nielsen bor.

Ved Udskiftningen skulde Jørgen Pedersen have flyttet sin Gaard helt ud til Sentved, hvor hans Udmarker var; men det holdt han ikke af, og derfor blev Udmarkerne til hans Gaard lagt sammen med 3 andre Gaarde til Taasingegaarden, eller Frederikshøj.

Jørgen Pedersens Enke, senere Sønnen Peder Jørgensen, faar en Jordlod nord for Gaarden. Den sælges til:

- 1) Skrædder Anders Rasmussen, Jørgen Andersen, Christen Andersen, Lars Simon Larsen, Jørgen Larsen. 2 Td. 7 Skp. Land. 0—3—1—2³/₄ Hartk. Grv. 2400 Kr. 2 Kø. 1 Kv. 1 Kalv 33 Høns 48 Kyl.
- 2) Bødker Søren Hansen, Bødker Niels Peder Sørensen Hansen, Bødker Emil Hansen. 2 Td. 2 Skp. Land. 0—2—3—2¹/₄ Hartk. Grv. 2100 Kr. 1 H. 1 Ko 1 Kv. 3 Sv. 190 Høns 450 Kyl.

Matr. 9 a. Brinksminde.

Peder Knudsen, Hans Pedersen (Kludelund), Anders Hansen Brink, Morten Peder Brink, Hjalmar Jensen, Rasmus Kohave. 26. Td. Land. 3—2—1—1¹/₂ Hartk. Grv. 19400 Kr. 1 H. 1 Pl. 1 Føl 12 Kø. 4 Kv. 3 Kal. 4 Sø. 17 Pg. 13 Sv. 170 Høns 350 Kyl.

Herfra er solgt Jord til Niels Pedersen, nu Edv. Hansen. Gaardens Beliggenhed i Byen kan ikke opgives med Sikkerhed.

Matr. 10 a.

Jens Nielsen Væver, Niels Jensen, Hans Nielsen Holm, Mads Jeppesen, Lehman Stenderup. Johanne Hansen. 11 Td. 4 Skp. Land. 1—2—3—2 Hartk. Grv. 8300 Kr. 1 H. 1 Pl. 4 Kø. 4 Kv. 3 Kal. 2 Sø. 6 Sv. 150 Høns 100 Kyl.

Bopælens Beliggenhed i Byen kan ikke opgives med Sikkerhed. En Parcel er bortsolgt til Købmand Hansen, nu Frk. Johanne Olsen.

No. 1. Matr. 11 a. Eskemosegaard.

Niels Christiansen, v. Uds. Christian Mogensen fra Kogsbølle køber en Del af N. Christiansens Gaard, Mogens Christiansen, Christian Mogensen, Niels Mogensen, Kristian Anton Pedersen, Morten Pedersen. 22 Td. 2 Skp. Land. 2—2—1—2 Hartk. Grv. 13300 Kr. 2 H. 2 Pl. 1 Føl 3 Tyre 9 Kø. 2 Kv. 6 Kal. 3 Sø. 16 Sv. 200 Høns 200 Kyl.

Nr. 1. Matr. 12. Lykkemaegaard.

Niels Christiansen, v. Uds., Morten Nielsen, Hans Mortensen, Johannes Jensen, dennes Børn. 27 Td. Land. 3—3—1—1³/₄ Hartk. Grv. 19300 Kr. 2 H. 1 Pl. 4 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 2 Sø. 70 Høns 150 Kyl.

Gaarden laa, hvor Robert Sørensen bor. Denne og Morten Pedersens Gaard er altsaa begge fra Niels Christiansens Gaard.

En Husmandslod udskilt til en Søn, Niels Mortensen, Hans Pedersen, Tømrer, Hans Larsen. 5 Td. 6 Skp. Land. 0—5—3—1¹/₂ Hartk. Grv. 4000 Kr. 1 H. 3 Kø. 2 Kv. 1 So 4 Sv. 30 Høns 30 Kyl.

Matr. 15 a og 14 b.

Denne Gaard er væsentlig opstaaet ved Køb af Jord fra No. 36, Hans Mogensens Gaard.

Hans Andersen, Erik Hansen, Anders Jensen, Lehman Stenderup, dennes Enke. 22 Td. Land. 2—4—3—2¹/₄ Hartk. Grv. 15200 Kr. 2 H. 1 Føl 9 Kø. 4 Kv. 5 Kal. 3 Sø. 9 Sv. 100 Høns 100 Kyl.

Dens Beliggenhed i Byen kan ikke opgives med Sikkerhed.

No. 40. Matr. 25, 16 og 17.

Denne Jord har hørt til en Gaard ved Skirre Led. Halvdelen hørte under Holckenhavn, Matr. 25.

Det er den Gaard, som Degnen Jørgen Gram ejede. 1773 ejes den af en ellers ukendt Mand, Niels Jensen Aastrup. 1775 sælges den til Birkedommer og Forvalter Eiler Jantzen, Kogsbølle, for 300 Rd. 1786 sælger denne Halvdelen af Gaardens Jordtilliggende ved Ørvads Bro (4 Td. 2 Skp. 2 Fdk. Hartk.) til Amtsforvalter Holck. 1817 driver Birkedommer Lehn denne Jordlod. Ved 1861 er Forpagter Andersen, Frederikshøj, Bruger af Jorden.

Nu ejes Matr. 25 af Statshusmand Lars P. Hansen.

Den anden Halvdel, sammen med Bygningerne, tilhørte senere Hans Pedersen, som solgte til:

- 1) Hans Rasmussen (Smørmænd), Hans Hartung, Hans Nielsen, Hans Jacob Thomsen, Kristen Lunding, Hans Lunding. 13 Td. 2 Skp. Land. 1—4—3—2 $\frac{1}{2}$, Hartk. Grv. 10100 Kr. 2 H. 8 Kø. 3 Kv. 3 Kal. 1 So 8 Pg. 5 Sv. 80 Høns 75 Kyl.
- 2) Hjulmd. Claus Rasmussen, Hjulmd. Rasmus Clausen, Hjulmd. Claus Rasmussen, som solgte til Johannes Knudsen, nu Kristen Andersen.
- 3) Hans Pedersens Søn, Frederik Hansen Beck (Sogneraadformand og Amdsraadsmedlem, kom ulykkelig af Dage 1895 ved Løbskkørsel, blev dræbt paa en Grundsten i mit gamle Hjem.), Johannes Knudsen, Hans Johansen, Kristen Andersen. 13 Td. 4 Skp. Land. 1—6—0—1 $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 9700 Kr. 2 H. 7 Kø. 4 Kv. 3 Kal. 1 So 3 Sv. 30 Høns 20 Kyl.
- 4) Hans Pedersens Datter, Karen, gift med Snedker Lars Vilh. Rasmussen, Hans Hansen, Mads Olsen, Niels Fr. Jensen, Nikolaj Ringer. 5 Td. 6 Skp. Land. 0—6—0—2 Hartk. Grv. 4600 Kr. 3 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 2 Sø. 7 Pg. 2 Sv. 55 Høns 65 Kyl.

Degnejorden har rimeligvis oprindelig ogsaa hørt til nævnte Gaard. Niels Rasmussen, Lars Andersen, dennes Enke. 13 Td. 4 Skp. Land. 1—7—0— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 9900 Kr. 2 H. 7 Kø. 2 Kv. 4 Kal. 6 Sv. 50 Høns 30 Kyl.

Matr. 18 a. No. 5, 6, 10 og Udmarken til 8. Frederikskøj.

Da den nordlige Del af Frørup Bys Jorder, under Juelsberg, i 1797 kom under Taasinge, begyndte Frederik Juel at udflytte og sælge Gaardene. 1803 solgtes Gaardene til Knud Christiansen, Niels Christiansen og Hans Pedersen. Man var den Gang bange for at flytte ud fra Byen, langt ud for sig selv. En Fæster, Jørgen Pedersen, Matr. 7., er bange for at flytte helt ud til Sentved, og da der er tre andre, som der ogsaa er Besværligheder med, indgiver Kammerherre og Oberst Frederik Juel en Ansøgning til Kongen 1805. Han ansøger om, »at han til Jørgen Pedersens Udmark (8 Td. 4 Skp. 3 Fdk. Hartkorn) maa tillægge Jorden fra 3 Gaarde i Frørup By, som han ikke med nogen Fordel kan udparcellere, og saa paa dette 25 Td. Hartkorn store Jordtilliggende etablere

og opbygge en Gaard til lærerige Forsøg i Agerbruget, saavel til egen Efterretning som til Eksempel der i Eggen, hvor en god Kultur synes at savnes«.

De tre Gaarde er: Hans Jacob Johansens (No. 5, hvor Helle Hansen boede), Anders Larsens (No. 6, hvor Maler Eriksen bor) og Hans Jensens (No. 10, hvor Søren Jyde boede). — Ansøgningen bevilgedes, og Frederikshøj, opkaldt efter Ejeren, blev bygget.

Om den blev en Mønstergaard, som Frederik Juel tænkte sig den, er en helt anden Sag.

Kammerherre Frederik Juel blev en Foregangsmand. Han lod bl. a. opføre en stor Kornlade. Den var 75 Alen lang, 18 Alen bred og 15 Alen høj og havde hvælvet Tag.

Han lod ogsaa opføre nogle Arbejderhuse i Nærheden af Gaarden, de saakaldte Taasingehuse. To af dem beboes nu af Smed Niels Andersens Enke og Elias Svendsen.

Disse oprindelige Huse var ejendommelige derved, at Ydermurene var opført af stampet Ler, hvori der var blandet Halm og Sten. Resten af denne Mur findes endnu i Smed Niels Andersens Ladebygning.

Niels Andersens Enke. 5 Td. 4 Skp. Land. 0—4—0—1½ Hartk. Grv. 4400 Kr. 2 Kø. 1 Kalv 1 So 43 Høns 34 Kyl.

Elias Svendsen. 3 Td. Land. 0—2—1—1 Hartk. Grv. 2300 Kr. 2 Kø. 1 Kalv 1 So 5 Sv. 90 Høns 75 Kyl.

Ved Aar 1830 ejedes Gaarden af Proprietær Zøyer. Frederikshøj er saakommet under Holckenhavn, og man har Forpagter Jens Chr. Andersen, som døde 1883. Dernæst Axel P. Hein fra Kogsbøllegaard, som blev gift med Forpagter Andersens Datter. De købte senere Mullerygaard i Hesselager. De er begge døde og ligger begravet paa Frørup Kirkegaard.

Efter at der i Aaret 1922 fandt en stor Udstykning Sted, har Hovedgaarden været paa forskellige Hænder.

Af disse kan nævnes: Forpagter Mikkelsen, Grev Trampe, Proprietær A. Hansen, Kogsbøllegaard, og nu sidst Proprietær Bendix Hansen. 90 Td. 1 Skp. Land. 7—0—1—1¼ Hartk. Grv. 43600 Kr. 6 H. 24 Kø. 7 Kv. 8 Kal. 140 Sv. 325 Kyl.

Ved Udstykningen opstod der 19 Statshuse, 7 ved Mellemalleen og 12 ved den gamle Landevej.

Ved Mellemalleen bor: Johannes Johannessen (i den gamle Frederikshøj Skole) 9 Td. 4 Skp. Land. 1—1—0—0 Hartk. Grv. 6700 Kr. 1 H. 4 Kø. 3 Kv. 1 Kalv 3 Sv. 90 Høns 90 Kyl.

Knud Hansen. 9 Td. Land. 0—7—1—2¹/₄ Hartk. Grv. 6000 Kr. 1 H. 4 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 3 Sv. 70 Høns 75 Kyl.

Gerhard Madsens Enke. 9 Td. 6 Skp. Land. 1—0—0—0 Hartk. Grv. 6200 Kr. 1 Pl. 4 Kø. 1 Kv. 3 Kal. 1 So 5 Sv. 90 Høns 50 Kyl.

Anders P. Kristiansen. 8 Td. 4 Skp. Land. 1—0—0—0 Hartk. Grv. 6200 Kr. 1 H. 5 Kø. 1 Kv. 2 Kal. 5 Sv. 60 Høns 70 Kyl.

Marius Jensen. 8 Td. 7 Skp. Land. 1—0—0—1 Hartk. Grv. 6200 Kr. 1 H. 1 Ko 2 Kv. 1 Kalv 20 Høns 20 Kyl.

Niels P. Nielsen. 10 Td. Land. 1—0—0—2¹/₄ Hartk. Grv. 6200 Kr. 2 H. 6 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 5 Sv. 30 Høns 30 Kyl.

Niels P. Hansen. 11 Td. Land. 1—0—0—0 Hartk. Grv. 6600 Kr. 2 H. 6 Kø. 3 Kv. 1 Kalv 7 Sv. 30 Høns 60 Kyl.

Otto Hansen faar Tillægsjord. Hans Ejendom stammer ellers fra Skovmaal, hørende til Matr. 22 og 23 (Anders Krogs og Rasmus Ringers). 10 Td. 4 Skp. Land. 0—7—1—2 Hartk. Grv. 6400 Kr. 1 H. 1 Pl. 5 Kø. 3 Kv. 1 Kalv 3 Sø. 19 Pg. 9 Sv. 110 Høns 160 Kyl.

Ved den gamle Landevej bor: Christoffer Pedersen. 9 Td. 4 Skp Land. 1—1—2—2 Hartk. Grv. 7200 Kr. 1 H. 5 Kø. 2 Kv. 4 Kal. 6 Sv. 71 Høns 85 Kyl.

Morten Eriksen i Møllerlund. 9 Td. 4 Skp. Land. 1—2—3—1³/₄ Hartk. Grv. 7400 Kr. 2 H. 5 Kø. 2 Kv. 1 Kalv 6 Sv. 59 Høns 41 Kyl.

Hans Peder Larsen. 9 Td. 4 Skp. Land. 1—2—0—2 Hartk. Grv. 7100 Kr. 2 H. 4 Kø. 2 Kal. 1 Orne 2 Sø. 9 Pg. 8 Sv. 256 Kyl.

Karl Nielsen (Sindal) 9 Td. Land. 1—1—0—1¹/₂ Hartk. Grv. 6600 Kr. 2 H. 5 Kø. 1 Kv. 1 Kalv 4 Sv. 51 Høns 902 Kyl.

Peder Villebro. 9 Td. Land. 1—1—0—1¹/₄ Hartk. Grv. 6700 Kr. 1 H. 2 Pl. 5 Kø. 3 Kv. 2 Kal. 3 Sø. 11 Pg. 3 Sv. 121 Høns 393 Kyl.

Frederik Christensen. 9 Td. Land. 1—1—0—2¹/₂ Hartk. Grv. 6200 Kr. 2 H. 6 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 1 So 9 Sv. 61 Høns 99 Kyl.

Kristian Johansen: 9 Td. 4 Skp. Land. 1—1—0—1 $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 6900 Kr. 2 H. 5 Kø. 2 Kal. 1 So 11 Sv. 80 Høns 201 Kyl.

Kristen Kristensen. 12 Td. 5 Skp. Land. 1—4—0—1 $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv, 7900 Kr. 1 H. 1 Pl. 6 Kø. 2 Kv. 1 Kalv 4 Sv. 82 Høns 56 Kyl.

Lars P. Hansen. 14 Td. Land. 1—3—2—2 $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 7600 Kr. 2 H. 7 Kø. 2 Kv. 3 Kal. 2 Sø. 4 Sv. 50 Høns 126 Kyl.

Niels P. Madsen, Hjalmar Mathiesen og Julius Nielsen nævnes senere.

No. 9. Matr. 19 a. Kornvang.

Hans Hansen, v. Uds., Peder Hansen, Hans Pedersen, Anders Hansen, Hans Peder Hansen. 31 Tdr. Land. 3—4—0—3 $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 24000 Kr. 3 H. 1 Pl. 1 Føl 1 Tyr 14 Kø. 3 Kv. 8 Kal. 1 So 16 Sv. 300 Høns 100 Kyl.

Gaarden laa i Skirre ved det lange Hus, hvori de 4 Familier bor. Ved Udflytningen blev den lagt ved Vejen til Sentved.

Fra denne Gaard er solgt til:

- 1) Knud Christoffersen, Lars Jensen, Niels Nykjær, Smed Mads Christensen, Christian Rask, Hans Pedersen, Carl Hansen. 7 Td. 4 Skp. Land. 0—6—1—1 $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 5200 Kr. 2 H. 6 Kø. 1 Kv. 3 Kal. 1 So 12 Pg. 1 Sv. 60 Høns 100 Kyl.
- 2) Jens Knudsen, nu Carl Hansen.

Matr. 58 a., ligger ved Siden af denne Gaards Jorder. Dette Hus har engang ligget i Byen og er udflyttet sammen med Gaardene. Det blev tidligere kaldt Ærøbohuset. Her bor: Rasmus Larsen, Hjulmand, Hans Chr. Hansen, Niels Hansen og dennes Enke, Karen Rasmussen, Lars Chr. Andersen. 6 Td. 3 Skp. Land. 0—5—2—0 Hartk. Grv. 4700 Kr. 1 H. 3 Kø. 1 Kv. 2 Kal. 40 Høns 100 Kyl.

No. 7. Matr. 20 a. Listelund.

Niels Knudsen, Hans Nielsen, Lars Hansen, Rasmus Pedersen. 30 Td. 4 Skp. Land. 3—7—3—1 $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 22600 Kr. 2 H. 1 Pl. 1 Tyr 12 Kø. 7 Kv. 7 Kal. 1 So 7 Pg. 10 Sv. 100 Høns 85 Kyl.

Gaarden laa lige tæt ved Præstegaardens Udbygninger mod Nord. I det gamle Stuehus boede, hele min Barndom, Mette Sypige. Det er nu brudt af, og den lille Toft solgtes til: Slagter Hans Rasmussen, Chr. Hansen, Højbo,

*Hjulmand
Claus Rasmussens
Hus.*

som byggede Hus, Banearbejder Jens P. Andersen, Sognefoged Rasmus Ringer, Arbejdsmand Rasmus Rasmussen.

Fra Gaarden er desuden solgt til:

- 1) Rasmus Hansen, Hans Rasmussen, Søren Rasmussen. Dette Hus med Jord er købt af Peder Villebro.
- 2) Christian Hansen, Mads Jacobsen, Jacob Madsen, Hans P. Hansen, Rasmus Holmegaard, Johannes Jensen. 5 Td. 4 Skp. Land 0—6—1—2 Hartk. Grv. 4600 Kr. 1 H. 4 Kø. 2 Kal. 3 Sv. 91 Høns 93 Kyl.
- 3) Martin Hansen, Peder Nielsen. Huset er brudt af, Jorden købt af Holmegaard og Rasmus Pedersen.
- 4) Herman Snedker, Rasmus Herman.

No. 13. Matr. 21 a. Lindegaarden.

Poul Hansen, Tønne Poulsen, v. Udsk., Poul Hansen, Hans Tønnesen, Anders Hansen Tønne, Valdemar Jensen. 32 Td. Land. 3—6—0—2 $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 21900 Kr. 3 H. 1 Pl. 1 Føl 1 Tyr 12 Kø. 6 Kv. 14 Kal. 3 Sø. 15 Sv. 100 Høns 150 Kyl.

Gaarden laa antagelig øst for Christen Christensen Ringers Gaard. Man

mener, Bygningerne til No. 25 hørte til denne Gaard ved Udflytningen. Denne Gaard blev delt mellem de to Brødre Hans og Poul Tønnesen.

Matr. 21 c.

Poul Tønnesen, Hans Poulsen, Rasmus Larsen, Martin Larsen, Hans Fr. Hansen, dennes Enke. 16 Td. Land. 2—1—3—1 Hartk. Grv. 12300 Kr. 2 H. 7 Kø. 3 Kv. 6 Kal. 5 Sø. 23 Sv. 100 Høns 150 Kyl.

No. 12. Matr. 22 a. Ringergaarden.

Christen Christensen, v. Udsck., Christen Christensen, Hans Niels Christensen, Rasmus Ringer. 48 Td. Land 6—6—3— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 35800 Kr. 4 H. 2 Pl. 2 Føl 2 Tyre 16 Kø. 8 Kv. 12 Kal. 2 Orner 3 Sø. 17 Sv. 90 Høns 80 Kyl.

Gaarden laa bag ved Sygeplejeforeningens Hus i den Toft, som nu ejes af Kr. Kjærsgaard. Denne var den sidste Fæstegaard i Frørup.

I 1851 svarer Christen Christensens Enke til Taasinge:

Gammelskat 62 Rd. 49 Sk. AmtsreparationsFondet 15 Rd. 37 Sk.

Landsskat 3 = 50 $\frac{1}{2}$ = Ligningsskat 9 = 66 $\frac{1}{3}$ =

Krigsskat 9 = 59 = Brandpenge 1. Halvaar. 1 = 70 =

Brandpenge 2. Halvaar. 2 = 57 =

Ialt 105 Rd. 5 Sk. Desuden 6 Td. Rug, 6 Td. Byg, 6 Td. Havre.

No. 11. Matr. 23 a.

Rasmus Hansen, Rasmus Rasmussen, v. Udsck., Hans Jensen, Niels Johansen, Anders Krog. 29 Td. 4 Skp. Land. 4—4—3—1 Hartk. Grv. 24500 Kr. 3 H. 1 Tyr. 12 Kø. 5 Kv. 8 Kal. 1 So 5 Sv. 80 Høns 200 Kyl.

Gaarden laa bag ved Fattighuset. I Huset paa Toften bor: Andreas Poulsen, Jørgen Larsen. Fhv. Gmd. Jens Jakobsen, Aksel Madsen.

Senere er der solgt en Byggeplads fra, her bor: Niels Johansen, Peder Johansen, Slagter Niels Rasmussen, Jens Thomsen.

Niels Johansen købte den Jordlod, ca. 3 Td. Land, som Smed Rasmus Madsen tidligere ejede.

No. 3. Matr. 24 a. Østergaard.

Peder Jensen, Christian Hansen, Knud Christiansen, Morten Knudsen (Sognefoged), Anders Mortensen, Niels Jørgensen Krog, Anders Larsen, Henry Han-

sen (Sognefoged). 46 Td. 4 Skp. Land. 7 -0-2-1 Hartk. Grv. 39000 Kr. 3 H.
2 Pl. 1 Tyr 19 Kø. 2 Kv. 5 Kal. 2 Sø. 19 Sv. 151 Kyl. Gaarden laa i Toften ved
Sauls Hus.

Et Skovmaal ved Sentved, som hørte til den Gaard, er opdyrket. Her bor
Karl Jensen. 2 Td. 7 Skp. Land. 0-2-2-2¹/₂ Hartk. Grv. 2300 Kr. 2 Kø. 1 Kalv
2 Sv. 35 Høns 35 Kyl.

FÆSTEGAARDE UNDER GLORUP

No. 14. Matr. 33 a. Frørupgaard.

Niels Jørgensen (maa p. Gr. af Armod gaa fra Gaarden 1756), Jens Gudsen (død 1783), Rasmus Jensen, v. Udsk. Hans Rasmussen, Peder Pedersen, Rasmus Hansen, Christian Hansen, Laurits Hansen. 26 Td. Land. 4—1—3— $2\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 20000 Kr. 3 H. 1 Pl. 1 Føl 11 Kø. 5 Kv. 9 Kal. 1 Orne 5 Sø. 10 Pg. 17 Sv. 151 Høns 310 Kyl.

Fra denne Ejendom er bortsolgt: En Parcel i Toften, hvorpaa Chr. Hansens Søster, Maren, gift med Smed Hans Madsen, byggede et Hus, senere Smed Carl Madsen, nu Smed K. Skjold.

Endvidere Byggegrunde til Cyklehandler Gerh. Nicolajsen og Fhv. Præstegaardsforpagter Niels Fiil.

Aar 1933 blev Gaarden delt. Paa den østlige Halvdel er bygget en Gaard tæt ved Banen til Chr. Hansens Søn, Rasmus Hansen. 23 Td. Land, 3—0—1—2 Hartk. Grv. 16200 Kr. 2 H. 1 Pl. 1 Føl 1 Tyr 9 Kø. 5 Kv. 5 Kal. 3 Sø. 13 Sv. 125 Høns 311 Kyl.

No. 25. Matr. 34 a. Lergaard.

Rasmus Nielsen Kiirt, Lars Hansen, v. Udsk., Rasmus Rasmussen, Jens Johns, Christian Johns. 43 Td. Land. 6—2—2—1 Hartk. Grv. 35300 Kr. 1 Hingst 2 H. 2 Pl. 1 Føl 1 Tyr 14 Kø. 9 Kv. 6 Kal. 9 Sv. 100 Høns 220 Kyl. Ved Udsk. laa Gaarden antagelig ved Knud Sadelmagers Hus.

Ved Udflytningen laa den Syd for Chr. Hansens Gaard med en lille Have imellem. Et lille Hus blev liggende paa Pladsen. Chr. Hansen har købt Hus og Toft. Huset er nedbrudt. I dette Hus boede Anders Sjællænder, Anders Kr. Jensen.

Fra denne Gaard er solgt til: 1) Gartner Eriksen, 2) Nykjær, Bahnsen, Lærer

Væl Jeppe, 3) Knarreborg, 4) Skomager Carl Andersen, Vejmand H. P. Hansen, 5) Skrædder Troels Jensen, 6) Stationsbygningen med omliggende Plads.

No. 16. Matr. 35 a. Kildegaard.

Hans Larsen, Hans Sørensen, v. Udsk., (Sognekonge, regerede Byen, hvad han sagde, var rigtigt), Hans Hansen (blev fordrunken og hængte sig i det gamle Hospital), Ole Rasmussen, Niels Olsen (købte Gaarden 1883), Martin Christiansen. 40 Td. Land. 6—0—2— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 33200 Kr. 6 H. 2 Pl. 3 Føl 2 Tyre 16 Kø. 7 Kv. 4 Kal. 3 Sø. 9 Pg. 11 Sv. 75 Høns 80 Kyl.

Gaarden laa i det nordvestlige Hjørne af Toften. Den brændte og blev flyttet ud.

I et Hus paa den gamle Gaardsplads boede: Christen Johansen (Smed), Frederik Acker. Huset er i 1934 nedbrudt for at skaffe Plads til den nye Landevej.

I et andet Hus paa Toften bor: Hans Hansen, Christian Larsen.

No. 18. Matr. 36 a. Holebækgaard.

Rasmus Skov, Rasmus Pedersen, v. Udsk., Hans Hansen (Ladefoged), Hans Hansen Kroman, Klaus Kroman. 52 Td. Land. 7—1—0— $\frac{2}{4}$ Hartk. Grv. 41700 Kr. 4 H. 1 Pl. 1 Tyr 16 Kø. 6 Kv. 8 Kal. 2 Sø. 16 Pg. 20 Sv. 75 Høns 201 Kyl.

Gaarden laa i Edison Jensens Toft.

Solgt Byggeplads til: Landpost Rasmus Jacobsen, Banearbejder Jens P. Andersen.

No. 19. Matr. 37 a. Aagaarden.

Mads Jørgensen, v. Udsk., Jørgen Madsen (Sognefoged), Claus Hansen, Hans Jørgen Clausen (købte Gaarden 1880), Vilhelm Christensen, Ejner Nielsen. 38 Td. Land. 5—4—2— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 28000 Kr. 4 H. 11 Kø. 8 Kv. 10 Kal. 3 Sø. 15 Sv. 160 Høns 425 Kyl.

Gaarden brændte samtidig med Nabogaarden, Matr. 47 a tilhørende Anders Nielsen, og blev udflyttet 1881.

Gaarden laa, hvor Hjulmand Thomas Jensen, nu Edison Jensen bor. 2 Td. 2 Skp. Land. 0—3—2— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 2400 Kr. 2 Kø. 2 Sv. 30 Høns 70 Kyl.

No. 21. Matr. 38 a. Enghavegaard.

Rasmus Pedersen, v. Udsk.. Peder Rasmussen, Niels Madsen, Niels Larsen (Folketingsmand), Lars Nielsen, Christian Rask, Ejner Christiansen, Høegh

Andersen, Jørgen Jørgensen, Hans Peder Rindebæk. 41 Td. Land. 5—7—1—1 Hartk. Grv. 30900 Kr. 3 H. 1 Pl. 1 Føl 1 Tyr 17 Kø. 6 Kv. 3 Kal. 1 So 12 Pg. 5 Sv. 40 Høns 125 Kyl.

Gaarden laa ved Slagter Hans Rasmussens Hus og blev udflyttet 1845. I det gamle Stuehus boede Rasmus Clemmensen.

Nr. 20. Matr. 39 a. Snæverkildegaard.

Christen Rasmussen Skov, Rasmus Sørensen, v. Udsk, Christen Rasmussen, Søren Christensen (klog Mand) købte Gaarden 1879, Christen Christensen. 44 Td. 2 Skp. Land. 5—4—3—1½ Hartk. Grv. 30800 Kr. 4 H. 1 Tyr 14 Kø. 4 Kv. 5 Kal. 3 Sø. 9 Pg. 18 Sv. 41 Høns 52 Kyl.

Matr. 39 b er taget fra ovennævnte Gaard og lagt ind under Tangaa Mølle, da man en Tid tænkte paa at anlægge et Hammerværk. Ejers nu af Ejler Knudsen. 9 Td. 5 Skp. Land. 1—0—1—2 Hartk. Grv. 6100 Kr. 2 H. 5 Kø. 4 Kal. 2 Sø. 9 Sv. 51 Høns 202 Kyl.

Mejeriet er bygget paa Matr. 39 a.

I det gamle Stuehus i Byen: Christen Rasmussen, Rasmus Jensen Skov, Hans Rasmussen. Cyklehandler Chr. Nielsen (byggede nyt Hus), nu Hjalmar Pedersen.

No. 17. Matr. 40 a. Blæsenborg.

Jørgen Rasmussen, v. Udsk., Rasmus Jørgensen, Jørgen Rasmussen, Nikolaj Jørgensen. Sidstnævnte købte 1931 Matr. 41 a af Chr. Dong og solgte Matr. 40 a til Poul Jørgensen, nu Andreas Langholm. 33 Td. 1 Skp. Land. 3—3—2—¾ Hartk. Grv. 20800 Kr. 4 H. 1 Pl. 1 Føl 1 Tyr 21 Kø. 8 Kv. 10 Kal. 1 So 22 Sv. 41 Høns.

Gaarden laa ved Udskiftningen hvor Sadelmager Madsen bor. Paa et senere Tidspunkt har den daværende Fæster i Frederik Frederiksens Gaard (No. 23) haft Boligen og Toften.

Matr. 40 b. Aagaard.

Rasmus Jørgensen, Broder til Nikolaj Jørgensen, fik en Del af Jorden og byggede sig en Gaard i Nærheden af Tangaa Mølle. Nuværende Ejer er Peder Pedersen. 23 Td. Land. 2—4—1—1 Hartk. Grv. 14900 Kr. 2 H. 1 Pl. 9 Kø. 2 Kv. 5 Kal. 11 Sv. 182 Høns 184 Kyl.

No. 24. Matr. 41 a. Blæsenborg. Karensminde.

Andreas Pedersen, v. Udsck., Rasmus Hansen, Hans Andreasen, Christen Dong, Nikolaj Jørgensen, Marie Jørgensen. Nu Niels Pedersen. 32 Td. Land. 3—5—2—1¹/₄ Hartk. Grv. 22500 Kr. (Gaarden blev i Poul Jørgensens Tid drevet sammen med No. 17).

Gaarden laa antagelig der, hvor Snedker J. Rasmussen bor.

Matr. 41 b. Hans Peder Dong har paa ca. Halvdelen af Jorden bygget en Gaard ved Aavejen. 25 Td. Land. 2—4—3—³/₄ Hartk. Grv. 14600 Kr. 2 H. 7 Kø. 3 Kv. 4 Kal. 2 Sø. 13 Pg. 4 Sv. 16 Høns 150 Kyl.

No. 15. Matr. 42. Blæsenborg.

Rasmus Christensen, v. Udsck. Niels Knudsen, Frederik Jørgensen, Hans Frederiksen, Rasmus Hansen, Aage Langholm. 50 Td. Land. 6—1—0—2 Hartk. Grv. 34600 Kr. 4 H. 4 Pl. 1 Føl 1 Tyr 17 Kø. 4 Kv. 6. Kal. 1 Orne 5 Sø. 17 Pg. 10 Sv. 353 Kyl.

Kortet viser, at Gaarden laa Syd for Chr. Hansens Gaard. Der har paa et eller andet Tidspunkt foregaaet en Bytning med den daværende Fæster i Jens Johns Gaard, maaske efter 1804. I hvert Tilfælde har Boligen og Toften senere hørt til No. 25.

No. 22. Matr. 43. Ejershaab.

Simon Rasmussen Skov, v. Udsck., Rasmus Simonsen, Hans Andreasen, Andreas Hansen (købte Gaarden 1879), Jens Hansen Langholm, Andreas Langholm. 49 Td. Land. 5—5—3—2¹/₂ Hartk. Grv. 36800 Kr. 3 H. 1 Tyr 13. Kø. 10 Kv. 10 Kal. 4 Sø. 34 Sv. 51 Høns 103 Kyl.

Gaarden laa ved Udsck. Nord for Tømrer Laurits Larsens Hus ved det gamle Lufhus. Den blev lagt i Blæsenborg lige Nord for Matr. 40 a.

De sidstnævnte 4 Gaarde blev udflyttet paa samme Tid (Aar 1804), og de blev lagt saa tæt sammen som muligt. Man fortæller, at det blæste saa stærkt, mens man rejste dem, og een fandt paa at kalde dem Blæsenborg, og det Navn har de beholdt gennem Tiderne.

Andreas Hansen flyttede senere sin Gaard hen ved Landevejen. Den brændte ved Lynnedslag 1839, Tækkemand Karl Thomsen, som var gaaet ned fra Taget, blev dræbt af Lynet.

No. 23. Matr. 44 a. Snaldegaard.

Lars Nielsen Kiirt, Hans Pedersen, v. Udsk., Niels Pedersen, Frederik Hansen, Anders Frederiksen, Frederik Frederiksen. 48 Td. 5 Skp, Land. 6—2—3— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 33100 Kr. 3 H. 2 Pl. 1 Føl 1 Tyr 13 Kø. 5 Kv. 5 Kal. 1 So 6 Pg. 14 Sv. 50 Høns 81 Kyl.

Gaarden laa ved Udskiftningen hvor nu Tømrer L. Larsen bor.

Der er bortsolgt en Parcel til Gartner Eriksen, nu Rasmus Hansen, Margrethelund, og en Byggegrund til Mejerist Nielsen, nu Christine Christiansen.

Disse forannævnte 12 Glorup-Gaarde havde oprindeligt 8 Td. 5 Skp. Hartk. De svarer Kirkelandgilde til Frørup Kirke sammen med 6 Glorup-Gaarde i Taarup og Proprietærgaarden »Taaruplunde«.

Paa hver af disse 12 Frørup-Gaarde hvilede i 1804: 2 Rd. 14 Sk., 8 Td. 6 Skp. Byg og 1 Td. 4 Skp. Havre.

Det ser ud til, at Landgildet fra Frørup har hvilet paa 2 Gaarde; men nu fordeles det paa dem alle 12. Denne Afgift hviler endnu paa dem og betales til Frørup Kirkes Kasse hvert Aar 11. December Termin. En hel Gaard i Frørup skal svare $5\frac{5}{6}$ Skp. Byg, 1 Skp. Havre, og en Gaard i Taarup svarer $4\frac{2}{7}$ Skp. Byg. Afgiften betales med Penge efter en fastsat Pris af 10,18 Kr. pr. Td. Byg og 7,15 pr. Td. Havre.

Fæsterne fik deres Tørv fra Maae (Mosen paa Niels Jensens Jord ved det nedlagte Teglværk).

Fæsteprotokollen fra Glorup fortæller flere interessante Ting, f. Eks. er der 1758 en Gaardfæster, Anders Nielsen, som sættes fra Gaarden. (Ladhed og slet Husholdning ved Dom frataget). 1772 gælder det Rasmus Skov. (Efterladenhed, slet Husholdning ved Dom afsat).

Naar en ny Fæster rykkede ind, havde han Forpligtelse til at ægte Enken eller Datteren, om saadanne fandtes.

1792 oprettedes en Brandkasse paa Glorup Gods, som Fæsterne skulde betale lidt til.

Ved Aar 1800 oprettedes Landets almindelige Brandkasse.

FÆSTEGAARDE UNDER HOLCKENHAVN

No. 31. Matr. 26 a. Hesselbjerggaard.

Knud Madsen, v. Udsk., Otto Knudsen, Lorents Eriksen, Anders Jensen, Jens Andersen.

Gaarden laa oprindelig i Ejner Eriksens Toft (mellem Tømrer L. Larsens og Snedker J. Rasmussens Hus). Ved Udflytningen blev den lagt ved Hesselbjerg, i Nærheden af Slude Holdeplads.

Disse Bygninger er nedbrudt, noget af Jorden blev lagt ind til Sludegaard og Resten til Frederikshøj.

Her ligger nu 3 Statshuse tilhørende:

Niels P. Madsen. 16 Td. Land. 1—4—3— $2\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 8800 Kr. 2 H. 1 Pl. 5 Kø. 4 Kv. 2 Kal. 7 Sv. 31 Høns 102 Kyl.

Hjalmar Mathiesen. 14 Td. Land. 1—5—0— $2\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 7900 Kr. 2 H. 5 Kø. 1 Kv. 3 Sv. 60 Høns 125 Kyl.

Julius Nielsen. 14 Td. 4 Skp. Land. 1—3—1—0 Hartk. Grv. 8100 Kr. 2 H. 6 Kø. 4 Kv. 4 Sv. 40 Høns.

Der var i tidligere Tid et Teglværk ved Ørvads Bro.

No. 28. Matr. 27. Skovhavegaard.

Jacob Johansen, v. Udsk., Niels Nielsen, Hans Nielsen, Jens Andersen, Hans Nielsen Andersen. 38 Td. Land. 5—0—3— $1\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 27800 Kr. 3 H. 1 Pl. 2 Føl 2 Tyre 13 Kø. 3 Kv. 5 Kal. 2 Sø. 9 Pg. 13 Sv. 101 Høns 209 Kyl.

Gaarden er udflyttet 1803 og laa i Ejner Eriksens Toft, hvor nu Smed C. Madsen bor.

1870 blev 20 Td. Land lagt ind til Sludegaard.

Matr. 69 a. ligger ind til ovennævnte Gaards Jorder. Huset har ligget i Byen, der hvor Frederik Larsen bor.

Peder Larsen, Kristen Pedersen, Knud P. Pedersen. 3 Td. 2 Skp. Land. 0—3—1—2 Hartk. Grv. 2500 Kr. 2 Kø. 31 Høns 32 Kyl.

No. 27. Matr. 28 a. Sømarksgaard.

Christen Pedersen, Just Pedersen (forriges Svigersøn, fæstede Gaarden 1738, fragik paa Grund af Armod og Fattigdom 1752), Niels Sørensen (fragik paa Grund af Armod og Fattigdom 1759), Frederik Andersen, v. Udsk., Hans Hansen, Hans Lars Hansen (forriges Søn), Jørgen Hansen (forriges Søn), Kristen Hansen (forriges Søn). 75 Td. Land. 7—6—0—0 Hartk. Grv. 47200 Kr. 6 H. 2 Pl. 3 Føl 1 Tyr 17 Kø. 11 Kv. 9 Kal. 1 Orne 6 Sø. 13 Pg. 19 Sv. 412 Høns 300 Kyl.

Gaarden laa ved Hans P. Holmegaards Hus. Kristen Hansen har købt flere Maal i Sømosen og lagt dem ind til Gaarden.

No. 30. Matr. 29 a.

Peder Knudsen, v. Udsk., Jens Nielsen, Rasmus Jensen, dennes Enke, Ane Margrethe Larsdatter, købte Gaarden 1863 og blev gift 2. Gang med Jørgen Jensen. Peder Hansen, Niels Hansen. 28 Td. Land. 3—2—3—1³/₄ Hartk. Grv. 19800 Kr. 3 H. 1 Pl. 1 Tyr 12 Kø. 3 Kv. 7 Kal. 11 Sv. 20 Høns 20 Kyl.

Fra denne Gaard er der solgt til:

- 1) Carl Thomsen, Thomas Thomsen. 5 Td. 5 Skp. Land. 0—5—2—2¹/₄ Hartk. Grv. 4100 Kr. 1 H. 1 Ko 2 Kv. 1 Kalv 3 Sv. 30 Høns.
- 2) Rasmus Larsen, Væver, Kristian Knudsen. 3 Td. 6 Skp. Land. 0—4—0—2¹/₂ Hartk. Grv. 2800 Kr. 3 Kø. 2 Kal. 1 So 5 Sv. 60 Høns 101 Kyl.
- 3) Maler Lund, Købmand Karl Frandsen.
- 4) Niels Nielsen, Caspar Martinsen, Simon Hansen, Nikolaj Andersen. 7 Td. 2 Skp. Land. 1—0—1—1¹/₄ Hartk. Grv. 5300 Kr. 1 H. 4 Kø. 1 Kv. 1 Kalv 3 Sv. 31 Høns 42 Kyl.
- 5) Hans Larsen, Christen Hansen, Hans Sohnesen, Marius Jensen. 5 Td. 5 Skp. Land. 0—5—2—2 Hartk. Grv. 4200 Kr. 1 H. 3 Kø. 1 Kv. 1 Kalv 4 Sv. 50 Høns 51 Kyl.
- 6) Lars Pedersen, Jens Eriksen (Jorden solgt til Nikolaj Andersen).
- 7) Christen Andersen, Hans Pedersen, Johs. Granhøj. 3 Td. 2 Skp. Land. 0—3—0—1¹/₂ Hartk. Grv. 2400 Kr. 2 Kø. 2 Kv. 2 Sv. 40 Høns 61 Kyl.

8) Jørgen Hansen, Rasmus Hansen. 13 Td. Land. 1—4—3— $\frac{1}{2}$ Hartk.

Grv. 10100 Kr. 2 H. 7 Kø. 4 Kv. 5 Kal. 2 Sø. 9 Sv. 30 Høns.

9) Hans Hansen.

Gaarden laa i Skirre. Her boede senere Hans Rasmussen (Smørmand), Sadelmager Chr. Jakobsen, Frederik Acker.

Hans Rasmussens Svigersøn, Rasmus Eriksen, som i mange Aar var Præstegaardsforpagter, fik samlet en lille Gaard. Til den Jord, der hørte til Huset, købte han Toften til Lufhuset, Jorden til Knud Olsens Hus og en Parcel af Anders Krog, saa Sønnen, Ejner Eriksen, nu har 21 Td. Land. 3—0—2— $\frac{2}{4}$ Hartk. Grv. 16300 Kr. 1 H. 1 Pl. 8 Kø. 4 Kv. 3 Kal. 2 Sø. 5 Sv. 60 Høns 40 Kyl.

Paa Udlodderne til Hans Rasmussens og Knud Olsens Huse byggede Rasmus Eriksen det Hus, som nu ejes af Thomas Korsgaard. 4 Td. 3 Skp. Land. 0—5—3— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 3800 Kr. 3 Kø. 2 Sv. 89 Høns 154 Kyl.

No. 29. Matr. 30 a. Sømosegaard.

Niels Justesen, v Udsk., Jens Hansen, Jens Nielsen, Niels Jensen, Jens Nielsen, Mads Hansen, Jens Hansen. 60 Td. Land. 8—1—2— $\frac{2}{2}$ Hartk. Grv. 44700 Kr. 4 H. 2 Pl. 1 Tyr 18 Kø. 7 Kv. 8 Kal. 3 Sø. 9 Pg. 14 Sv. 81 Høns 151 Kyl.

Gaarden laa ved Niels Grønholts Hus. Den blev udflyttet 1801 og købt 1883.

Denne Gaard skulde svare til Holckenhavn:

Hovningspenge 2 Rdl. 5 Mk. 2 Sk.

Landgildepeng 2 » 0 » 4 »

Til Mortensdag tillige in Natura:

3 Td. 1 Skp. 7 Fdk. Byg

1 » 4 » 3 » Havre

$\frac{1}{2}$ Lispund Smør, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns.

Gaarden forretter $\frac{1}{2}$ Gaards Hovning.

Saaledes svarer alle 7 Holckenhavn-Gaarde, som oprindeligt var lige store med 8—7—1— $\frac{13}{14}$ Hartk.

Niels Justesen fik ved Udskiftningen et Hus samt Toften fra sin tidligere Gaard.

Snedker Hans Nicolai Smidt, Søren Hansen Smidt, Ole Holgersen, Jens

Hølgersen, Niels Grønholt. 6 Td. 2 Skp. Land. 0—4—2—2¹/₂ Hartk. Grv. 5000 Kr. 1 H. 4 Kø. 2 Kv. 1 Kalv 1 So 6 Sv. 100 Høns 110 Kyl.

En Del af Jorden er Tillægsjord fra Præstegaarden.

No. 32. Matr. 31 a. Vibstrupgaard.

Jens Rasmussen, v. Udsk., Jens Hansen, Niels Hansen (tidligere Ladefoged paa Holckenhavn), Rasmus Rasmussen Lunde, Christen Christensen Ringer, Theodor Ringer, Uffe Klein. 68 Td. Land. 10—1—2—¹/₂ Hartk. Grv. 52600 Kr. 4 H. 1 Pl. 1 Føl 1 Tyr 23 Kø. 10 Kv. 10 Kal. 1 Orne 8 Sø. 35 Pg. 35 Sv. 98 Høns 100 Kyl.

Gaarden, som kaldtes Skausgaarden, laa ved en nu nedlagt Vej ca. 200 m Nord for Ejner Eriksens Gaard tæt ved No. 10.

Theodor Ringer flyttede Gaarden ud, købte og byttede med sin Broder, Rasmus Ringer.

Jorden fra Matr. 32 a. blev lagt ind til Matr. 31 a., og Rasmus Ringer fik en lille Ejendom fra Matr. 31 a. 5 Td. 4 Skp. Land. 0—7—2—2¹/₂ Hartk. Grv. 5000 Kr. 1 H. 4 Kø. 1 Kv. 2 Kal. 2 Sø. 2 Sv. 40 Høns.

I denne Ejendom er senere: Thorvald Andersen, Ejner Christensen.

No. 26. Matr. 32 a.

Lars Jacobsen, v. Udsk., Christen Bendixen, Jacob Larsen, Hans Jacobsen, Jacob Hansen (købte Gaarden 1883), Anders Christian Rasmussen, Rasmus Ringer. Gaarden laa før Udskiftningen øst for Sokæret.

Fra denne Gaard er der solgt Jord til:

- 1) Anders Olsen, Murer Peder Andersen. 5 Td. Land. 0—7—1—2¹/₄ Hartk. Grv. 4700 Kr. 1 H. 3 Kø. 2 Kal. 3 Sv. 6 Høns 44 Kyl.
- 2) Lars Hansen, Peder Nielsen, Viggo Rasmussen. 8 Td. Land. 1—1—2—2 Hartk. Grv. 6400 Kr. 1 H. 3 Kø. 2 Kv. 1 Kalv 2 Sø. 10 Pg. 3 Sv. 101 Høns 248 Kyl.
- 3) Murer Poul Hansen, Laurits Stamp.
- 4) Tømrer Christen Rasmussen.

5) Jens Jacobsen, nu Klaus Jensen, købte Gaardsplads og Toft og lagde det ind til sin Ejendom (Matr. 8.). Som foran nævnt blev Jorden lagt ind til Matr. 31 a., og Bygningerne blev nedbrudt.

Fæsterne under Holckenhavn fik deres Tørv fra Sømosen eller Græsmose Laage og deres Brænde fra Skovhaverne.

ØRBÆKLUNDEGAARDE

No. 35. Matr. 46 a. Lundegaard.

Peder Ebbesen, Lars Christensen Lunde, v. Udsk. Rasmus Knudsen, Knud Rasmussen Lunde, A. Eilsø, Viggo Mortensen, Jens Grønnegaard, Karen Johansen, Christian Hansen. 48 Td. Land. 5—3—3—2¹/₂ Hartk. Grv. 28800 Kr. 4 H. 2 Pl. 1 Føl 14 Kø. 7 Kv. 8 Kal. 1 So 6 Pg. 12 Sv. 80 Høns 80 Kyl.

Gaarden laa ved Otto Pedersens Hus.

I det gamle Stuehus bor: Jørgen Andersen, Avlskarl, Hans Christiansen, Axel Christiansen, Otto Pedersen. 5 Td. 6 Skp. Land. 0—7—0—2¹/₄ Hartk. Grv. 4100 Kr. 1 H. 1 Føl 3 Kø. 1 Kv. 1 Kalv 2 Sø. 4 Sv. 40 Høns 80 Kyl.

No. 34. Matr. 47 a. Vestergaard.

Henrik Christiansen, v. Udsk., Christian Henriksen, Anders Nielsen, Knud Rasmussen, Niels Jensen. 37 Td. Land. 3—5—0—¹/₄ Hartk. Grv. 20000 Kr. 2 H. 1 Føl 8 Kø. 2 Kv. 2 Sø. 11 Sv. 50 Høns 120 Kyl.

Gaarden laa, hvor Skrædder Høyers, Knud Jensens og Helmuth Andersens Huse ligger. I mange Aar var der et Teglværk paa Niels Jensens Jord.

En Mængde er solgt fra:

- 1) Poul Eriksen, Rasmus Nielsen, Søren Sørensen, Jens P. Pedersen.
- 2) Lars Rasmussen, Hans P. Jensen, Jens P. Pedersen. Er Ejer af begge Husene. 9 Td. Land. 1—1—0—0 Hartk. Grv. 3500 Kr. 1 H. 4 Kø. 1 Kv. 2 Kal. 2 Sø. 6 Pg. 4 Sv. 150 Høns 370 Kyl.
- 3) Jacob Hansen, Lars Nielsen, Andreas Larsen. 5 Td. 6 Skp. Land. 0—4—3—2 Hartk. Grv. 4000 Kr. 1 H. 2 Kø. 1 Kv. 2 Kal. 1 So 3 Sv. 80 Høns 70 Kyl.
- 4) Hans Arnløv, Kristen Lunding.

- 5) Tømrer Peder Rasmussen, Anders Lunding, Lars Pedersen.
- 6) Lars Vilh. Rasmussen, Laurits Larsen, Johs. Pedersen, Storm Hansen.
- 7) Snedker Niels Hansen, Rasmus Tofte.

No. 33. Matr. 49 a.

Lars Knudsen, Knud Knudsen, Rasmus Knudsen, Lars Knudsen, Karl Jensen.
7 Td. 2 Skp. Land. 1—0—0— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 5200 Kr. 2 H. 4 Kø. 1 Kv. 3 Kal.
3 Sø. 10 Pg. 3 Sv. 60 Høns 100 Kyl.

Gaarden laa nord for H. P. Holmegaards Hus.

Desuden laa der 3 Ørbæklunde Huse i Byen.

Matr. 80 og 81.

Jens Clausen, Jens Jensen, Rasmus Jensen, Kristen Hansen, Karl Andersen.
8 Td. Land. 0—6—2— $1\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 6000 Kr. 1 H. 5 Kø. 1 Kv. 5 Kal. 1 So
7 Sv. 60 Høns 120 Kyl.

Til dette Hus hører nu Jorden fra det, som beboedes af Anders Hansen, Tækkemand, Niels Hansen, Tækkemand. Huset har ikke ligget i Byen og er nu nedbrudt.

Jens Clausens Hus laa i Bruns Gyde, omtrent hvor nu Landpost P. Andersen bor.

Matr. 82 b.

Rasmus Hansen, Rasmus Rasmussen (Stub), Rasmus Rasmussen, Tømrer, Kristen Enevoldsen, Marius Kristensen, Karl Larsen. 3 Td. Land. 0—2—1— $\frac{3}{4}$
Hartk. Grv. 2200 Kr. 2 Kø. 1 Kv. 1 Kalv 18 Høns 65 Kyl.

Huset laa, hvor Brødkusk Marius Pedersen bor.

Matr. 83 a.

Knud Christiansen, Peder Madsen, Rokkedrejer, Hans Sørensen, Væver, Hans Hansen, Peder Hansen.

Huset er nedbrudt, og Jorden er lagt ind til Matr. 53 b.

No. 36. Matr. 13 a og 14 a. Gammelhavegaard.

Hans Andersen (Fisker), Johan Hansen (Fisker), Thomas Johansen, Niels Mogensen, Hans Mogensen. 27 Td. Land. 3—1—2— $1\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 18700 Kr.
2 H. 1 Pl. 1 Føl 10 Kø. 6 Kv. 5 Kal. 2 Sø. 15 Sv. 125 Høns 150 Kyl.

Denne Gaard laa i Bruns Gyde og var den største i Frørup med ca. 100 Td. Land og 11 Td. 6 Skp. Hartk. Denne Gaard, saavel som de øvrige Juelsberg-Gaarde, hørte ved Aar 1791 til Krumstrup.

Hans Andersen købte sin fra Krumstrup 1796 for 15000 Rdl. af Kammerjunkeren Knud Juel. De øvrige Juelsberg-Gaarde blev som tidligere nævnt i Aaret 1797 solgt til Kammerherre Frederik Juel, Taasinge.

Fra denne store Gaard er der opstaaet flere mindre.

Matr. 13b. Christian Hansen, Christian Knudsen, Hans Hansen Lunding, Niels Møller Hansen, Rasmus Brinkholm. 15 Td. Land. 1—3—3— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 8700 Kr. 1 H. 1 Pl. 6 Kø. 4 Kv. 3 Kal. 2 Sø. 19 Pg. 4 Sv. 60 Høns 60 Kyl.

Matr. 13d. Anders Hansen, Peder Hansen, Jens Chr. Vestergaard. 13 Td. Land. 1—3—0—0 Hartk. Grv. 8600 Kr. 2 H. 5 Kø. 2 Kv. 4 Kal. 2 Sø. 6 Sv. 50 Høns 50 Kyl.

Delvis Lehman Stenderups Matr. 14 b.

Matr. 14 c. Knud Mathiesen, Mads Christensen, Hans Hansen, Peder Nielsen, Marius Frederiksen, Martha Larsen. 3 Td. Land. 0—2—2— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 2200 Kr. 2 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 1 So 3 Sv. 70 Høns 40 Kyl.

1799 solgte Hans Andersen (Fisker) Jord til Jacob Madsen, Niels Carlsen, Jørgen Poulsen, Hans Hansen (Amtsraadsmedlem), Peder Hansen.

Dette Matr. 53b. og Matr. 83 a. er lagt sammen. 7 Td. Land. 0—6—1— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 5200 Kr. 1 H. 4 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 1 So 7 Sv. 90 Høns 100 Kyl.

No. 37. Matr. 48 a.

Anders Rasmussen Skræp, Jørgen Andersen Skræp, Mads Jørgensen Skræp, Niels Lyder. 30 Td. 4 Skp. Land. 3—5—2— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 20500 Kr. 2 H. 2 Pl. 2 Kø. 6 Kv. 3 Kal. 4 Sø. 8 Sv. 80 Høns 150 Kyl.

Gaarden laa lige bag Præstegaardshaven paa det Hjørne nord for den nye Landevej. Gaarden hørte 1771 til Vejstrupgaard, men solgtes 1789 til L. Lange, Ørbækklunde. I det gamle Stuehus, som blev liggende, boede Anders Skræp og i mange Aar dennes Enke Sofie.

Tidligere Brugsforeningsuddeler Rasmus Jørgen Hansen købte Hus og Jorden. Huset blev nedbrudt. Nu ligger der et nyt Hus paa Stedet tilhørende Barber Jørgensen.

Rasmus Jørgen Hansen byggede nyt Hus ved Møllevejen; det ejes nu af Valdemar Hansen. 7 Td. 4 Skp. Land. 1—1—3—2¹/₂ Hartk. Grv. 6200 Kr. 1 H. 4 Kø. 1 Kv. 2 Kal. 5 Sv. 50 Høns 50 Kyl.

Til denne Bopæl hører ogsaa Peder Jensens Huslod og et Stykke Jord fra Enghavegaard.

No. 39. Matr. 8. Gl. Ejendom. Sokrogsaarden.

Denne Gaard hørte til Frørup Præsteembede i Sognepræst J. L. Schurmanns Tid. I Aaret 1805 sælger Forligskommissær Johannes Dahl og Sognepræst Stenfeldt, Korup, denne Gaard til Jens Jacobsen for 1600 Rd. Sognepræst Stenfeldt var en Tid Medejer af Frørup Kirke.

I 1806 sælger Jens Jacobsen bort af Jorden, 1808 faar Sønnen, Jacob Jensen, Resten af Gaarden. Han dør 1824, kun 40 Aar gammel. Enken giftede sig samme Aar med Jens Rasmussen. De næste Ejere er: Jens Jacobsen, Jacob Jensen, Klaus Jensen. 20 Td. Land. 3—0—1—1¹/₂ Hartk. Grv. 16900 Kr. 2 H. 1 Tyr 11 Kø. 2 Kv. 4 Kal. 1 So 10 Sv. 101 Høns 180 Kyl.

Førstnævnte Jens Jacobsen solgte Jord til:

1) Jørgen Madsen og Anders Rasmussen, herfra opstod 1840,
Matr. 51 a. Jens Andersen, Jesper Jensen, Jens Kr. Jensen, nu dennes Enke. 9 Td. 2 Skp. Land. 0—3—2—¹/₄ Hartk. Grv. 6400 Kr. 1 H. 5 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 1 So 7 Pg. 5 Sv. 60 Kyl.

Matr. 51 b. Niels Andersen, Hans Albrektsen, Niels Poulsen, Aksel Jensen. 8 Td. Land. 0—3—1—0 Hartk. Grv. 5500 Kr. 1 H. 5 Kø. 2 Kal. 1 So 8 Pg. 2 Sv. 40 Høns 165 Kyl.

2) Rasmus Jeppesen, hvorfra opstod,
Matr. 50 a. Christian Jørgensen, Lars Larsen, Slagter, Niels Jensen. Denne Ejendom er kommet ind under Matr. 50 b. Huset er til Dels nedbrudt.

Matr. 50 b. Niels Jørgensen, Niels Hansen, Snedker, Laurits Knudsen, Peder Chr. Larsen, Rasmus Tofte. 17 Td. Land. 1—7—2—1³/₄ Hartk. Grv. 13600 Kr. 1 H. 2 Pl. 7 Kø. 3 Kv. 2 Kal. 2 Sø. 9 Pg. 8 Sv. 23 Høns 110 Kyl.

Denne Ejendom har ogsaa Jord fra Matr. 17 og 47.

Husmændene under Glorup havde deres Huslodder syd for Byen ved Møllevejen. Den Jord, som tilhørte Johan Møller og Kristen Johansen (Lufhuset), ejes nu af Hans Jacob Hansen. 3 Td. 3 Skp. Land. 0—3—3—0 Hartk. Grv. 2600 Kr. 1 H. 2 Kø. 1 Kv. 1 So 4 Sv. 70 Høns 80 Kyl.

Den, der tilhørte Lars Poulsen og Rasmus Rudolf, ejes af Hans Kr. Hansen. 5 Td. 4 Skp. Land. 0—6—2—1¹/₄ Hartk. Grv. 4000 Kr. 1 H. 3 Kø. 2 Kal. 1 So 5 Sv. 70 Høns 45 Kyl.

Karl Larsens Jordlod er ogsaa en Husinandslod, der har hørt under Glorup. 2 Td. 6 Skp. Land. 0—3—0—1 Hartk. Grv. 1900 Kr. 2 Kø. 1 Kv. 1 So 40 Høns 40 Kyl.

Christian Clausen har købt Anders Nielsens Huslod og lagt den ind til sit oprindelige Jordtilliggende fra Regissegaard. 7 Td. 4 Skp. Land. 1—1—0—2¹/₄ Hartk. Grv. 5300 Kr. 1 H. 4 Kø. 1 Kv. 1 So 5 Sv. 40 Høns 60 Kyl.

Endvidere er her i Byen:

Bager Rasmussens Jordlod. 1 Td. 4 Skp. Land. 0—2—2—2¹/₂ Hartk. Grv. 900 Kr.

Smed Rasmus Johannessens Jordlod. 4 Td. 0—4—2—1³/₄ Hartk. Grv. 3100 Kr. 3 Kø. 1 Kal. 1 So 2 Sv. 16 Høns 31 Kyl.

KORT OVER FRØRUP

Raschenberg, Juelsberg Gods.

- 1 Niels Christiansen
- 2 Knud Christiansen
- 3 Peder Jensen
- 4 Hans Pelleesen
- 5 Hans Jacob Johansen
- 6 Anders Larsen
- 7 Niels Knudsen
- 8 Jørgen Pedersen
- 9 Hans Hansen
- 10 Hans Jensen
- 11 Rasmus Rasmussen
- 12 Christen Christensen
- 13 Poul Hansen

Glorup Gods.

- 14 Rasmus Jensen
- 15 Rasmus Christensen
- 16 Hans Larsen
- 17 Jørgen Rasmussen

- 18 Rasmus Pedersen Skov
- 19 Mads Jørgensen
- 20 Christen Rasmussen Skov
- 21 Rasmus Pedersen
- 22 Simon Rasmussen Skov
- 23 Hans Pedersen
- 24 Andreas Pedersen
- 25 Lars Hansen

Holckenhavn Gods.

- 26 Lars Jacobsen
- 27 Frederik Andersen
- 28 Jacob Johansen
- 29 Niels Justesen
- 30 Peder Knudsen
- 31 Knud Madsen
- 32 Jens Rasmussen

Ørbæklunde Gods.

- 33 Lars Knudsen

- 34 Henrik Christiansen
- 35 Lars Christensen Lunde

Krumstrup Gods.

- 36 Hans Andersen

Vejstrupgaard Gods.

- 37 Anders Rasmussen Skræp

- 38 Præstegaarden

Ejendom.

- 39 Jens Jacobsen
- 40 Amtsforvalterens Bolig
- 41 Degneboligen

TAARUP GAARDE UNDER HOLCKENHAVN

No. 2. Matr. 21 a. Dybendal.

Peder Larsen, Markus Pedersen, Peder Markussen, Jens Pedersen, Hans P. Rasmussen, Poul Nielsen. 44 Td. Land. 3—2—2— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 21500 Kr. 4 H. 2 Pl. 1 Føl. 1 Tyr 16 Kø. 7 Kv. 8 Kal. 1 Orne 8 Sø. 44 Sv. 100 Høns 280 Kyl.

Jens Pedersen byggede et Hus paa Jorden nærmere Byen. Her bor nu Kristen Rasmussen.

Paa den gamle Gaardsplads i Byen bor: Christen Madsen, Mads Christensen, Karl Knudsen. 4 Td. Land. 0—4—3—0 Hartk. Grv. 2700 Kr. 3 Kø. 1 Kalv 70 Høns 50 Kyl.

No. 3. Matr. 22 a.

Claus Jacobsen, Peder Rasmussen, Poul Andersen, Hans Poulsen, Tømrer Niels Jørgensen, Aksel Jørgensen. 10 Td. Land. 1—1—3— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 7000 Kr. 2 H. 1 Føl 5 Kø. 3 Kal. 1 So 3 Sv. 61 Høns 75 Kyl.

Paa den gamle Plads bor: Niels Bønkel, Peder Efland, Jens Godskesen, Karl Mathiesen.

No. 6. Matr. 19. Steensgaard.

Hans Steensen, Christen Hansen Steen, Hans Christensen Steen, Rasmus Nikolajsen, Hans Th. Andersen. 43 Td. Land. 3—7—0— $2\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 27500 Kr. 3 H. 2 Pl. 1 Føl 1 Tyr 15 Kø. 7 Kv. 5 Kal. 2 Sø. 10 Pg. 6 Sv. 50 Høns 90 Kyl.

Paa den gamle Plads bor: Rasmus Kildeman, Mads Pedersen.

No. 7. Matr. 17 a.

Rasmus Larsen, Hans Hansen, Anders Poulsen, Poul Juul, Niels Pedersen,

Otto Pedersen. 31 Td. 4 Skp. Land. 4—2—2—1 Hartk. Grv. 22500 Kr. 3 H. 1 Tyr 12 Kø. 5 Kv. 6 Kal. 8 Sv. 70 Høns 70 Kyl.

Herfra solgt til Anders J. Andersen. 8 Td. Land. 1—0—1—2 Hartk. Grv. 5600 Kr. 1 H. 4 Kø. 2 Kal. 1 So 4 Sv. 100 Kyl.

Paa den gamle Plads bor:

1) Vilhelm Madsen, Snedker Kalmar Hansen.

2) Slagter Mads Rasmussen. 1 Td. 4 Skp. Land. 0—1—3—0 Hartk. Grv. 900 Kr. 1 Kalv 30 Høns 25 Kyl.

No. 8. Matr. 18. Bækkelund.

Claus Hansen, Rasmus Nielsen Bæk, Brødrene Niels og Jens Bæk, Otto Larsen, Søren Sørensen, Karl Kristensen, Peder Oluf Olsen, Emil Larsen. 15 Td. Land. 0—5—2—2 Hartk. Grv. 7500 Kr. 2 H. 8 Kø. 4 Kv. 4 Kal. 1 So 8 Pg. 4 Sv. 40 Høns 120 Kyl.

Gaarden blev delt mellem de to Brødre 1897. Jens Bæk byggede sig en ny Gaard, Matr. 18 a. 32 Td. Land. 2—1—2—1 Hartk. Grv. 18000 Kr. 3 H. 2 Pl. 1 Tyr. 11 Kø. 3 Kv. 5 Kal. 3 Sø. 10 Pg. 14 Sv. 50 Høns 100 Kyl.

Herfra solgt Byggeplads til Fisker Anders Jensen.

Paa den gamle Plads bor: Niels Christensen, Ladefoged, dennes Døtre, Snedker Kalmar Hansen. No. 7 og No. 8 var bygget tæt op til hinanden.

No. 9. Matr. 16 a.

Hans Rasmussen Huus, Christen Hansen Huus, Hans Christensen Huus, Niels Rasmussen Huus, Julius Huus, Hans Hansen (Mikkelsen), Jens Godske- sen, Niels Nielsen, Laurits Hansen, Rasmus Rasmussen, Oluf Lomholt. 14 Td. Land. 2—0—0—0 Hartk. Grv. 12200 Kr. 2 H. 7 Kø. 3 Kv. 3 Kal. 2 Sø. 12 Pg. 3 Sv. 40 Høns.

Herfra solgt Jordlod til: Tømrer Rasmus Knudsen, Sofie Knudsen, Bent Ærenlund. 3 Td. Land. 0—2—2— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 2100 Kr. 2 Kø. 2 Kal. 30 Høns 75 Kyl.

Paa den gamle Plads bor:

1) Snedker Lars Chr. Andersen. 3 Td. 5 Skp. Land. 0—4—2— $2\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 3000 Kr. 1 Ko 1 Kv. 2 Sv. 70 Høns 50 Kyl.

2) Skrædder Rasmus Jørgensens Enke. 3) Smed L. Chr. Jensen.

No. 12. Matr. 20.

Ole Clausen, Hans Olesen, Bent Lindhart Hansen, Christen Lindhartsen, Niels Rasmussen, Steffen Hansen, Kaspar Groth. 43 Td. 4 Skp. Land. 5—4—3— $2\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 33100 Kr. 4 H. 3 Pl. 1 Tyr 12 Kø. 10 Kv. 5 Kal. 1 Orne 5 Sø. 10 Pg. 22 Sv. 50 Høns 150 Kyl.

Gaarden ligger paa samme Sted som i 1792.

Herfra er solgt til: Kristen Rasmussen, Rasmus Pedersen. 10 Td. Land. 0—6—2— $2\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 5800 Kr. 1 H. 6 Kø. 2 Kv. 1 Kalv 1 Sø 1 Pg. 7 Sv. 60 Høns 50 Kyl.

No. 18. Matr. 15 a.

Hans Christensen (Lang), Hans Poulsen, Poul Hansen, Holger Poulsen, Lars Larsen, Fru Haarslev, Fr. Lerberg. 43 Td, Land. 4—5—3— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv 32000 Kr. 4 H. 17 Kø. 10 Kv. 7 Kal. 2 Sø. 21 Pg. 1 Sv. 50 Høns 130 Kyl.

Gaarden ligger paa samme Sted som i 1792.

Lars Larsen byggede sig et Hus ved Brugsforeningen, det beboes nu af Hansine Nikolajsen. Et andet Hus er bygget paa Toften, her bor Rasmus Bang.

Fra Gaarden er der endvidere solgt Jord til: Holger Poulsen, Hans Chr. Rasmussen, Carl Nielsen. 5 Td. Land. 0—4—2— $2\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 3300 Kr. 1 H. 4 Kø. 1 Kalv 2 Sø. 13 Pg. 70 Høns 88 Kyl.

No. 20. Matr. 9 a.

Hans Pedersen, Christian Hansen, Jens Christiansen, Christian Christiansen. 47 Td. Land. 6—3—3— $2\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 38400 Kr. 4 H. 4 Pl. 2 Føl 2 Tyre 16 Kø. 6 Kv. 11 Kal. 16 Sv. 40 Høns 120 Kyl.

Gaarden, som laa i Nærheden af Brugsforeningen, brændte 1885. Man købte Jord af Julius Huus, og paa denne blev den nye Gaard bygget.

Udmarken blev solgt til: Anders Ladefoged, Christen Christensen, Christian Pedersen. 21 Td. Land. 1—3—3—1 Hartk. Grv. 9700 Kr. 2 H. 8 Kø. 2 Kv. 4 Kal. 3 Sø. 10 Pg. 2 Sv. 25 Høns 300 Kyl.

No. 21. Matr. 12 a.

Morten Nielsen, Morten Hansen, Hans Steen, Rasmus Hansen Steen, Johs. Nielsen, Jens Skovgaard. 30 Td. Land. 2—7—3— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 18500 Kr. 2 H. 2 Pl. 10 Kø. 2 Kv. 4 Kal. 3 Sø. 32 Sv. 25 Høns 100 Kyl.

Gaarden er flyttet ud. I Toften byggedes et Hus. Anders Mortensen, Rasmus Pedersen, Rasmus Jensens Enke, Claus Rasmussen, Carl Rasmussen. 4 Td. Land. 0—3—3— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 2900 Kr. 3 Kø. 1 Kalv 1 Sv. 70 Høns 100 Kyl.

I den gamle Gaard bor Knud Rasmussen. 5 Td. Land 0—4—2— $2\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 3800 Kr. 3 Kø. 2 Kal. 1 So 20 Høns.

No. 22. Matr. 13a. Overland.

Rasmus Rasmussen, Anders Hansen, Rasmus Andersen, dennes Enke, Peder Pedersen (Overland), Hans P. Rasmussen, nu Jens Ole Nielsen. 47 Td. Land 4—5—0— $2\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 28500 Kr. 5 H. 1 Føl 2 Tyre 15 Kø. 3 Kv. 7 Kal 2 Sø. 13 Sv. 50 Høns.

Gaarden blev flyttet ud af Peder Pedersen. Paa den gamle Grund bor Arbejdsmand Peder Rasmussen.

Et Hus med Jord, Jørgen Pedersen, Kristen Rasmussen, Carl Dong, Valter Jensen, er dels fra denne Gaard og dels fra No. 18. 9 Td. 4 Skp. Land. 0—6—0— $1\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 5000 Kr. 1 H. 4 Kø. 2 Kv. 3 Kal. 1 So. 7 Sv. 30 Høns.

No. 23. Matr. 14a.

Jeppe Rasmussen, Claus Jeppesen, Peder Madsen, Mads Pedersen, Peder Pedersen. 38 Td. Land. 6—0—3— $1\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 32800 Kr. 4 H. 1 Pl. 2 Føl 14 Kø. 6 Kv. 4 Kal. 4 Sø. 24 Sv. 75 Høns 70 Kyl.

Gaarden er flyttet ud af Peder Pedersen.

No. 22 og 23 laa tæt op til hinanden. Efter Udflytningen brændte de to gamle Stuehuse. Aar 1927. Paa den gamle Grund bor Gaardmand Rasmus Larsens Enke. I Toften bor Murer Svend Olsen og Viggo Hegaard.

No. 24. Matr. 11. Toftegaard.

Anders Poulsen, Christen Andersen, Hans Christensen Tofte, Henrik Tofte, Chr. Brandt, Johannes Andersen. 52 Td. 5 Skp. Land. 5—2—1—0 Hartk. Grv. 33300 Kr. 4 H. 1 Føl 1 Tyr 12 Kø. 11 Kv. 5 Kal. 1 Orne 4 Sø. 10 Pg. 37 Sv. 40 Høns 80 Kyl.

Gaarden blev udflytte af Henrik Tofte.

Tæt ved Gaarden er der bygget et Hus. Jørgen Lindhardt, Frederik Lindhardt, Peder Hansen.

No. 26. Matr. 8 a. Højgaard.

Niels Hansen, Anders Nielsen, Mads Andersen, Hans Johansen, Niels Johansen, 51 Td. Land. 5—4—2— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 32100 Kr. 3 H. 3 Pl. 1 Føl 1 Tyr 13 Kø. 5 Ko. 6 Kal. 3 Sø. 3 Pg. 21 Sv. 50 Høns 126 Kyl.

Gaarden er flyttet ud ved Landevejen. Den laa oprindeligt overfor Handelsmand H. Chr. Hansens Hus.

No. 27. Matr. 7 a.

Rasmus Jørgensen, Peder Pedersen, Poul Pedersen, Jens Peder Pedersen, Poul Madsen. 22 Td. 4 Skp. Land. 2—4—2—2 Hartk. Grv. 15600 Kr. 2 H. 1 Føl 1 Tyr 11 Kø. 7 Kv. 6 Kal. 1 Orne 10 Sø. 10 Pg. 36 Sv. 30 Høns 100 Kyl.

Gaarden ligger paa samme Sted som i 1792.

No. 28. Matr. 6 a. Bakkegaard.

Niels Hansen Lang, Hans Pedersen, Jens Nielsen, Christian Dinesen, Lars Dinesen. 72 Td. 5 Skp. Land. 8—4—2— $2\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 48800 Kr. 6 H. 2 Føl 1 Tyr 20 Kø. 8 Kv. 8 Kal, 1 So 23 Sv. 40 Høns.

Gaarden er flyttet ud ved Landevejen af Christian Dinesen. Lars Dinesen har købt Udmarken fra No. 29. Gaarden laa oprindeligt overfor Niels Bæks Hus.

De mange Huse i Lerseyalleen ligger paa Matr. 6. Af disse har Alfred Larsen 9 Td. 4 Skp. Land. 1—0—3— $1\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 7200 Kr. 2 H. 4 Kø. 1 Kalv 2 Sø. 2 Sv. 60 Høns 200 Kyl. Maler V. Jensen 2 Td. Land. Grv. 1800 Kr.

No. 29. Matr. 5 a.

Christian Flygge, Hans Rasmussen Dyhr, Rasmus Hansen Dyhr, Hans Rasmussen Dyhr, Christian Dyhr, Laurits Dong. 20 Td. Land. 2—0—0— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 14200 Kr. 2 H. 4 Kø. 4 Kv. 2 Kal. 40 Kyl.

Gaarden brændte 1937, men ligger ellers paa samme Sted som i 1792.

No. 30. Matr. 4 a. Teglgaarden.

Anders Pedersen Teglgaard, Peder Andersen Teglgaard, Jørgen Andersen. Teglgaard, Hans Jørgensen Teglgaard, Peder Hansen, Poul Pedersen. 45 Td. Land. 4—3—3— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 29000 Kr. 3 H. 2 Føl 1 Tyr 7 Kø. 3 Kv. 14 Kal 2 Sø. 7 Pg. 9 Sv. 150 Høns 1200 Kyl.

Gaarden ligger som i 1792.

Peder Hansen beholdt noget af Jorden og byggede der et Hus, som senere ejedes af Frederik Lindhardt, Aksel Petersen. 6 Td. 3 Skp. Land. 0—6—0— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 4600 Kr. 1 H. 3 Kø. 1 Kv. 6 Sv. 25 Høns.

Paa Teglgårdens Skoveng er der en herlig Sportsplads, som er anlagt af Svendborg Amts 4. Hovedkreds, Ryslinge Højskole og Taarup Gymnastikforening.

No. 31. Matr. 23 a. Lerseygaard.

Jens Pedersen, Forvalter Jørgen Sørensen, Niels Jensen Lersey, Hans Nielsen Lersey, Frederik Lersey, Teglværksbestyrer Nielsen, Jørgen Jensen, Christen Christensen, Christian Christensen. 40 Td. Land. 5—6—2— $2\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 25400 Kr. 2 H. 1 Tyr 12 Kø. 2 Kv. 8 Kal. 3 Sø. 15 Sv. 90 Høns 90 Kyl.

Gaarden ligger som i 1792.

I flere Aar var der paa denne Gaards Jorder tæt ved Store-Bælt et Teglværk som nu igen er nedlagt.

Teglværkspladsen er solgt til Markus Hansen. 18 Td. Land. 1—5—1— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 8700 Kr. 2 H. 4 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 1 So 12 Sv. 30 Høns 60 Kyl.

Matr. 24 a.

Jacob Larsen (dennes Far var Færgemand ved Holckenhavn, før Broen kom) Hans Hansen, Rasmus Hansen, Marius Hansen. 11 Td. Land. 0—6—3—2 Hartk. Grv. 6000 Kr. 2 H. 4 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 2 Sv. 85 Høns 180 Kyl.

Matr. 25.

Peder Hansen (tidligere Kusk paa Holckenhavn), Hans Pedersen, Lars Hansen, Niels P. Hansen, Jørgen Jespersen. 15 Td. Land. 1—2—1—2 Hartk. Grv. 9000 Kr. 2 H. 7 Kø. 2 Kv. 4 Kal. 1 So 4 Sv. 200 Høns 140 Kyl.

Matr. 26.

Rasmus Piil (tidligere Tjener paa Holckenhavn), Rasmus Nielsen, Chr. Poulsen, Rasmus Chr. Poulsen, dennes Døtre. 15 Td. Land. 1—2—2— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 8500 Kr. 2 H. 5 Kø. 3 Kv. 2 Kal. 2 Sø. 7 Sv. 200 Høns 250 Kyl.

Sidstnævnte 3 Bopæle har ikke ligget i Byen, men er opstaaet ved eller efter Udskiftningen.

No. 35. Matr. 10 a.

Andreas Vildman, Anders Vildman, Jens Nielsen Lersey, Jakob Hansen,

Christian Rasmussen. 27 Td. Land. 2—7—3—2¹/₂ Hartk. Grv. 18000 Kr. 3 H.
1 Tyr 12 Kø. 4 Kv. 5 Kal 1 So. 5 Sv. 100 Høns 150 Kyl.

Gaarden ligger som i 1792.

Fra denne Gaard har Jakob Hansens Søn, Henrik Hansen, faaet en Bopæl
paa den østlige Del af Jorden. 20 Td. Land. 2—3—2—2¹/₄ Hartk. Grv. 13900 Kr.
2 H. 8 Kø. 4 Kv. 4 Kal. 7 Sv. 85 Høns 100 Kyl.

Fæsterne fra Holckenhavn fik deres Tørv fra Maemosen.

HUSE FRA HOLCKENHAVN

Matr. 39.

Jens Larsen, Hans Peder Larsén. 2 Td. 5 Skp. Land. 0—2—1— $1\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 1800 Kr. 1 H. 2 Kø. 1 So 3 Sv. 40 Høns 50 Kyl.

Matr. 40 a. Hus No. 9.

Conrad Smed, Johannes Andreasen, Nikolaj Rasmussen. 12 Td. Land. 1—2—0— $1\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 8100 Kr. 1 H. 4 Kø. 2 Kv. 1 So 10 Pg. 4 Sv. 35 Høns 25 Kyllinger.

Til Huset hører nu ca. 5 Td. Land Tillægsjord.

Matr. 41 a. Hus No. 18.

Hans Jeppesen, nu Per Perssons Enke. 2 Td. 4 Skp. Land. 0—2—3— $1\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 2000 Kr. 1 Ko. 1 Kv. 1 Kalv 20 Høns 27 Kyl.

Matr. 42. Hus No. 20.

Knud Snedker, Hans Andreasen, Niels P. Nielsen (Bæk), ca. 1 Td. Land. 0—0—3— $1\frac{3}{4}$ Hartk.

Hus No. 19.

Hintze Hansen, Mads Nielsen, Niels Chr. Nielsen. Det meste af Jordlodden er solgt til Maler V. Jensen.

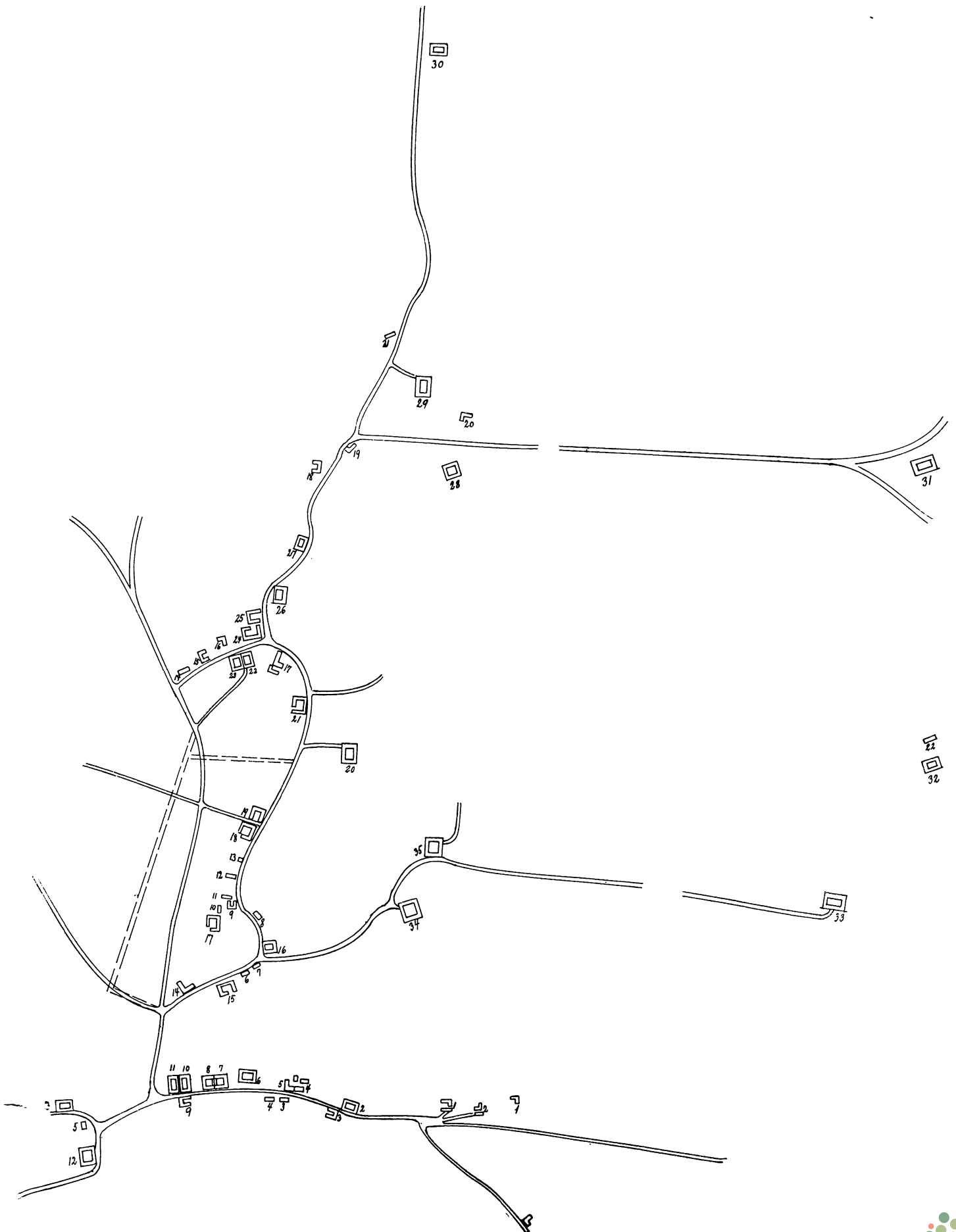
Matr. 44 a. Hus No. 10.

Jens Dinesen, Ernst Larsen, Svend Kristensen. 8 Td. 2 Skp. Land. 0—6—3— $1\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 4900 Kr. 1 H. 4 Kø. 5 Sv. 60 Høns 60 Kyl.

Til denne Bopæl hører Jord baade fra Taarup og fra Slude.

Matr. 46 a.

Ane Bønkels, Karl Kristensen. 3 Td. Land. 0—2—2— $1\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 1700 Kr.

Matr. 6c. Nyt Statshus.

Hans Jørgensen. 11 Td. 5 Skp. Land. 1—1—3—1¹/₂ Hartk. Grv. 8400 Kr.
2 H. 6 Kø. 1 Kv. 2 Kal. 1 So 7 Pg. 2 Sv. 14 Høns.

Matr. 6p. Nyt Statshus.

Ejner Nykjær Jørgensen. 11 Td. 5 Skp. 1—1—3—1¹/₂ Hartk. Grv. 8500 Kr.
1 H. 1 Pl. 6 Kø. 1 Kv. 3 Kal. 8 Sv. 14 Høns 3 Kyl.

TAARUP GAARDE UNDER GLORUP

No. 4.

Der var ved Udskiftningen en Bolig, som blev drevet af Smedeenken. Huset blev købt af Niels Bondesen og brudt af, og Jorden blev lagt ind til No. 5.

No. 10. Matr. 31.

Dines Jespersen, Hans Nielsen, Henrik Hansen, Rasmus Jørgensen, Jørgen Rasmussen, Hans Chr. Hansen, Laurits Hansen. 27 Td Land. 4—0—1— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 19600 Kr. 2 H. 1 Pl. 10 Kø. 3 Kv. 5 Kal. 12 Sv. 55 Høns.

Gaarden ligger som i 1792 tæt op til No. 11.

No. 11. Matr. 32.

Peder Jørgensen, Morten Andersen, Niels Hansen (Mikkelsen), Niels Rasmussen (havde tidligere Degnejorden i Frørup), Rasmus Nielsen, Albert Nielsen. 30 Td. 4 Skp. Land. 4—2—0— $\frac{2^3}{4}$ Hartk. Grv. 20000 Kr. 3 H. 1 Pl. 1 Føl. 12 Kø. 6 Kv. 8 Kal. 2 Sø. 9 Pg. 15 Sv. 55 Høns 11 Kyl.

Gaarden ligger som i 1792 tæt op til No. 10.

No. 13. Matr. 33 a.

Jens Hansen, Hans Jensen, Hans Larsen, Ole Hansen, Rasmus Olsen, Carl Olsen. 28 Td. Land. 4—1—2— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 20000 Kr. 2 H. 1 Pl. 8 Kø. 4 Kv. 7 Kal. 2 Sø. 8 Sv. 30 Høns 90 Kyl.

Gaarden ligger som i 1792.

I et Hus paa et Hjørne af Jorden bor Frederik Larsen, Lars Larsen, Blikkenslager, dennes Enke.

No. 14. Matr. 29.

Svend Rasmussen, Lars Svendsen, Christen Madsen, Rasmus Christensen

Rasmus Hansen, Johan Kristensen, Arne Kristensen. 28 Td. 4 Skp. Land. 3—7—3—0 Hartk. Grv. 20000 Kr. 3 H. 1 Pl. 1 Tyr 10 Kø. 3 Kv. 7 Kal. 1 Orne 2 Sø. 11 Pg. 11 Sv. 82 Høns 120 Kyl.

Gaarden ligger som i 1792.

No. 15. Matr 30 a.

Søren Jensen, Rasmus Sørensen, Hans Jensen.

Det meste af Jorden blev solgt til Hammerværket og ejes af: Edv. Lange, Møller Christensen, Møller Mikkelsen, Chr. Dyhr.

Paa den gamle Gaardsplads er nu et Hus, som tilhører: Laurits Larsen, Hans Gram, Julius Hansen, dennes Enke. 3 Td. 4 Skp. Land. 0—4—0— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 2700 Kr. 2 Kø. 1 Kv. 20 Høns 8 Kyl.

Fra Matr. 30 er der solgt en Del Byggepladser. Paa disse bor: Murer Peder Hansen, Hans Madsen, Snedker Svend Frederiksen, Aksel Karlsen, Smed J Chr. Jensen, Strange Møller og Rasmus Bæk Nielsen.

Hammerværket blev oprettet 1854 af Konsul Kruse, Nyborg, og blev nedlagt omkring Aar 1900.

No. 17. Matr. 28. Bakkely.

Lars Hansen, Hans Larsen, Rasmus Hansen, Anders Rasmussen, dennes Enke, Hans Larsen. 30 Td. Land. 3—7—3— $2\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 23900 Kr. 4 H. 2 Pl. 1 Tyr 12 Kø. 3 Kv. 6 Kal. 11 Sv. 120 Høns 150 Kyl.

Gaarden er udflyttet, men laa oprindeligt ved Niels Dyhrs Hus.

No. 19. Matr. 27 a.

Rasmus Andersen, Hans Jeppesen, Jeppe Hansen, Erik Mortensen, Erik Eriksen. 23 Td. Land. 3—2—1— $2\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 19000 Kr. 1 Hingst 2 H. 1 Pl. 2 Føl 8 Kø. 4 Kv. 3 Kal. 1 So. 12 Pg. 10 Sv. 100 Høns 100 Kyl.

Gaarden er udflyttet.

Toften med Hus beboes af: Jeppe Hansen, Niels Rasmussen (bygger nyt Hus), Jens Jensen, Fhv. Uddeler Jens P. Jensen, Hans Jensen. 7 Td. 4 Skp. Land. 0—7—2— $1\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 5100 Kr. 1 H. 1 Føl 5 Kø. 2 Kal. 5 Sv. 15 Høns 25 Kyl.

Derfra solgt til:

1) Skrædder Troels Jensen, Hans Kruse Jensen.

2) Karen Kirstine Jensen. 3) Slagter Aksel Jensen.

No. 25.

Lars Christensens Gaard maa være udstykket.

Paa dens Plads ligger et Hus (Matr. 50), som beboes af: Knud Rasmussen, Peder Larsen (Nor), Laurits Larsen, H. Chr. Hansen. 3 Td. Land. 0—3—0—0 Hartk. Grv. 2100 Kr. 2 Kø. 1 Kv. 6 Sø. 14 Pg. 2 Sv. 14 Høns 24 Kyl.

No. 32. Matr. 36.

Hans Jørgensen, Mads Mortensen (gift med forriges Enke), Anders Sohnesen, Mads Andersen, Peder Jørgensen, Morten Eriksen. Peder Eriksen. 44 Td. Land. 4—4—2—0 Hartk. Grv. 27300 Kr. 4 H. 3 Pl. 2 Føl 1 Tyr 15 Kø. 2 Kv. 10 Kal. 3 Sø. 36 Sv. 20 Høns 100 Kyl.

Gaarden laa ude paa den samme Plads 1792.

No. 33. Matr. 35.

Anders Pedersen Bøye, Peder Andersen, Anders Pedersen, Hans Christensen, Rasmus Bang Andersen, Niels P. Nielsen. 60 Td. Land. 5—7—0— $1\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 37300 Kr. 3 H. 3 Pl. 1 Føl 1 Tyr 15 Kø. 10 Kv. 7 Kal. 15 Sv. 100 Høns 75 Kyl.

Gaarden laa paa samme Sted 1792.

No. 34. Matr. 34a.

Frederik Nielsen, Niels Frederiksen, Frederik Nielsen, Jørgen Lindhardt, Peder Sørensen, Fr. Jensen, Ejner Andreasen. 23 Td. Land. 2—5—1— $2\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 15700 Kr. 3 H. 1 Føl 8 Kø. 4 Kv. 4 Kal. 4 Sv. 110 Høns 120 Kyl.

Gaarden ligger som i 1792.

Herfra er solgt til:

- 1) Jens Lindhardt, Henrik Tofte. 20 Td. Land. 1—7—3— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 12500 Kr. 2 H. 7 Kø. 5 Kv. 6 Kal. 1 So 10 Sv. 60 Høns 130 Kyl.
- 2) Jens Jacobsen, Marius Sørensen Balle, Bent Ærenlund, Hans Olav Pedersen. 15 Td. Land. 1—2—3— $2\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 9600 Kr. 2 H. 6 Kø. 2 Kv. 2 Kal. 2 Sø. 12 Pg. 6 Sv. 150 Høns 300 Kyl.

No. 16. Matr. 37. Prangerstedet. (Gammel Ejendom).

I 1756 er der en Klejnsmed, Erik Pedersen, Svendborg, som er gift med Hans Olsen Bondes Datter, Kirsten Hansdatter Bonde fra Taarup. Hans Olsen Bonde dør, og hans Enke, Margrethe, blev gift med Johan Jost Clemmensen,

I den Anledning arver Erik Pedersen, eller rettere hans Kone, 100 Sletdaler, og hendes Broder, Snedker Corfitz Hansen Bonde, Svendborg, arver 200 Sletdaler. (Kvinder halv Arveret.) 1769 arver Erik Pedersen efter Johan Josts Enke, Margrethe, en Ejendom. 1 Td. 6 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. Hartkorn.

Samme Aar sælger samme Erik Pedersen Taaruplunde Skov til Grev Adam Gotlob Moltke, Glorup.

Denne Skov har antagelig hørt til Hans Olsen Bondes Ejendom. Maaske passer den gamle Beretning, at der har været en stor Gaard, »Kongshøjgaarden«, hvortil Kongshøjgaardene og Taaruplunde har hørt, og at denne var Hans Olsen Bondes Ejendom.

Forannævnte Ejendom i Taarup bliver 1794 af Erik Pedersens Enke solgt til Niels Christensen. 1812 bliver den solgt til Knud Nielsen. 1857 er Rasmus Jensen gift med Knud Nielsens Enke, Ane Kirstine Hansdatter. 1858 faar Enken, Ane Kirstine Jensen (Prangerkonen), Bevilling til at sidde i uskiftet Bo efter sin afdøde Mand, Boelsmand Rasmus Jensen. Stine Prangers, som hun kaldtes, kom senere op i det Hus, som beboedes af Anders Mortensen, nu Karl Rasmussen. Rasmus Pedersen, som var gift med Anders Mortensens Datter, kom til at bo i hendes Ejendom. Her bor nu Hans P. Helgesen. 8 Td. 2 Skp. Land. 1—1—1—2¹/₄ Hartk. Grv. 5900 Kr. 1 H. 6 Kø. 2 Kv. 1 Kalv 5 Sv. 40 Høns 40 Kyl.

Matr. 48. Hus No. 2.

Denne Bopæl var oprindeligt et Hus, der beboedes af: Rasmus Jørgensen, Niels Jørgensen Grøfteskov, nu Jensenius Andersen. 12 Td. Land. 1—2—3—1 Hartk. Grv. 6700 Kr. 2 H. 1 Pl. 6 Kø. 2 Kv. 4 Kal. 1 So 11 Sv. 100 Høns 60 Kyl.

Jorden fra Alfred Madsens Hus er lagt ind til denne Bopæl.

Matr. 51 m. fl. Hus No. 13 og andre Huslodder.

Rasmus Dyhr. 19 Td. 4 Skp. Land. 2—2—0—¹/₂ Hartk. Grv. 13300 Kr. 2 H. 1 Pl. 1 Føl 1 Tyr 9 Kø. 4 Kv. 2 Kal. 5 Sø. 12 Pg. 5 Sv. 80 Høns 100 Kyl.

Matr. 54.

Knud P. Hansen, Skovfoged, Søren Skram Madsen, Christian Skram Madsen. 5 Td. Land. 0—3—3—³/₄ Hartk. Grv. 3500 Kr. 2 H. 2 Kø. 1 Kv. 20 Høns 14 Kyl.

Matr. 53 c.

Jens Jacobsen, Peder Pedersen, Oskar Poulsen. 2 Td. 6 Skp. Land. 0—2—
3—³/₄ Hartk. Grv. 2100 Kr.

Fæsterne under Glorup fik deres Tørv fra Holtemosen og deres Brænde fra
Taarup Lillelund.

I Maemosen er der bygget 14 Huse.

SLUDE OG LANGÆBLE

Sludegaard. Matr. 1 a, 3 a, 7, (Frørup 9 a) med fl. No.

Efter Oplysninger fra »Den Laubske Slægt« nævnes Sludegaard 1323 og kaldtes da »Sluthe«, og i 1521 er den forlenet til Laurids Brockenhuus, efter hvem Otto Brockenhuus fik Brev paa den 1525. Det er antagelig den Gaard i Sluthe, som Kongen i 1611 tilskødede Jakob Ulfeldt. Senere finder man en Fæster ved Navn Just Hansen og dernæst Lars Christensen Bondo (eller Bonde), som dør 1809, 65 Aar gammel. Efter ham kom forhenværende Forpagter paa Gyldensten, Forligskommissær Søren Haae, som faar Sludegaard i Arvefæste, han dør 1828, 62 Aar gammel. Dernæst kommer Sønnen, Johan Haae, som blev gift med Pastor Laubs Datter, Susanne Louise Henriette. Han er den første Sogneforstander i Frørup (1842—1849).

Paa hans Tid var Sludegaard en gammel, brøstfældig Gaard med 244 Td. Land og 16 Td. 3 Skp. Hartkorn. Tiendeydelsen var ialt: 11 Td. 5 Skp Rug, 15 Td. Byg og 17 Td. Havre. Johan Haae inddelte Jorden i 9 Marker, og Driften var 4 Aars Hvile med Græs og Kløver, derefter Brak, og saa 4 Kornafgrøder. Der hørte en meget stor Humlehøve (1500 Humlestænger) til Gaarden.

Johan Haae døde 1857, 51 Aar gammel. Hans Enke styrede Gaarden til 1875 ved Hjælp af sin Søstersøn, Forvalter Henrik Zeuthen. Johan Haae og Hustru ligger begravet paa Frørup Kirkegaard.

Dernæst kom Frederik Vilhelm Laub, Søn af Skibskaptajn Georg Laub (blev syg og bragt i Land paa Gibraltar, døde og er begravet der 1855) og Severine Petrine (kaldtes Rine) Haae.

Fr. Laub var en Foregangsmand. Han var Forsøgsmand baade med Hensyn til nye Driftsmaader og nye Maskiner. Det skyldes ogsaa især ham, at der i

sin Tid blev anlagt en Holdeplads ved Slude. Paa hans Tid, 1886, brændte Sludegaard, efter Sigende antændt af en »Ildkugle«.

Han døde 1905, 54 Åar gammel, og ligger begravet paa Frørup Kirkegaard sammen med sine to Hustruer.

Hans Datter, Frk. Esther Laub, købte Gaarden fra Holckenhavn og drev den ved Hjælp af en Forvalter, indtil hun for nogle Aar siden solgte den til Proprietær Fenger. I 1938 brændte alle Avlsbygningerne med Undtagelse af en Kornhjælm, og i 1939 brændte Hjælmen.

Nu ejes Gaarden af Kaj Fenger. 220 Td. Land 25 Td. Hartkorn. Grv. 132500 Kr. 1 Hingst 7 H. 1 Pl. 1 Føl 2 Tyre 68 Kø. 16 Kv. 12 Kal. 5 Sø. 100 Høns.

Fra Matr. 1 er solgt til: Avlsforvalter Rasmus Hansen Steen, L. P. Vildman, Jakob Holgersen. 20 Td. Land. 1—7—2— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 10300 Kr. 2 H. 1 Pl. 9 Kø. 2 Kv. 6 Kal. 4 Sø. 11 Pg. 7 Sv. 130 Høns 110 Kyl.

Fra Holckenhavn har han 19 Td. Land Lejejord.

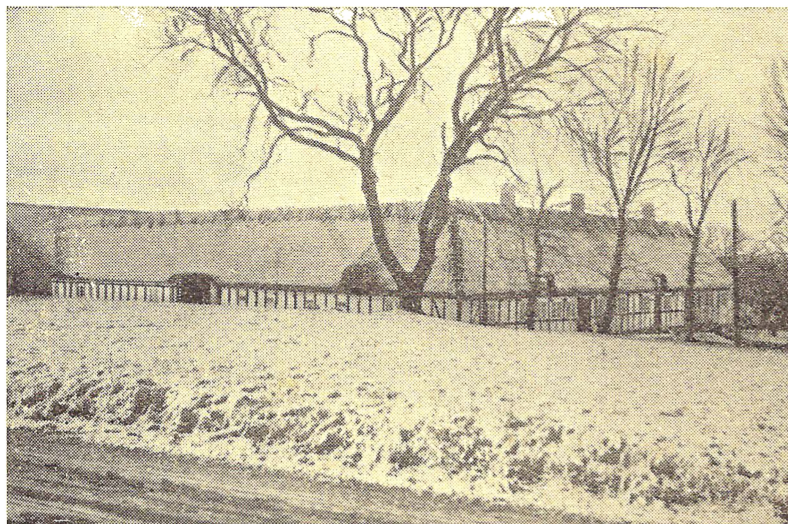
Skyttehuset: Skytte Larsen, Karen Knudsen. 10 Td. Land. 0—6—3— $2\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 6000 Kr. 2 H. 5 Kø. 1 Kalv 3 Sø. 6 Sv. 20 Høns.

No. 2. Matr. 4a.

Mads Christensen, Rasmus Madsen, Mads Rasmussen, Rasmus Larsen, nu Direktør Andersen. 69 Td. 2 Skp. Land. 6—5—3— $1\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 43100 Kr. 5 H. 4 Pl. 3 Føl 21 Kø. 13 Kv. 9 Kal. 5 Sø. 15 Pg. 22 Sv. 110 Høns 210 Kyl.

Denne Gaard blev flyttet nærmere mod Taarup. I det gamle Stuehus boede: Otto Knudsen, Povl Ottesen. Det er nu nedbrudt.

Paa Rasmus Madsens Tid (1829) svarede denne Gaard til Holckenhavn: 2 Lispund Smør, 1 Lam, 2 Gæs, 3 Høns og 3 Mark Sølv til Paaske; 6 Td. Byg, 4 Td. Havre og 3 Mark Sølv til Mortensdag, og naar den gamle Fæster dør, aarlig 6 Td. Byg og 4 Td. Havre mere. 1 Ægt paa 4 á 5 Mil med tilbørlig Befordring eller en Plovdag, naar han bliver tilsagt, samt forrette Klappejagt og Bøssejagt, naar fordres, med 1 á 2 Folk. Og er han forpligtet til uden Godtgørelse, naar forlanges, at være Rodemand for den Rode, hvormed han forretter Hoveri, samt opføre 200 Favne levende Hegn med dobbelte Grøfter ved Kajberg Skoven, som maa være i Stand inden hvert Aars 1. Maj. Han forretter uden mindste Vægning efter Omgang en Halvgaards Hovning.

»Haulund«, Slude.

Fra Matr. 4 er solgt til: Kusk Andreas Veishaupt, Rasmus Jensen, Magnus Jensen. 20 Td. Land. 1—4—2—2¹/₄ Hartk. Grv. 9000 Kr. 1 H. 7 Kø. 3 Kv. 2 Kal. 1 So 9 Sv. 25 Høns 50 Kyl.

Lars Andersen, dennes Enke. 14 Td. Land. 1—0—0—2 Hartk. Grv. 6400 Kr. 2 H. 1 Pl. 7 Kø. 4 Kv. 2 Kal. 1 So 5 Sv. 30 Høns.

No. 3. Matr. 2 a. Langeskovgaard.

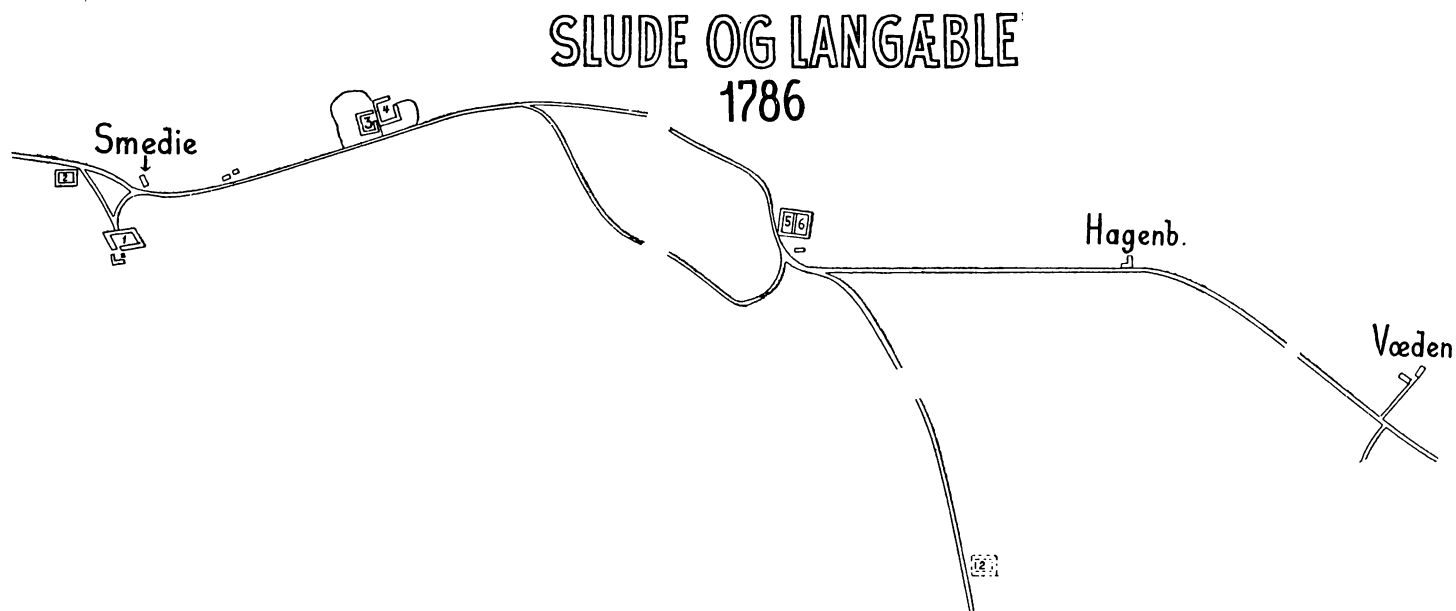
Jens Pedersen, Anders Andersen (forr. Svingersøn), Anders Andersen, Anders Andersen. 80 Td. Land. 8—5—0—1 Hartk. Grv. 63800 Kr. 1 Hingst 6 H. 3 Pl. 3 Føl 3 Tyre 22 Kø. 18 Kv. 14 Kal. 1 Orne 8 Sø. 10 Pg. 37 Sv. 100 Høns 300 Kyl.

Gaarden laa tæt ved No. 4.

Anders Andersen (ældste) byggede den paa Spidsen, som gaar ned mellem Langæblevejen og Landevejen. Sønnen, Anders Andersen, (mellemste) flyttede den op paa dens nuværende Plads.

Anders Andersen har 31 Td. 5 Skp. Lej jord fra Holckenhavn, denne Jord hørte tidligere til Matr. 5.

Fra Anders Andersens Gaards tidligere Lej jord er der opstaaet et Brug: Niels Otto Pedersen, Carl Balle. 14 Td. 4 Skp. Land. 1—2—2—¹/₄ Hartk. Grv. 6900 Kr. 2 H. 4 Kø. 4 Kv. 5 Kal. 2 Sø. 6 Pg. 8 Sv. 800 Høns 1600 Kyl.

Slude: 1. Sludegaard: Lars Bondo. 2. Mads Christensen. 3. Jens Pedersen. 4. Hans Larsen.

Langæble: 5. Rasmus Pedersen. 6. Anders Hansen.

No. 4. Matr. 1 e og Langæble 6 e. Højløkke.

Hans Larsen, Lars Hansen, Hans Jørgen Larsen, Frederik Hansen, Aksel Hansen. 8½ Td. Land. 8—4—1—0 Hartk. Grv. 53100 Kr. 4 H. 2 Pl. 1 Føl 1 Tyr 26 Kø. 7 Kv. 13 Kal. 2 Sø. 14 Sv. 180 Kyl.

Gaarden blev købt af Fr. Hansen og flyttet ud ved Langæble. Gaarden havde oprindelig Matr. 3; men ved Udflytningen byttede man Jord med Sludegaard og fik tillige Jord fra Langæble.

Fra Matr. 3 er solgt til:

- 1) Peder Hansen, Sludebakken. 16 Td. Land. 1—6—0—2¼ Hartk. Grv. 9500 Kr. 2 H. 9 Kø. 6 Kv. 3 Kal. 5 Sø. 9 Pg. 14 Sv. 50 Høns 150 Kyl. Fra Holckenhavn har Peder Hansen 22 Td. Land Lej jord, som tidligere har hørt til Matr. 5.
- 2) Martin Jørgensen. 13 Td. 4 Skp. Land. 1—1—1—1¼ Hartk. Grv. 6800 Kr. 1 H. 6 Kø. 2 Kv. 1 Kal. 2 Sø. 10 Pg. 4 Sv. 150 Høns 150 Kyl.
- 3) Niels Poulsen. 5 Td. 4 Skp. Land. 0—4—2—½ Hartk. Grv. 3000 Kr. 2 H. 2 Kø. 1 Kalv 2 Sv. 50 Høns 20 Kyl.

No. 5. Matr. 5. Langæble.

Fæstegaard under Holckenhavn.

Rasmus Pedersen, Hans Nielsen, Peder Hansen, Niels Pedersen Lange.

Gaarden brændte. I Huset paa Gaardspladsen bor: Hans P. Rasmussen, Møller Thomsen.

Jorden er af Holckenhavn udlejet til Gaardmand Anders Andersen, Gaardmand Peder Hansen, Gaardmand Alfred Jensen og Gaardmand Jakob Holgersen.

No. 6. Matr. 6. Langæble.

Anders Hansen, Hans Larsen (forriges Stifsøn), Lars Hansen, Anders Larsen, Niels Larsen, Alfred Jensen.

Gaarden brændte i Niels Larsens Tid sammen med No. 5.

Gmd. Fr. Hansen og Gmd. Rasmus Larsen købte hver 18—20 Td. Land. Rasmus Larsen solgte Halvdelen af sin Part til Gmd. Anders Andersen. Alfred Jensen fik til den nyopbyggede Gaard 20 Td. Land Ejendom, samt 7 Td. Land Lej jord fra samme Gaard og 13 Td. Land Lej jord fra Matr. 5. 1—7—2—0 Hartk. Grv. 16600 Kr. 4 H. 1 Føl 2 Kø. 1 So 5 Sv. 40 Høns 50 Kyl.

Paa Jord fra denne Gaard er der opstaaet et Brug. Julius Hansen, Frits Bennetsen, Niels Nielsen. 33 Td. Land. 1—3—1— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 10700 Kr. 2 H. 7 Kø. 2 Sv. 50 Høns 60 Kyl.

Endvidere er der i Slude en Smedie, som er opført af Bymændene. I den nævnes: Johan Hansen, Hans Johansen, Hans Hansen, Frederik Hansen, Viggo Bendtsen.

I et Hus ved Siden af bor: Snedker Hans Jensen, Snedker Christoffer Hansen, Niels Andersen, Hans Mikkelsen, Hans P. Hansen (Mikkelsen), Kristian Hansen (Mikkelsen). 4 Td. Land. 0—3—3— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 2500 Kr. 2 Sv. 20 Høns 20 Kyl.

I Hagenborgs Huset, som er et Fæstehus under Holckenhavn, bor: Erik Madsen, Hans Jochum Eriksen, Niels Jørgensen, Vilhelm Hagenborg, Marie Hagenborg. 13 Td. Land. 0—4—1— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 4100 Kr. 2 H. 6 Kø. 1 Kv. 2 Kal. 1 So 9 Pg. 7 Sv. 150 Høns 150 Kyl.

I Væden's Huset bor: Peder Hansen, Skovfoged, Mads Pedersen, Peder Olsen, Henrik Thomsen. 0—6—2— $\frac{3}{4}$ Hartk. Jorden er vurderet under Vindinge.

Kongshøj. Matr. 1a, 6, 7a m. fl. Taaruplunde.

Christen Jensen, dennes Søn, Jørgen Christensen, er Fæster 1737.

I mange Aar var Just Rasmussen, senere dennes Svigersøn, Lars Sølvbjerg, Forpagtere. Nu ejes Gaard og Skov af Proprietær Aksel Jensens Enke. 160 Td. Land. 16—6—1— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 86600 Kr. 9 H. 2 Pl. 1 Føl 2 Tyre 42 Kø. 28 Kv. 11 Kal. 1 Orne 5 Sø. 10 Pg. 24 Sv. 50 Høns 90 Kyl.

Den tilhørende Skov er ca. 165 Td. Land.

I Skovfogedhuset bor Karl Jensen. 2 Td. Land. Grv. 2600 Kr.

Matr. 2a.

Rasmus Nielsen, Poul Poulsen, Rasmus Nicolajsen, Nicolai Rasmussen, Marius Jessen Hansen. 24 Td. Land. 2—6—0— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 16000 Kr. 2 H. 1 Tyr 10 Kø. 4 Kv. 7 Kal. 1 Orne 7 Sø. 23 Pg. 9 Sv. 225 Høns 200 Kyl.

Matr. 3a.

Jacob Pedersen, Mads Skovfoged, Rasmus Madsen, Mads Rasmussen, Bernhard Aagaard. 36 Td. Land. 3—5—0— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 22000 Kr. 4 H. 1 Pl. 2 Tyre 12 Kø. 8 Kv. 6 Kal. 6 Sø. 14 Pg. 13 Sv. 90 Høns 50 Kyl.

KORT OVER TAARUP

Holckenhavns Bønder.

Gaardmænd.

- 2 Peder Larsen
- 3 Claus Jacobsen
- 6 Hans Steensen
- 7 Rasmus Larsen
- 8 Claus Hansen
- 9 Hans Rasmussen
- 12 Ole Clausen
- 18 Hans Christensen
- 20 Hans Pedersen
- 21 Morten Nielsen
- 22 Rasmus Rasmussen
- 23 Jeppe Rasmussen
- 24 Anders Poulsen
- 26 Niels Hansen
- 27 Rasmus Jørgensen
- 28 Niels Hansen Lang
- 29 Christian Plygge
- 30 Anders Teglgård
- 31 Jens Pedersen
- 35 Anders Vildman

Husmænd.

- 3 Rasmus Hansen
- 6 Hans Pedersen
- 9 Conrad Smed
- 10 Niels ?
- 11 Johan Rasmussen
- 14 Jacob Ejler
- 15 Lars Andersen
- 18 Hans Jeppesens Enke
- 19 Hintze Hansen
- 20 Knud Snedker
- 21 Anders Rasmussen

Præstens i Frørup.

Gaardmænd.

- 1 Niels Nielsen
- 5 Jens Larsen

Husmænd.

- 12 Niels Nielsen
- 17 Bunevent Chanelsen

Broholm.

- 16 Maren Rasmussens Hus

Glorup Bønder.

Gaardmænd.

- 4 Drives af Smedeenken
- 10 Dines Jespersen
- 11 Peder Jørgensen
- 13 Jens Hansen
- 14 Svend Rasmussen
- 15 Søren Jensen
- 17 Lars Hansen
- 19 Rasmus Andersen
- 25 Lars Christensen
- 32 Hans Jørgensen
- 33 Anders Pedersen Boye
- 34 Frederik Nielsen

Husmænd.

- 1 Christen Rasmussen
- 2 Rasmus Jørgensen
- 4 Peder Nicolajsen
- 13 Peder Jensen
- 22 Jochum Jensen

Ejendom.

Gaard.

- 16 Erik Smeds Enke

Huse.

- 5 Marie Jensen
- 7 Rasmus Rasmussen
- 8 Hans Henriksen

Matr. 4a.

Hans Hansen, Morten Thomsen, Niels Nicolajsen, Niels Nielsen, Hans P. Hansen, 25 Td. Land. 2—4—3— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 14700 Kr. 3 H. 10 Kø. 4 Kv. 4 Kal. 1 So 7 Pg. 2 Sv. 75 Høns 100 Kyl.

Prinsegaarden.

Kristoffer Nielsen, Lars Hansen, Niels Larsen.

Gaarden er afbrudt. Pladsen hører til Marius J. Hansen og Jorden til Taaruplunde.

Disse Kongshøjgaarde havde oprindeligt hver 5 Td. Hartkorn.

Matr. 5.

Hans Væver, Anders Væver, Jørgen Christensen, Jens Godskesen, Kristian Hansen, Fergo Lønberg. 5 Td. Land. 0—4—3—0 Hartk. Grv. 3000 Kr. 3 Kv. 1 Kalv 30 Høns.

Omkring ved dette Hus mener man, at den førnævnte »Kongshøjgaard« skal have ligget.

Aahusene. Matr. 1 e.

Niels Christensen, Anders Larsen, Lars Andersen, Hans Rasmussen, Peder Krammager, Svend Jensen. 2 Td. 6 Skp. Land. 0—1—3— $\frac{1}{2}$ Hartk. Grv. 1200 Kr.

Matr. 1 f.

Peder Jensen, Anders Jensen, Jens Andersen, Kristen Jensen, Jens Fr. Jensen. 1 Td. 4 Skp. Land. 0—1—2— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 1300 Kr. 1 H. 2 Kø. 2 Sv. 100 Høns 90 Kyl.

Matr. 1 g.

Claus Hansen, Jens Clausen, Claus Jensen, Simon Clausen. 1 Td. 5 Skp. Land. 0—1—0— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 900 Kr. 1 Kø 80 Høns 70 Kyl.

Martin Clausen, dennes Enke. 1 Td. 7 Skp. 0—1—3— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 1100 Kr. 70 Høns 35 Kyl.

De har Strandengen i Fællesskab.

Aar 1701 var der i Frørup:

14 Ryttergaarde.
7 Gaarde til Holckenhavn.
1 Hus med Jord til Holckenhavn.
14 Gaarde til Glorup.
4 » » Ørbæklunde.
1 » » Juelskov.
1 » » Vormarksgaarden.
Præstegaarden (Præsten er Cort Arendsen).
Degneboligen.
Kirkehuset (Kirkeladen).
10 jordløse Huse.

I Taarup:

5 Ryttergaarde.
1 Rytterhus.
19 Gaarde til Holckenhavn.
12 » » Glorup.
9 » » Ravnholt.
2 » » Nyborg Kirke.
3 » » Frørup Præsteembede (Mensalgaarde).
5 jordløse Huse.

I Slude:

5 Gaarde til Holckenhavn.

I Langæble:

2 Gaarde til Holckenhavn.

Lundsgaard Skoven: Kgl. Majestæts Skov.

Hartkorn for Frørup Sogn 1701.

	Td.	Skp.	Fdk.	Alb.
1. Kgl. Majestæts Skov Taaruplunde	1	6	1	2
2. Præstegaarden	14	0	1	1
3. Lundsgaard	13	3	1	1
4. Frørup By { Ryttergods 137—4—3—0 } { Proprietærgods 207—5—2—2 }	345	2	1	2
5. Taarup By { Ryttergods 11—0—3—0 } { Proprietærgods 207—5—2—2 }	218	6	1	2
6. Slude By: Proprietærgods	42	6	3	0
7. Langæble: »	19	7	1	0
Ialt	656	0	3	2

Aar 1768 var der:

I Frørup 38 Gaarde
 » Taarup 34 »
 » Slude 4 »
 » Langæble 2 »

1800 hørte til Holckenhavn:

I Frørup { 7 Gaarde med ialt 64 Td. 6 Skp. 0 Fdk.
 { 4 Huse » » 1 » 3 » 2 »
 I Taarup { 19 Gaarde » » 118 » 6 » 2 » 1/2 Alb.
 { 11 Huse » » 5 » 0 » 3 » 2 »
 I Slude { 3 Gaarde » » 26 » 1 » 0 »
 { Sludegaard » » 16 » 3 » 1 »
 { 3 Huse » » 1 » 1 » 3 »
 { 2 Huse i Skoven
 I Langæble: 2 Gaarde » 17 » 3 » 0 »

Af alle 7 Gaarde i Frørup svares der til Holckenhavn:

22 Td. 4 Skp. 1 Fdk. Byg.

11 » 1 » 1 » Havre, 7 Lam, 7 Gæs og 14 Høns,
endvidere i Penge:

14 Rd. 1 Mk. 12 Sk. i Landgilde,

19 » 5 » 14 » i Hus- og Hovningspenge,
og forrette 3 $\frac{1}{2}$ Gaards fuld Hovning.

Taarup svarer ikke Lam, Gæs eller Høns, kun Penge, Korn og Hovning.

Aar 1804 hørte under Glorup:

I Frørup:

De 5 nye udflyttede Gaarde,

1. Simon Skov,	med 8 Td. 5 Skp. Hartkorn.
2. Jørgen Rasmussen,	» » » »
3. Andreas Pedersen,	» » » »
4. Rasmus Christensen,	» » » »
5. Hans Pedersen.	» » » »

Endvidere i Byen:

6. Rasmus Jensen,	» » » »
7. Lars Hansen,	» » » »
8. Hans Sørensen,	» » » »
9. Rasmus Pedersen,	» » » »
10. Rasmus Sørensen,	» » » »
11. Peder Rasmussen,	» » » »
12. Mads Jørgensen.	» » » »

Husmænd:

1. Rasmus Rasmussen,	med 4 Skp. 1 Fdk. 1 $\frac{4}{7}$ Alb. Hartkorn.
2. Rasmus Madsen,	» » » » »
3. Niels Rasmussen,	» » » » »
4. Anders Christensen,	» » » » »
5. Hans Christiansen,	» » » » »
6. Niels Andersen,	» » » » »
7. Hans Knudsen.	» » » » »

I 1813 var der:

	Antal Gaarde ialt	Udflyttede Gaarde	Boelssteder	Huse
I Frørup	42	20	2	30
» Taarup	27	2	5	20
» Slude	4	1	0	3
» Langæble	2	0	0	1
» Kongshøj	6	2	2	4
Lundsgaard	1			

GENERAL-HOVERI-BESTEMMELSER FOR GLORUP

for samtlige hoverigørende Bønder sidenleden d. 26. August 1791 frivilligen have indgaaet i Følge den allernaadigst udgangne Placat af 24. Juni 1791.

	Pløjedage	Spanddage	Gangdage
1. Angaaende Jordens Dyrkning:			
a. Udfordres i alt til Brakning og Besaaing aarlig	11		
b. Til de 5 af Hovedgaardens Lykker, som aarlig bliver besaaede, 5 Harvedage eller		5	
c. Til at tromle de tre af samme, som med Vaarkorn besaas, kan ej ansættes for mere end		1	
2. Kornhøstningen angaaende:			
a. Til forbemeldte 5 Kornlykker at afmeje udfordres			5
b. Til Kornet at optage, binde, sammensætte og Jorden rive			5
Ad Nota:			
I Tilfælde af ustadigt Vejrlig indtræffer, medens Kornet staar paa Marken, og samme desaarsag en eller flere Gange maa kastes, rejses eller flyttes, som kan forrettes ved et Bud paa en Times Tid ad Gangen, der ikke her kan ansættes til noget bestemt, besørges tillige af Bønderne.			
3. Naar Kornet indføres til Gaarden eller sættes i Stakke, behøves en Spanddag til hver Lykke... Ligesaa og til Paalæsning i Markerne at tage fra i Kornladen eller paa Stakker, 2 Bud er		5	
Ad Nota:			
Naar Kornstakke haves, som meget sjældent ind-			10

	Pløjedage	Spanddage	Gangdage
træffer, besørges samme af Bønderne i Laderne indført, naar dertil faas Plads.			
4. Til Kornets Udtærskning behøves fra 1. Okt. til April Maanedes Udgang omtrent aarlig af hver Bonde			48
Herved erindres, at saa snart Sæderugen er blevet tærsket ved Hovedgaarden, ophører videre Tærskning 14 Dage a 3 Uger, da Bonden imidlertid gives Lejlighed til at lægge sin egen Rugsæd. Ligeledes iagttages, at Tærskekarlene under Tærskningen henbringer Foderet enten til Kvæget i Køladeln eller til Hensættelse paa Slyder eller Gulve. Saa udfordres og til Kornets Rensning, naar samme er aftærsket og paa Lofterne at opbære af hver Bonde			12
5. Kornvarer, som saaledes paa Gaarden udtærskes, saavel som Fedevare af Smør, Ost og Svin, der bliver at forhandle til Købmanden, og af Bonden udføres, enten til Nyborg eller Svendborg, som de nærmeste Købsteder, er bestemt til		9	
Det iagttages saa vidt muligt, at disse Rejser ikke forlanges i Pløje- Sæde- eller Høsttiderne, ej heller i onde og dybe Veje. Men om det skulde behøves og forlanges, tager Bonden maadeligt Læs tilbage fra Købstæderne af Materialer og lign. til Gaardens Reparation, eller anden Godset nødvendige Bygninger, uden nogen Erstatning, dog efter rigtig Omgang og Ligning paa alle.			
6. Til Gødningens Udagning fra Hovedgaarden i den Mark, som aarlig er Brak, der sker i den			

	Pløjedage	Spanddage	Gangdage
belejlige Tid før Høhøsten begynder, hvor samme opsættes i Mødding, og siden efter Indhøstningen, før Rugen saas, da at sprede udfordres i alt af hver Bonde.....		5	
Til Paalæsning og Spredning.....			5
7. Høhøsten betræffende:			
a. I Forsommeren til at rense Enge og i Slaamarken			1
b. Til at slaa den med Kløver besaaede Mark, saavel som førnævnte Engholm, og faa Engpletter i Kornmarkerne og i den gamle Dyrehaug beregnet til			5
c. Til at græsse ud og strø Græsset.....			5
d. Saa og til at vende, sammenrive og opsætte i Stakke.....			5
Ad Nota:			
I Tilfælde af ustadigt Vejrlig forholdes med Høets Bjergning og Røgtning, som forhen om Kornet er sagt.			
e. Til Høets Indførelse kan i det højeste ikke beløbe sig til mere end fulde		3	
Samt til sammes Paalæsning og Tagning paa Høloftet.....			3
8. Det ind- og udvendige Hegn udfordres følgende:			
a. Gærdsels og Stavres Hugning til det udvendige Hegn			1
b. Samme at bringe til Gærderne.....	1		
c. Gærdernes forsvarlige Istandsættelse.....			2
d. Til Stengærdernes Reparation aarlig.....	1		2
e. Til det indvendige Hegns Vedligeholdelse, Istandsættelse og Grøftning.....			4
9. Skovning til det høje Herskab, Betjentene, For-			

	Plejedage	Spanddage	Gangdage
pagteren med at fælde, save, kløve og opsætte i Favn, hvad deraf til Herskabets Brug behøves og henkøre hver til sit Sted		5	7
Herunder forstaas ikke det Arbejde og Kørsel, som er fornøden til Træers Skovning, som aarlig i større og mindre Partier behøves savet i Tømmer til Gaard og Godsets Vedligeholdelse, der desuden af Bonden forrettes.			
10. En Karl og et andet forsvarligt godt Bud i en Dag til at skære Tørv og trille sammen fra Graven. Ligeledes til at opstable Tørv i Stakke i Mosen. Dernæst til sammes Indkørsel, Paa- og Aflæsning.		1/2	2 1 1/2
11. Til Vandsteders Rensning og Gravning ved Gaarden og i Marken			1
12. Til at rengøre og skovle Ladegaarden, rense Huse, udføre Foder af Laden og sætte i Stakke eller henføre i Møddingen		1/2	4
13. 2 Ægter til Teglværket eller andet Steds efter Mur- og Teglsten, samt andre Materialier til Ladegaardens Vedligeholdelse		2	
14. Til Haandlangere ved Landgaardshusenes Reparation, om saa meget gøres fornøden, af hver Bonde			2
15. Og endelig til de to Enge, Urninge og Langema kaldet, som det højgrevelige Herskab ej have bortforpagtet, men forbeholdt til egen Brug. Til sammes Høslet 2 Gange, Røgtning og Indagning efter rigtig Omgang		1	2
Tilsammen for enhver hel hoverigørende Bonde paa Glorup Gods for et Aar	11	39	132 1/2

Dernæst følger en lignende Forklaring vedrørende Anhof og Rygaard.
Underskriverne af denne Bestemmelse, som træder i Kraft 1. Maj 1792 er:

Paa det højgrevelige Herskabs Vegne

C. MØLLER

Forvalter.

Samtlige Hoveribønder under Glorup, Anhof og Rygaard har dernæst underskrevet med deres Navne.

Der er 33 fra Svindinge, 13 fra Lamdrup, 18 fra Øksendrup, 27 fra Langaa, 11 fra Galdbjerg, 6 fra Brenderup, 2 fra Tangaa, 9 fra Frørup og 7 fra Taarup.

Fra Frørup:

Glorup	{	Rasmus Jensen.
		Hans Rasmussen Skov.
		Rasmus Christensen.
		Lars Nielsen Kiirt.
		Rasmus Pedersen.
Anhof	{	Rasmus Nielsen.
		Hans Larsen.
		Simon Rasmussen.
		Jørgen Rasmussen.

Fra Taarup:

Frederik Nielsen.
Rasmus Andersen.
Anders Pedersen.
Lars Hansen.
Dines Jespersen.
Peder Jørgensen.
Svend Rasmussen.

TO FÆSTEBREVE (FRØRUP)

Ved Forordning af 8. Juni 1787 blev der ved Fæsteskitte foretaget et Syns- og Taksationsforretning over Bygning, Besætning og Inventar. Denne foretages af 2 Mænd, Gaardmænd eller Sognefogeder fra Omegnen.

Jeg Gebhard, Greve af Moltke til Stamgodset Moltkenborg, hans kongl. Majestæts Kammerherre og Stiftsbefalingsmand over Aggershus Stift i Norge, gør herved Vitterligt at have Stæd og Fæst, ligesom jeg herved Stæder og Fæster til ung Karl Rasmus Sørensen, tjenende i Nyborg, den Gaard i Frørup (Snæverkildegaard), som Christen Rasmussen Skov sidst beboede, men formedelst Alder og Fattigdombar afstaaet til ham paa følgende Vilkaar.:

1. Ægter han Formandens Datter Anne og leverer den dem efter indbyrdes Aftale bestemte aarlige Aftægt til rette Tider og forsvarlig, hvilken Aftale herved bekræftes. For Formandens Restancer bliver den ny Ejer befriet, hvis Udløb var til Aarets Udgang 1801, der rester endnu i Penge 66 Rd. 3 Mk. $\frac{1}{2}$ Sk. 8 Td. 4 Skp. $2\frac{3}{4}$ Fdk. Rug, 10 Td. 1 Fdk. Byg, 8 Td. 2 Skp. $\frac{2}{3}$ Fdk. Havre; men hvad der rester i kongl. Skatter og Landgilde for indeværende Aar 1802 maa Formanden selv betale uden Tab for Herskabet.
2. Han betaler de kongl. Skatter til rette Tider af Gaardens Hartkorn, som er 8 Td. 5 Skp., ligesom ogsaa den modererede Landgilde, aarlig 1 Td. Rug, 1 Td. Byg og 2 Td. Havre, samt i Smaaredselpenge 1 Rd., men naar Herskabet fordrer Smaaredsel in Natura leveret, da svarer Fæsteren 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns og 1 Snes Æg, i hvis Sted han godtgøres den samme Pris, som derfor hidtil har været erlagt, nemlig: for Lammet 3 Mk. 4 Sk. for Gaasen 14 Sk., for Hønsene 12 Sk. og for 1 Snes Æg 6 Sk., og maa han desuden erlægge det øvrige i Penge medvidere, som af Gaarden bør gaa og gives.

3. Da Fæsteren har forbunden sig at udflytte Gaarden paa dens Hovedlod mod Tangaa, har Herskabet foruden Befrielse af det anbudne Fæste 250 Rd. endnu tilstaaed ham følgende Bygningshjælp. I Penge 150 Rd., alt det manglende Under-Bygningstømmer af Fodstykker, Stolper, Løsholter og Ranker af Eg, Bøg og Fyr, men det forstaar sig, han skal bruge alt fra den gamle Gaards Bygning, som er tjenlig, ligesaa gives ham 4 Læs Hassel-Skov fra Lundsgaard til Væggevænder og Tækkekæppe, samt 2 Læs Bøge-Gavntræ til Vognenes Istandsættelse, saa skal han og nyde Assistance af Godsets Bønder til Materialers Transport foruden anden Hjælp af dem under Gaardens Bygning, tillige maa han vente nogen Lettelse i sit eget forrettede Hoveri især i Gængdagene saalænge Gaardens Byggeri varer.
4. Og da Gaarden nu saaledes udflyttes og af ny opføres, saa bliver den befalede Syns- og Taksationsforretning over samme først taget, naar Gaarden er færdig, som da vedholdes Fæstebrevet til fuldkommen og nøjagtig Efterlevelse.
5. Siden denne Gaards Jorder allerede forlængst er udskiftet, og nu i dette Efteraar faar en fraliggende Toft mageskiftet igennem nogle hans Hovedlod paastødende Lodder, og saaledes faar al Grunden samlet hos sig, undtagen den gamle Gaardsplads, Haven og en derved liggende liden Enghave i Byen, som af den gamle Christen Rasmussen og Hustru benyttes saalænge de lever, uden deraf at svare Afgift, men efter disses Død har Herskabet fri Raadighed til at bortfæste eller leje samme, da Gaardens Beboer til saadan Tid skal blive godtgjort i Hartkorn, Skatter og Landgilde, hvad han efter Billighed kan tilkomme, saa maa han inddele og drive sin Gaard forsvarlig og rette sig efter den Forskrift, som Herskabet desangaaende maatte meddele ham.
6. Forrette Hoveri, Ægt og Arbejde efter den Hoveribestemmelse, som er indgaaet for Glorup Gods, hvoraf en Genpart skal blive hans Fæstebrev vedhæftet.
7. Plante og ympe Frugtræer, Pile, levende Gærder, anlægge Humle og opsætte Stengærder med videre, som en Fæster er pligtig efter Lov og Anordninger, og forøvrigt være sit Herskab og betroede, hørig og lydig.
8. For Indfæstning befriet, men til den for Godset oprettede Brandkasse, hvis

Forordning han maa holde sig efterrettelig, betale 3 Rbd. Ligeledes skal Fæsteren, om Gaarden i Tiden bliver forsikret i Landets almindelige Brandkasse, betale det aarlige Contingent af den fulde Assurancesum.

Thi maa fornævnte Rasmus Sørensen anmeldte Gaard med al dens rette Tiliggende hans Livstid have, nyde, bruge og i Fæste beholde saalænge forestaaende i alle Maader efterkommes.

Moltkenborg, den 6. Okt. 1802.

G. MOLKTE

(Segl.)

Henimod Midten af det 19. Aarhundrede sker der en Del Forandringer for Fæsterne.

Da Niels Larsen i 1847 fæstede Niels Madsens Gaard (Enghavegaard), Hartk. 6 Td. 0 Skp. 2 Fdk. $\frac{1}{4}$ Alb., skal han af denne i aarligt Landgilde svare 8 Td. Rug, 8 Td. Byg, 8 Td. Havre og 10 Rigsdaler Sølv, i Smaaredsel 1 uklippet Lam, 1 Gaas, 2 Høns og 2 Snese Æg. Kornet skulde leveres hvert Aars Mortensdag, og Pengene med Halvdelen hver Paaske og Mikkelsdag. Smaaredsel leveres, naar Herskabet forlanger det.

Fæsteren betaler alle kongl. Skatter og offentlige Afgifter af Gaarden og dens Hartkorn, intet i nogen Maade undtagen, svarer og Renten til Nationalbanken, den aarlige Brandkontingent af Gaardens Assurancesum, samt den fulge Landskat efter Forordning af 24. Juni 1840.

Fæsteren forretter Hoveri til Hovedgaarden Glorup efter den af 30. Okt. 1791 indgaaede Forordning, og hvis jeg i Tidens Løb skulde blive til Sinds at ophæve Hoveriet ved Glorup, da betaler Fæsteren mig 15 Td. Byg efter Kapitel-taksten.

Fæsteren skal i Stedet for Hovtærskning svare 2 Td. god Rug.

Han skal forrette en Friægt (Kørsel) aarlig til Nyborg, Svendborg eller Odense, naar han bliver tilsagt.

Han skal paatage sig at være Varefoged, indtil en ny Fæster tiltræder en Gaard i Byen, og siden skal han skiftevis med de øvrige ny Fæstere have denne Forpligtelse.

Fæsteren maa ingen Inderster (Insdiddere) tage til Huse, end ikke sine nærmeste Slægtninge ej heller egne Børn, naar disse er gifte, med mindre han dertil foreløbig har erhvervet sig Herskabets Tilladelse, handler han herimod, skal han have sit Fæste forbudt.

I Indfæstning betaler Fæsteren 1050 Rd. og 50 Rd. i Fogedpenge til Forvalteren.

Ovennævnte Niels Larsen har underskrevet med hele sit Navn, de fleste andre Fæstere har kun tegnet deres Navns Forbogstaver, f. Eks. Rasmus Sørensen underskrev med R. S. S. eller ogsaa er Navnet skrevet med paaholden Pen.

SYNSFORRETNINGER (FRØRUP)

Aar 1803, Løverdagen den 8. Oktober, mødte udi Vinding, Bjerge og Aasum Herreders Ret, Anders Sørensen af Røyrup og Jacob Pedersen af Rønninge, som vedlagde deres under 30. f. M. optagne Synsforretning over en fra Frørup udflyttet Gaard under Stamhuset Moltkenborg, til Overlevering til den ny Fæster, Rasmus Sørensen, hvilken Forretning lyder saaledes.:

Anno 1803, den 30. September, indfandt vi os underskrevne efter foregaaende Rettens Udmeldelse, hos ny Fæster og Udflytter Rasmus Sørensen af Frørup (Snæverkildegaard) under Stamhuset Moltkenborg for at syne og taksere bemeldte Gaards Bygnings Brøst, Besætning og Inventarium, til Overlevering i Følge Forordningen til fornævnte ny Fæster, hvilket vi forefandt saaledes:

1. Stuehuset bestaar af 12 Fag Egebindingsværk, alt ny Bygning, som i denne Sommer opført, indrettet til Værelser, Bryggers, Spisekammer og Pigekammer, forsynet med 2 Skorstene og Bagerovn, hvorpaa aldeles intet mangler.
2. Den østen Længe ligeledes 12 Fag nyt Egebindingsværk, indrettet til Karlekammer, Stalde, Foderlo og Lad, hvorpaa mangler intet.
3. Den sønden Længe 12 Fag ny Egebindingsværk, indrettet til Lo og Lad og 2 Indkørsler, ligesaa uden Mangel.
4. Den vesten Længe 12 Fag ny Egebindingsværk, indrettet til Lo og Lad, hvorpaa ej heller er noget at udsætte, da alt er nyt.
Besætningen forefandtes saaledes:

1 sort Hest	12 Aar	16 Rd.
1 » »	11 »	14 »
1 brun Hoppe	5 »		20 »
1 graa »	4 »	20 »
1 brun »	18 »		5 »
1 » »	8 »	12 »
1 » »	2 »	12 »
1 beslagen Færredsvogn med Tilbehør			20 »
1 » » » »			12 »
1 » » » »			10 »
1 Jernploug med Tilbehør		3 »
1 ottebullet Jernharve		2 » 4 Sk.

Med denne Besætning kunde hel Gaards Hovning og Gaardens egen Avledrift bestrides, som og af den ny Fæster blev tilstaaet. Gaardens Hartkorn er 8 Td. 5 Skp., og Fæsteren angav at kunne saa aarlig omtrent 5 $\frac{1}{2}$ Td. Rug, 6 Td. Byg, 12 Td. Havre og 2 Skp. Bælgkorn samt 2 Skp. Boghvede.

Det fornødne Føde- og Sædekorn forefandtes.

At vi have forrettet og fuldført dette Syn efter vores bedste Skøn og Overbevisning, det vil vi til næste Ting med vor Ed bekræfte.

Anders Sørensen. Jacob Pedersen.

Med denne Forretning erklærede Forvalter Møller fra Moltkenborg, paa høje Herskabs Vegne, ligesaa og den nye Fæster, sig fornøjede.

C. Møller. R. S. S.

Det er sjældent, at en Synsforretning gaar saa let.

Da Sognefoged Hans Sørensens Gaard (Kildegaard) skulde fæste til Sønnen, Hans Hansen, var der meget at udsætte paa den. Sognefogederne Ole Hansen, Refsvindinge, og Dines Pedersen, Skellerup, var Synsmænd, og de udsatte for Brøstfældighed ved Bygningerne 265 Rd. 5 Sk. Forøvrigt nedbrødes denne gamle

Gaard i Vinteren 1835–36 og en ny blev opført. Stuehuset af brændte Sten de samme, som endnu findes.

Meget ofte kommer der en ny Mand til Frørup, naar en Gaard bliver fæstelig, mange Gange ses det, at den nye Fæster er fra Svindinge, Vormark, Gudbjerg o. s. v.; og saa maatte han ofte gaa ind paa at ægte Enken eller Datteren, hvor en saadan fandtes.

Et enkelt Sted (Chr. Hansen) ser man en Slægt fortsætte fra Far til Søn i samme Gaard; men der har Gaarden ogsaa været i god Stand; thi da Rasmus Jensen i 1783 overtog Gaarden efter sin Far, Jens Gudsen, maatte han i Indfæstning betale 800 Rd.

En anden Gang, 1765, ser man, at Fæsteren er fra Øksendrup, Landsoldat Rasmus Jensen, overtager Jens Jørgensens øde, forfaldne Gaard i Frørup. Den var ikke saa god, som den foregaaende, for han slipper for at betale Indfæstning, faar Hjælp til Fødekor, 3 Td. Rug og 4 Skp. Byg, samt det fornødne Sædekorn, samt 2 Plovheste, 1 Læs Egetræ og en Bøg til 3 a 4 Læs. Dette Træ skal bruges til Vogne og Plove, som Gaarden manglede.

I Kl. Kromans Gaard var der 1772 en Fæster, Rasmus Skov, som paa Grund af Efterladenhed og slet Husholdning ved Dom blev sat fra Gaarden. Ungkarl Rasmus Pedersen overtog den derfor opsaa paa lempelige Vilkaar.

1817 frasagde Rasmus Pedersen sig Gaarden, da han var blevet gammel og svag. Ungkarl Hans Hansen fra Ellerup overtager den derpaa i Fæste; men her ser man en Prisstigning, eller om man vil, Pengenes mindre Værdi.

Ved Synsforretningen 1817 ser man, at Hestene bliver sat 3 Gange saa højt som i 1803 ved Synsforretningen hos Rasmus Sørensen.

1 brun Hest	10 Aar gammel ansattes til 60 Rd.
1 sort Hoppe	12 » » » » 60 »
1 brun Hoppe	6 » » » » 60 »
1 lyserød, blisset Hest	8 » » » » 55 »
1 mørkebrun Hest	» » » » 30 »

FÆSTEBREVE (TAARUP)

Fæstebrev 1777 (Laurits Hansens Gaard).

Paa mit højgrevelige Herskab, Deres Ekscelece, højbaarne Hr. Adam Gotlob Moltke, Greve til Grevskabet Bregentved ect., Ridder af Elephanten, Deres kongl. Majestæts højtbetroede Gehejmeraad p. p., paa hans Vegne, og efter højnaadigst meddelte Approbation stæder og fæster, ligesom jeg herved stæder og fæster til ung Karl Dines Jespersen fra Frørup den Gaard i Taarup, som Niels Pedersen blev fradømt, af Hartkorn Ager og Eng 4 Td. 3 Skp. 2 Fdk. 1 Alb , paa følgende Vilkaar.:

1. Givet og tilstaaet ham til Stedets Istandsættelse.
 - a. Til at saa 2 Td. 6¹/₂ Skp. Byg og 3 Td. 3 Skp. Havre.
 - b. 2 Bæster.
 - c. 1 Ko.
 - d. Til Føde 2 Td. Rug, 1 Td. 4 Skp. Byg.
 - e. Befriet for Formandens Restance.

2. Derimod pligtig
 - a. betale de kongl. Skatter, som nu er eller herefter paabudne, vorder til rette Forfaldstider af Gaardens Hartkorn, saavel som Landgilde aarlig efter Jordebogen, alt som hans Naboer med videre, som af Gaarden bør gaa og gives.
 - b. Forrettè Hoveri lige som de øvrige der i Byen.
 - c. Stedse holde Gaardens Bygninger i forsvarlig Stand, Besætningen ligesaa, og hans Jorder med øvrigt Gaarden tilliggende selv lovlig drive og bruge, og ikke til andre deraf overlade.
 - d. Plante og ympe Frugttræer, Pile, levende Gærder, anlægge Humle og sætte

Stengærder med videre, som den ny Forordning tilholder, og saaledes i alle Maader holde sig samme efterrettelig, samt være sit høje Herskab og betroede hørig og lydlig.

For Indfæstning befriet.

Thi maa fornævnte Dines Jespersen anmeldte Gaard med al dens rette Tilliggende hans Livstid have, nyde, bruge og i Fæste beholde saalænge forestaaende i alle Maader efterkommes.

Glorup, den 29. Marts 1777.

H. Bredahl.

Approberet.

A. G. Molkte.

Ligelydende Original-Fæstebrev har jeg annammet, som jeg herved bepligter mig at holde og efterleve.

Glorup, den 11. April 1777.

D. I. S.

Til Vitterlighed.

Pelle Nielsen. Peder Madsen.

Den næste Fæster i samme Gaard, Hans Nielsen fra Taarup, faar 1809 Dines Jespersens Gaard i Fæste. Dines Jespersen har frasagt sig den paa Grund af Alderdom og Svaghed.

Blandt de sædvanlige Forpligtelser, som en Fæster maa indgaa paa, faar Hans Nielsen her to, ikke helt sædvanlige, han skal forsyne den gamle Fæster, Dines Jespersen og Hustru, med fri, fornøden Husværelse i Gaarden deres Levetid og give dem den aarlige Aftægt; men tillige ægter han Dines Jespersens Datter, Johanne Dinesdatter.

Vi maa haabe paa, at han og Johanne i Forvejen har haft Godhed for hinanden.

Gaarden var i de 30 Aar, Dines Jespersen havde haft den, blevet i god Stand, saa Synsmændene ingen Mangler fandt ved dens Bygninger.

Besætningen var:

1 brun Hest	7 Aar	50 Rd.
1 brun Hoppe	6 »	30 »
1 sort Hest	11 »	24 »
1 sort Hoppe	17 »	20 »
1 sort Hest	2 »	16 »
1 jernbeslagen Færredsvogn	med Tilbehør	...	40 »
1 »	Arbejdsvogn	» »	... 30 »
1 Jernplov		» »	... 6 »
2 ottebullede Jernharver		6 »

Forannævnte Hans Nielsen døde imidlertid 1818, og en ny Fæster, Henrik Hansen, kommer ind i Gaarden; han ægter Formandens Enke med hendes Samtykke.

– Ja, ogsaa den Gang har »Sorrige og Glæde vandret til Hobe«.

At Skovfogeden i Taaruplunde var lidt mere end de almindelige Bønder, ser man af følgende Fæstebrev.

1782 fæster Rasmus Jacobsen fra Brudager det nye opbygte Hus i Taaruplunde paa følgende Conditioner:

1. Lover og tilstaar ham

- a. Huset til Beboelse, fri for Husafgift deraf at svare.
- b. Til Underholdning leveres ham aarlig fra Glorup 3 Td. Rug og 3 Td. Byg.
- c. Ligeledes 3 Skovlæs Bøgebrænde aarlig.
- d. Tillades ham at bruge den Strækning Jord, som for største Delen er Eng og beliggende langs med Gærdet imod Kongshøj, paa den vestre Side af Vejen fra Huset til Lundsgaard, hvorpaa han om Sommeren maa holde en Ko i Tøjr og betjene sig af det øvrige til Høslet og Sæd.
- e. *De Drengbørn han har og fremdeles maatte avle, skal i Fremtiden, om de vil, nyde deres Friheds Pas fra Godset, imod at enhver derfor betaler 50 Rd.*

2. Derimod pligtig:

- a. Som Skovfoged ved Taaruplunde Skov, bør han have tilbørlig og nøje

Opsigt, at ingen utilladelig Skovhugst begaas enten af Godsets egne eller fremmede, og om noget i saa Maade befindes, da ufortøvet at opdage Gerningsmanden, samt de som i Gerningen antræffes uden Persons Anseelse at anholde, og hvad de have med at føre, for til Gaarden opbringe til tilbørlig Afstraffelse efter Loven og kongl. Anordningen; ligeledes forpligtes han at være omhyggelig for at den Agernsæd som er lagt og mere, som endnu skal anlægges i Skoven, bliver i rette Tid behørig rensed, udplantet og opelsket, samt overalt beflitte sig paa Ungskovs Opelskning af alle Slags. Med Gærderne omkring Skoven skal han og have nøje Tilsyn, at de stedse holdes i forsvarlig Stand, saa ingen fremmede Kreaturer derudi indkommer, hvilke han i saa Fald optager og til Lundsgaard indfører, samt derom hertil give Efterretning.

Mindre maa han selv have løse Kreaturer i Skoven, ej heller af dens Græsning videre eller anderledes betjene sig, end overfor under Litr. d. findes anført.

b. Stedse holde Huset i forsvarlig Stand.

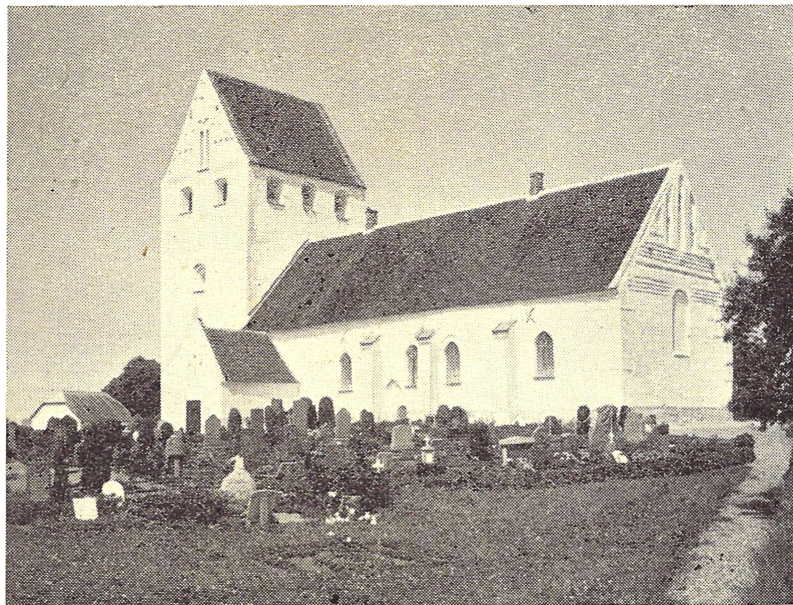
c. Plante Frugttræer o. s. v.

Glorup, den 10. Januar 1782.

H. Bredahl.

Approberet.

A. G. Moltke.

Frørup Kirke.

FRØRUP KIRKE

Midt i Frørup By, omgivet af den velholdte Kirkegaard, ligger Frørup Kirke. Den bestaar af Skib og Kor ud i et. Taarnet ligger mod Vest, paa tværs af Kirken, med Gavlene imod Nord og Syd. Vaabenhuset ligger mod Syd.

Saadan, som den nu ligger der med de lange, høje Mure, og det røde Tegltag, har den ikke altid været.

Da Kristendommen paa Knud den stores Tid blev den herskende Religion i Danmark, begyndte man overalt at bygge Kirker*). Paa Svend Estridsens Tid var der 300 Kirker i Skaane, 150 paa Sjælland og 100 paa Fyn. De fleste af disse var sikkert af Træ. Bygmestrene var Konger, Herremænd, Storbønder, Sognets Folk eller Gejstligheden.

Disse Trækirker afløstes efterhaanden af Stenkirker, og man antager, at mange er ombygget i Valdemarstiden, da man paa den Tid lærte at fremstille Teglsten (Mursten). 75 % af Danmarks Kirker er opført af Kampesten.

Frørup Kirke har antagelig ogsaa fra først af været af Træ; men meget tidligt, rimeligvis paa Knud den Helliges eller Erik Ejegods Tid, har man opført den ældste Del af den nuværende Bygning, som da var uden Taarn og Vaabenhus. Den vestlige Del har udgjort Skibet i den første Kirkebygning, der har været

*) Mackesprang: Vore Landsbykirker.

omtrent 14 m lang, 8 a 9 m bred og 4 m høj, og mod Øst har Koret været bygget noget smallere end Skibet, og det har været afsluttet med en Korrunding eller Apsis.

At det forholder sig saaledes, kan man læse i Murværk og Sokkelsten, og her findes to tydelige Kendetegn.

1. *Kendetegn*: Sydmuren i denne første Bygning er opført af et andet Materiale end alt det øvrige, og man ser let, hvor det er, naar man lægger Mærke til Blændingerne, hvoraf der endnu findes 8. Det Materiale, som her er anvendt, kaldes Kalktuf, Fraadsten eller Kildekalk.*) Det sidste Navn fortæller os bedst, hvorfra det stammer. Kildekalken opstaar derved, at kalkholdigt Vand afsætter sit Kalkindhold paa Planter, der vokser deromkring, paa nedfaldne Blade, Kviste og Snegle. Det er en graalig, grødet Masse, som kan stikkes op af Jorden i pæne, firkantede Stykker ligesom Tørv; men naar den har ligget nogen Tid i Luften, stivner den og bliver et let, men ganske godt Byggemateriale.

Paa Fyn findes flere Kalktufkirker: Kjærum, Flemløse, Sdr. Næraa, Skaarup, St. Knud i Odense (Rester i Krypten), Tved og Frørup.

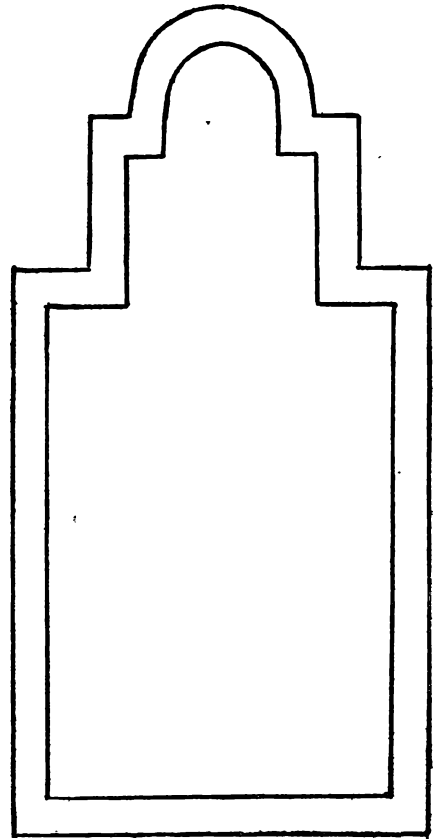
Man kunde saa spørge, om der findes Kalktuf paa Fyn, og Dr. J. Helms bekræfter dette og fortæller, at der bl. a. findes Kalktuflejer ved Odense Aa, omkring 1 Mil syd for Odense, og i det kalkrige Østfyn er det ret almindeligt i Kilderne.

Det er ganske givet, at denne Del af Kirken er opført først, før man begyndte at brænde Mursten, altsaa før Valdemarstiden. Men selv om dette er ganske klart, melder der sig Vanskeligheder, naar man undersøger det tilsvarende Stykke af Nordmuren. I denne findes der nemlig ikke Kalktuf hverken udvendig eller indvendig, men derimod Munkesten. Der har aabenbart fra først af været anvendt Kalktuf ogsaa der; men ved en senere Ombygning har man fjernet den oprindelige Mur og udvidet Kirken, hvad meget viser tydeligt.

Kirken er jo nu meget bred i Forhold til Længden, saa bred, at man maa tænke sig, at den har været noget smallere, da Skibet kun var omkring 14 m langt. Af den ældste Bygning staar da nu kun Sydmuren.

Det 2. *Kendetegn* er to Sokkelsten, som sidder i Vaabehusets Vestside. De har begge to en Hulkehl; den mindste, 63 cm lang, er lige; den største, 110 cm, er buet. Disse to Sten har været brugt som Sokkelsten i Korrundingen, og

*) Dr. J. Helms: Danske Tufstenskirker.

*Kirkens
Grundform.*

ved Hjælp af den største Stens buede Form, har det været muligt med nogen- lunde Sikkerhed at rekonstruere denne vor første Kirkes Grundplan.

Kirken har meget tykke Mure, 1,13 m; en saadan Mur kaldes en Kassemur og bestaar af en ydre og indre Skalmur, hvis Melletrum er udfyldt med større og mindre Sten nedlagt i Mørtel. Vinduerne sad højt oppe og havde runde Buer for oven. Der var to Døre, Mændenes og Kvindernes Dør, som endnu ses. Mændenes Dør fører ud til Vaabehuset. De havde ogsaa runde Buer foroven. Over Kirkerummet var der et langt fladt Bjælkeloft.

Den Bygningsstil, som man overalt anvendte til Kirker i den ældste Tid, kaldes den romanske. Der var kun faa og højtsiddende Vinduer, og over disse ligesom over Dørene var der den runde Bue; derfor har man ogsaa kaldt den Rundbuestilen.

Omkring ved Aar 1000—1100 opstod der en ny Bygningsstil, som kaldes den gotiske. Den blev først anvendt i Nordfrankrig, men bredte sig hurtigt ud over Nordeuropa. Den kom til Danmark i Slutningen af det 13. Aarhundrede,

og i Løbet af det 14., og navnlig i det 15. Aarhundrede blev det en*) Modesag herhjemme at ombygge de gamle romanske Kirker.

Man gjorde Ydermurene højere og erstattede det flade Bjælkeloft med indmurede Hvælvinger. Samtidig opførte man udvendige Stræbepiller for at støtte Murværket mod det forøgede Tryk. De runde Buer over Vinduerne skulde ogsaa forandres, alt Murværk og Inventar skulde stræbe op ad, og derfor blev ogsaa de runde Buer ommuret til Spidsbuer. Disse spidse Buer blev et Særkende for den gotiske Stil, som derfor ogsaa kaldes Spidsbuestilen.

Denne Forandring er let at paavise i Frørup Kirke. I Middelalderens sidste Aarhundrede er denne store Ombygning og Udvidelse foretaget, og ved samme Lejlighed blev det nuværende Kor opført i samme Bredde som det nye Kirkeskib. Foran Syddøren byggedes det Vaabenhus, som nu bruges som Materialhus. Taarnet er sikkert ogsaa opført paa den Tid. Man brød en stor Aabning i Kirkens Vestmur og forenede derved Taarnet med Kirkerummet, og gennem en Dør i Taarnets Vestside fik man nu Hovedindgangen til Kirken. Midt i den nye Tilbygning, paa det Sted hvor Prædikestolen nu staar, har der i Middelalderen været et Kapel mod Syd. Man ser Rester af Buen inde i Kirken og ligeledes Døren, der har ført ind til Kapellet. Endelig ser man ogsaa, at der har været et stort Vindue i Østgavlen. Det har man antagelig muret til, da den nuværende Altertavle blev opstillet.

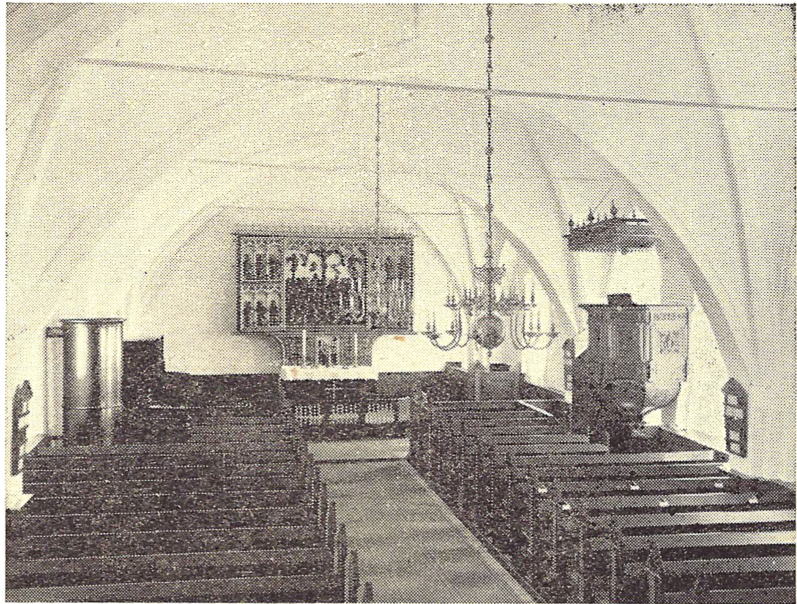
I Biskop Jacob Madsens Visitatsbog for 1589 findes der en Tegning af Frørup Kirke i dens nuværende Skikkelse.

Den er meget stor. Kirkebygningens hele Længde udvendig er 37,65 m. Kirken alene er 28,50 m; Taarnets Bredde er 9,15 m, dets Længde (Vestsiden) er 10,55 m. Kirkens Østgavl er 11,40 m. Vaabenhuset er 5,75 m × 5,25 m. Taarnet er 25 m højt, og Kirkens udvendige Mure er ca. 6 m høje. Der findes 6 Stræbepiller paa Nordsiden af Kirken og 3 paa Sydsiden.

Der er 4 Hvælvinger i Kirken og 1 i Taarnrummet. Højden i Kirken til Hvælvingens Spids er 8,60 m. Bredden indvendig mod Øst er 9,80 m, mod Vest 9,55 m. Længden er 27,20 m. Før Muren blev opført, var den 35 m lang.

Ved Aar 1589 var de ydre Rammer dannet, som man ser dem den Dag i Dag. Men selv om en saadan Kirke synes uforgængelig, maa der stadig Restaureringer til, og de kan ofte være store. Ved Aar 1589 var Taarnet og en Del af

*) Mackesprang.

Frørup Kirke.

Kirkens Nordside tækket med Bly, og det har ligget der til Aar 1804, da det ved kgl. Bevilling tillodes den daværende Kirkeejer at lægge Stentag paa i Stedet for Blytag, dog med den Vedføjelse, at Overskuddet ved denne Forandring skulde anvendes til Forbedring af Sognets Skolevæsen.

I Aaret 1870 har den ogsaa været restaureret, hvilket Aarstallet i Østgavlen skal berette om.

Den 1. Juni 1892 kom der ved Middagstid et voldsomt Tordenvejr hen over Byen. Efter Øjenvidners Beretning var der et af Lynene, som delte sig i to; det ene slog ned i Præstegaarden og antændte denne, og alle Ladebygningerne nedbrændte. Det andet ramte Taarnets Sydgavl, splintrede noget af Træværket, men antændte ikke Taarnet. Følgen af dette Lynnedslag for Kirkens Vedkommende var først den, at Gavlen, som havde taget en Del Skade, maatte brydes ned til de øverste Luger og derpaa genopføres. Maaske det ogsaa havde nogen Skyld i den næste store Restauration af Taarnet.

I Aaret 1922 opdagede man, at Skalmuren paa Taarnets sydvestlige Hjørne var løs og fik en faretruende Pukkel. Det viste sig, at største Delen af Taarnets Vestside og Sydgavlen havde samme Svaghed. Det medførte kyndigt Syn og en kyndig og meget grundig Behandling; men det var ogsaa en Omgang, der sved, for den kostede over 12.000 Kr.

Ligesom Kirkens Ydre har gennemgaaet store Forandringer, saa har dens Indre det ikke mindre. Ved Reformationens Indførelse i Danmark, Aar 1536, skete der store Forandringer i alle vore Kirker. Det, der mindede om den katolske Tid med dens Helgentilbedelse, blev fjernet.

Den vældige Tilstrømning til Regisse Kilde bevirkede, at ogsaa Frørup Kirke blev meget velhavende, og i Slutningen af Middelalderen faar den anskaffet et Kirkeudstyr, saa rigt, som meget faa Landsbykirker ejede Mage til.

Der var saaledes tre katolske Sidealtre, som først blev nedbrudt 1590, og nogle middelalderlige Træfigurer, som har været anbragt paa disse. I min Barndom fandtes de paa Vaabenusets Loft. 1906 blev de opstillet dels i Odense Museum og dels i Nationalmuseet. En Madonnafigur herfra hænger nu over en Døraabning i Nationalmuseets Kirkeafdeling. En Johannes- og en Mariafigur findes i Odense Museum. *) Disse tre Figurer er Kunstværker, som maaske stammer fra Bernt Notkes Værksted i Lybæk eller ogsaa har Tilknytning dertil.

Et Krusifiks fra den Tid er blevet tilbage i Kirken og hænger over Døren til Vaabenuset. Paa Altertavlen var der ogsaa en Kiste indenfor et Tremmeværk, den forestillede Jesu Begravelse. Ved Biskop Jacob Madsens Visitats 1589, blev det paalagt daværende Sognepræst Hr. Balthasar Pedersen Bjørnskov, at fjerne den; den var taget bort 1591.

Paa Grænsen mellem Koret og Skibet er der en underjordisk Begravelse. Under en særdeles velbevaret Hvælving henstaar 8 store Kister og 4 Børnekister. I disse findes Støvet af de to første Præster efter Reformationen: Peder Bjørnskov og F. L. Balthasar Pedersen Bjørnskov, og den Schurmannske Familie, tre af dem var Præster her, og de to af dem ejede Kirken. For en enkelt Kistes Vedkommende ved man fuld Besked, idet en Plade paa den beretter, at herunder er gemt Leret af Lampen, Sal. Frue Caren Friis, født i Vindinge Præstegaard, 10. Novb. 1678, Datter af Magister Peder Friis og Maren Friis. Gift med Hr. Jens Acthon i Frørope fra 5. Okt. 1702—30. Januar 1711. Gift anden Gang med den følgende Sognepræst, Hr. Laurits Schurmann, Cons. Ass., fra 6. April 1713 til sin Død 24. Okt. 1754. Med sin første Mand havde hun 2 Sønner og 3 Døtre, med sin anden Mand 1 Søn og 1 Datter. 2 Sønner og 2 Døtre samt 8 Børnebørn var døde før hende (de smaa Børnekister), men hun efterlod sig 3 Børn, 18 Børnebørn og 3 Børnebørnsbørn.

*) Fr. Beckelt: Danmarks Kunst.

Forøvrigt er nogle af Kisterne faldet helt sammen, og kun de største Knogler og Hjerneskalernerne er tilbage.

*) I Aaret 1606 blev Frørup By hjemsøgt af en stor Ildebrand, og det kan se ud til, at noget af Kirkens Inventar ogsaa har taget Skade. Er Kendsgerning er det, at Befalingsmanden paa Nyborg Slot, Ejeren af Ulfeldtsholm (nu Holckenhavn) Hr. Jacob Ulfeldt og hans Hustru, Birgitte Brockenhuus, lod opsætte nye Stole i Kirken 1612. De to øverste Stolestader paa hver Side bærer derfor ogsaa Jacob Ulfeldts og Birgitte Brockenhuus' Navne og Aarstallet 1612, samt Ulfeldt-ernes og Brockenhuusernes Vaaben.

I 1862 besluttede man at forsyne Kirken med nye Vinduer af Jern, da de gamle Trævinduer var af forskellig Størrelse og Stilling.

I 1882 fik man de første Kakkelovne. Det er næsten ikke til at forstaa, at de tidligere Slægter har kunnet udholde at sidde i den store, kolde Kirke ved Vintertid; men de havde det gode, hjemmelavede Tøj og var anderledes haardføre end vi andre. Af de gamle Kirkebøger ser man da ogsaa, at de fleste Børn, som var født om Vinteren, er blevet hjemmedøbt. Disse Kakkelovne blev i 1922 erstattet af de nuværende større og bedre Ovne.

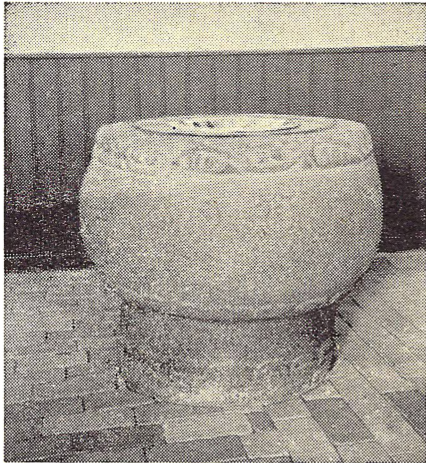
Da Taarup Kirke i 1883 var taget i Brug, opførte man i 1884 den Mur, som nu skiller Taarnrummet med den nederste Hvælving fra den øvrige Kirke. Derved blev Kirken hyggeligere og lettere at opvarme, og man fik en dejlig stor Forhal, da man senere fjernede de gamle Stolestader.

I 1912 fik man et godt Orgel, som blev taget i Brug Juledag. Pengene dertil fik man dels ved en Festlighed, som Pastor Frandsen arrangerede i Præstehaven, og dels ved en Indsamling i Kirkedistriktet.

Da Kirken 1914, 1. Juli, overgik til Selveje, fik Menigheden gennem Menighedsraadet Lov til at være med til at bestemme om, hvad der videre kunde gøres for at gøre vor gamle Kirke hyggeligere. I Aaret 1928 fik man saaledes helt nye Stolestader med Brædegulv under disse, samt Paneler paa Væggene. I 1935 fik man anskaffet 75 Særkalke.

Fra enkelte Medlemmer af Menigheden har Kirken modtaget meget værdifulde Gaver. Saaledes skænkede Gaardejer Vilhelm Christensens Hustru til Julen 1925, mens hun selv laa for Døden, en syvarmet Lysestage til Alteret. To Aar senere skænkede hendes Mand to dejlige Malmlysekroner og bekostede Indlægs-

*) Hans de Hofmanns Samling.

Granitdøbefonten i Frørup Kirke.

gelsen af elektrisk Lys i Kirken. Endelig har Vilhelm Christensen, efter at de nye Stolestader var stillet op, bestemt Indlæggelsen af 6 Høreapparater.

Fra Gaardejer Mads Hansen og Hustru har Kirken modtaget en meget smuk Messehagel.

En Kreds af Kvinder skænkede 1934 en ny Alterdug, syet af Frk. Else Fiil. En ældre Alterdug er for mange Aar siden syet og skænket af Husmand Niels Mortensens Døtre, Frørup Mark.

Foruden disse nyere Ting til Gavn og Pryd glemmer man ikke at beundre Kirkens sjældne Altertavle, som er beskrevet senere. Prædikestolen, der ogsaa er meget smuk, stammer fra omkring 1580, og skal være flyttet til Frørup fra Odense Graabrødrekirke. I dens fire udskaarne Felter er de kristelige Dyder fremstillet: 1) Haabet, 2) Retfærdigheden, 3) Troen og 4) Kærligheden. Under disse er de fire Evangelister malet med deres Symboler. Mattæus med Engelen, Markus med Løven, Lukas med Koen og Johannes med Ørnen.

I Koret staar en romansk Granitdøbefont med en Bladranke om Overkanten; den er i sin Form meget særpræget; men Rankeslyngningen kendes fra flere sydfynske Kirker.

Kalk og Disk er ogsaa gamle og stammer fra 1699. Følgende Indskrift paa Kalken beretter derom: »Hans Christensøn Ancher og Inger Hans Daatter Krariup. Gaff denne Kalck og Disch till Frørup Kirche. Anno 1699«. Endvidere staar der: »En Udvidelse af denne Kalk er i Aaret 1843 bestemt af Brødrene Niels og Adolph von Juel. Ejere af Frørup Kirke.«

I Taarnet er der ophængt 2 Klokker, en større og en mindre. Den store Klokke er støbt 1439, men blev omstøbt 1833. Den lille Klokke er bekostet af Kirkeejer Hans Christensen Ancher til Vormarksgaard 1720. I 1938 blev Kirkeklokkerne omhængt og gaar nu paa Kuglelejer.

Et Ligkapel blev bygget 1918—19.

Øksendrup var Anneks til Frørup indtil 1553 og blev derpaa Anneks til Langaa.

Degnen skulde oprindelig sørge for Kirkens Renholdelse og ringe med Kirkeklokkerne; men han kunde saa overdrage Arbejdet til en anden. Man mener, at Ringningen en Tid har været udført af Beboerne i Nabogaarden, Matr. 22, saa Ringernavnet hidrører derfra. Senere var Anders Hansen, som boede i den gamle Skole, Ringer og Graver, dernæst dennes Søn, Hans Andersen, og nu Niels Petersen.

FRØRUP KIRKES ALTERTAVLE

Frørup Kirkes Altertavle er en meget sjælden og anselig Altertavle til en Landsbykirke, Højde 2,28 m, Bredde 2,09 m. Naar man, som her, undersøger de gamle Ting, vil man gerne vide, om den er lavet til Frørup Kirke, hvornaar den omtrentlig er lavet, og hvem der har udført det store Arbejde.

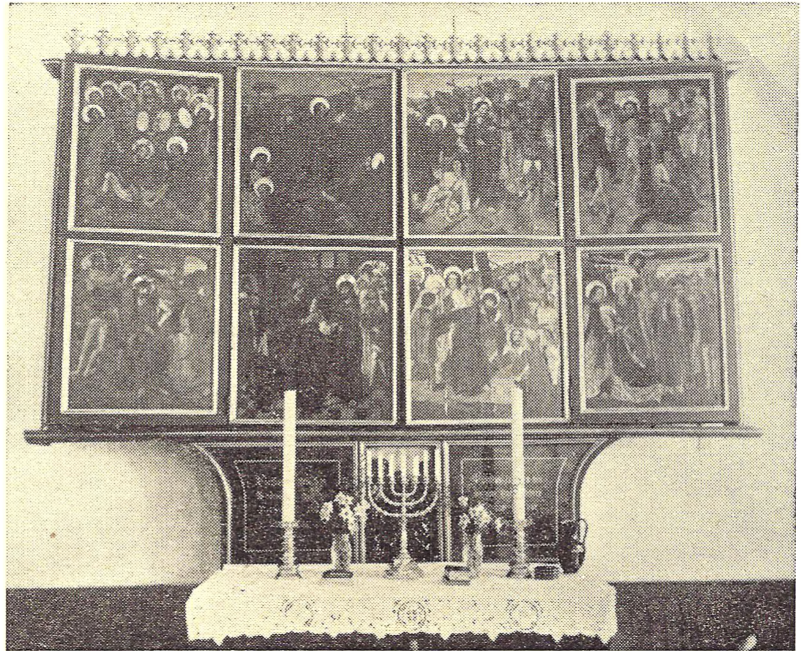
Det er meget vanskeligt at klare disse Spørgsmaal; det er sandsynligst, at den er lavet til Frørup Kirke og er et Bevis paa Kirkens Velstand i Senmiddelalderen. De andre to Spørgsmaal kan til Dels klare. Først maa man se paa anden kirkelig Kunst, og derfra sammenligne den ene Altertavle med den anden. Det er det, der er gjort saa udmærket af Fr. Beckett: »Danmarks Kunst« og »Altertavler i Danmark«, og det er derfra, jeg har hentet disse Oplysninger.

Der findes omkring i Kirker og Museer Altertavler og Træfigurer, som er importeret fra Lybæk eller det øvrige Nordtyskland, fra Værksteder der; men hen mod Middelalderens Slutning har der ogsaa virket Billedskærere her i Danmark. Men da Billedskærerarbejdet stadig fuldførtes ved Malerkunstens Hjælp, kalder mange af disse Billedskærere sig Malere. Den navnkundigste af disse er Claus Berg, ogsaa kaldet Claus Maler. Han har som bekendt skaaret den mægtige Altertavle, som nu findes i St. Knuds Kirke i Odense.

Frørup Kirkes Altertavle er stærkt paavirket af nordtysk Kunst og har Tilnævnelse til Bernt Notkes Retning. Bernt Notke var en anset Billedmester i Lybæk, som i 1482 leverede den mægtige Altertavle til Aarhus Domkirke.

Men der er, især over Apostelskikkelserne med den meget jævne, haandfaste, noget bondske Opfattelse, noget, der tyder paa, at Frørup-Mesteren er en dansk Mand.

Ved at sammenligne Frørup Kirkes Altertavle med 12 Apostle i Skellerup Kirke, Altertavlerne i Ostenfeldt ved Husum, Daler ved Tønder, Østbirk ved

*Frørup Kirkes
Altartavle.*

Horsens og Jerne ved Esbjerg, synes man at komme til Løsningen af de to Spørgsmaal: hvornaar og af hvem.

Alle disse Arbejder er i den Grad beslægtede, saa man tør fastslaa, at de er udført paa samme Værksted. Og saa er man saa heldig, at der paa Altartavlen i Østbirk har staaet en latinsk Indskrift, der berettede, at denne Altartavle var fuldført i det Herrens Aar 1480 ved Wilhelm Malers Hænder (per manus Wilhelmi Pictoris).

Det er altsaa højst sandsynligt, at Frørup Kirkes Altartavle er fra omkring 1480—90 og er udført af en anselig dansk Billedskærer, Wilhelm Maler.

Fr. Beckett fortæller indgaaende om Frørup Kirkes Altartavle, og omtaler først Malerierne paa Fløjene, som viser Jesu Kristi Lidelseshistorie. To Scener er forenede paa Billedet øverst til venstre; i Forgrunden søger Peter at afværge, at Jesus toer hans Fødder, i Baggrunden er de tolv Apostle forsamlet med Jesus om Nadverbordet, alene Judas Iskariot, rødhaaret og hæsleg, der rejser sig med Pengepungen, har ingen gylden Glorie bag Hovedet.

Dernæst ses Jesus knælende i Gethsemane Have foran Engelen med Kalken, medens de tre Apostle sover trygt. Haven er omgivet af stærke Palisader, og

gennem Porten kommer Judas med Vagten; Malkus, der gaar ved hans Side, bærer en Lygte paa Hovedet; men Scenen er fuldstændig dagklar; Jordsmønnet er temmelig raat henfejet. Den bedste af Figurene er den ungdommelige Johannes, i hvis Skød Peter har lagt Hovedet.

Det følgende Billede viser Tilfangetagelsen, den træske Judas, med Pengepungen i Haanden, omfavner Jesus, der holder Malkus' Øre; selv er Malkus sunket i Knæ, hans Lygte ligger paa Jorden, og Peter hæver sit dragne Sværd over hans Hoved, idet han griber ham i Armen. Man ser Malkus' Ansigt skraat nedefra og op i Næseborene. Hans gule, stramtsiddende Hoser, der har som en Strop under Foden, lader Vrist, Taarække og Hæl blottet. I Baggrunden til højre ses de to andre Disciple. Den Maade, hvorpaa Krigerne er rustet med Harnisk, Benskiner, Armskiner og Bukler, frembyder Interesse.

Det sidste af Billederne foroven fremstiller Hudflettelsen; tre Bødler hæver Ris og Svøber mod Jesus, der staar bundet til Martersøjlen, en fjerde binder et Ris, medens en femte Figur i Baggrunden roligt ser til. Man har Udsigt til et Landskab med et Herresæde.

Billederne i underste Række begynder til venstre med Fremstillingen af Tornekroningen. Bødlerne trykker Kransen fast paa Frelserens Hoved. Bødlen til venstre er iført en halv rød, halv grøn Vams, den knælende Bøddel, der holder Rørscepteret foran Jesus, bærer røde Hoser af samme Snit som Malkus', og den gule Læderkøllert over hans grønne Trøje er forneden og ved Skuldrene opskåret i Strimler.

Det følgende Billede viser Jesus for Pilatus omgivet af Vagten, medens den ophidsede Folkehob trænger sig ind gennem den aabne Dør. Tjeneren, der bringer Pilatus det gyldne Bækken og Kanden, har en grøn, guldfrynset Kappe over sin røde, tætsluttende Dragt; hans Strømper er grønne, og paa Fødderne har han spidse, sorte Sko.

I Fremstillingen af Korsbæringen løfter Simon fra Kyrene Korset af Skuldrene paa Jesus, der er ved at segne under Byrden. Han rækker Veronika hendes Svededug, og hun betragter knælende, i Færd med at briste i Graad, Aftrykket af Jesu Ansigt. Det er lykkedes Maleren i hendes Profil med de bævende Læber at give noget ejendommeligt og rørende.

Bøddelen, der bærer Stigen, hæver en Haandspade mod Jesu Hoved, en

anden vender sig tilbage og sætter en Metaltrompet for Munden, og Manden, der trækker i det Reb, som er slynget om Jesu Liv, har en Hammer hængende i det sorte Bælte om sin gule Læderkøllert, der, som det før er set, er opskaaret i Strimler ved Skuldrene og forneden.

Johannes søger, selv smertelig bevæget, at trøste Maria, der vrider sine Hænder; og bag hende ses to sørgende Kvinder.

Det sidste Billede i Rækken viser Korsfæstelsen. Paa Seddelen over Korset læses Indskriften med røde Minuskler: *i n s. t. i.* Den segnende Maria, til højre for den Korsfæstede, understøttes af Johannes og Maria Magdalene. Foruden to af Vagten staar til venstre for Korset Hovedsmanden, der forsikrer: »Sandelig, denne var Guds Søn!« Disse Ord skulde staa paa Latin — *vere, filius dei erat iste*, — paa Seddelen over hans Hoved. De Ord, som imidlertid læses paa Seddelen, er helt meningsløse, og man maa derfor enten antage, at Maleren ikke har kunnet Latin, eller at Ordene noget senere er blevet frisket op af en ukyndig. (Skal være: *I. N. R. I. d. v. s. Jesus Nazaræus Rex Judæorum*. »Jesus af Nazareth Jødernes Konge«).

— — —

Naar Fløjene slaas tilbage, ser man den udskaarne Fremstilling af Korsfæstelsen i Midten. Kristus tornekrønet med Klædet om Lænderne er naglet til Korset; denne ret veludførte Figur viser allerede det symmetriske arrangerede Anlæg, blot med Hovedet bøjet til Siden, der gerne iagttages ved plastiske Fremstillinger af den Korsfæstede fra det sekstende Aarhundredes Begyndelse at regne, og som betegner Renaissancens Skønhedsdyrkelse i Modsætning til Middelalderens Fremhævelse af Lidelsen og det legemlig, ynkværdige. Fire Engle opsamler i Kalke Blodet fra Kristi Vunder, og en femte lægger tilbedende Hænderne sammen. Den angrende og den onde Røver, ung og ældre, er anbragt til højre og til venstre for Kristus med Armene over de T-formede Kors. I Grupperne om Korsene optræder en Del til Hest, Hestene, særlig Hovederne, der hugger i Bidslerne, er tungt og plumt skaarne. Til venstre danner der sig en Gruppe om den segnende Maria, Johannes ser sig tilbage paa den korsfæstede Jesus. Bag Gruppen er Soldater. I Midten bøjer Pilatus sig ud over Hesten og dikterer Overskriften over Korset til Skriveren, der har slaet Rullen ud over sine Knæ; ved Siden af Pilatus løfter en Soldat — Stefaton kalder Legenden ham — Eddi-

kesvampen paa en Stang op til Jesus, og længst i Baggrunden retter Soldaten Spydet mod Kristi Side. Ved Skriveren knæler en lille Negerdreng med et Horn i Haanden, formodentlig hentyder Figuren til Hedningernes Omvendelse. Det bliver senere et almindeligt Træk at medtage Negere i Korsfæstelsescenen, ret betegnende for den nordiske Kunsts omstændelige Fortællemaade. Hovedsmanden ses til højre ved Siden af en anden Rytter, og han peger forsikrende op mod den Korsfæstede. De to Kranier paa Jorden minder om Retterstedets Navn, Hovedpandestedet. Johannes' Ansigt er kommet til at sidde i Nakken, idet han vender det.

Noget ensformigt, men forøvrigt ret klart, er Begivenhedens Virkning paa de forskellige Personer gengivet, man ser intet Udslag af Brutalitet eller Raahed, derimod Forundring, Overraskelse og Betagethed.

I de tolv Blindinger staar paa de udslagne Fløje under Kølbuesslag de tolv Apostle, hver har holdt sit Attribut, men flere af disse Attributter er i Tidens Løb forbyttet. Saaledes som Figurerne nu er ordnede ses øverst til venstre paa højre Fløj, Philip med Dobbeltkorset, hans Sidemand Andreas, der staar foran sit Skraakors, har slaaet sin Bog op. Den næste Apostel nærmest ved Midterfremstillingerne er Peter, Hovedets Type, med det rundt afskaarne, tætte Fuldskæg, og den skaldede Isse, blot med en Tot Haar over Panden, er den almindelige i nordisk Kunst fra Slutningen af Middelalderen. Oprindelig har han da baaret Nøglen i højre Haand i Stedet for den Spydstump, der er stukket ham i Haanden. Forneden staar til venstre Mathias med en Økse, dernæst, Johannes, som gør Korsets Tegn over Kalken, og Judas Thaddæus, holdende om Skaftet paa sin Kølle. Paa den modsatte Fløj staar øverst til højre Jakob den ældre, klædt som Pilgrim, Pilgrimsstaven, han oprindelig har holdt, er givet til Figuren lige nedenunder. Den ungdommelige Apostel med Sværdet er Mathæus, og den Apostel, som nu holder Peters store Nøgle, er Herrens Broder, Jakob den yngre, der har holdt om sit Martyrredskab, Valkestokken. Paulus, der nu staar nedenunder Jakob den yngre, stilles næsten bestandig lige overfor den anden Apostelfyrste, Peter, og han maa derfor tænkes at bytte Plads med Jakob. Paulus, hvis ærværdige Hoved med det lange Skæg, er typisk for Kunsten i Norden fra det femtende Aarhundredes Slutning at regne, staar med sit Sværd og læser i sin Bog. Giver man Apostelen ved Siden en Kniv i Haanden, bliver det Bartholo-

mæus, og modtager endelig Apostelen yderst til højre Lansen af Jakob i Erstatning for Pilgrimsstaven, er det Thomas.

I Predellens Midte er indsat en reliefagtig udskaaret Gruppe af den ungdommelige Maria med Kristusbarnet paa Skødet, mellem sine Forældre, Joakim og Anna, der er endnu Forskel i Størrelsen, dog ikke saa paafaldende, som tidligere, mellem Forældrene og Maria. Hverken denne Gruppe eller Apostelfigurene er mer end middelmaadigt Arbejde.

Da Altertavlen blev fotograferet, stod Figurene og den udskaarne Ornamentik endnu overstrøget med Perlemaling, og Malerierne var forfaldne, idet Farverne paa mange Steder var afsprungne, senere (1891—92) er Tavlen undergaet en Restaurering under Professor Magnus Petersens Ledelse, Malerierne er blevet udbedret, Figurene egemalet med en let Fernis-Overstrygning, og Bagklædningen overalt forgyldt.

I 1918 maatte Altertavlens Malerier igen restaureres. De er malet paa et Kridtunderlag, som stadig vil skulle af.

Nationalmuseet sendte Konservator N. Termansen, som, med Assistance af Kr. Due, lavede den smukt i Stand. Medens Professor Magnus Petersen i 1892 fjernede de løse Skaller og restaurerede med Farver, brugte N. Termansen en helt anden Metode. Han opsamlede og bevarede omhyggeligt de løse Skaller, indsprøjtede en bindende Vædske under dem og strøg dem fast med et varmt Strygejern. I 1941 maatte Altertavlen igen restaureres. Konservator Termansen (Søn af N. Termansen), forestod Arbejdet, som udførtes af Konservator K. Roland Hansen.

FRØRUP KIRKES EJENDOMSFORHOLD

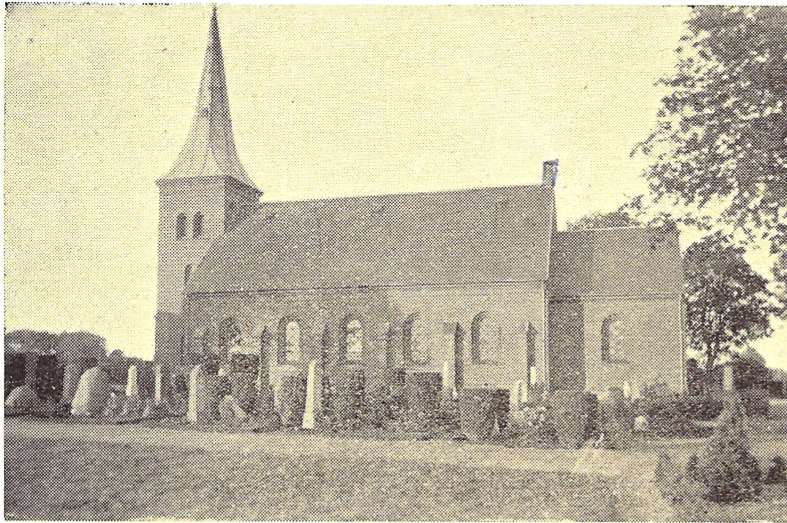
Frørup Kirke har i mange Aar tilhørt Kronen, men efter Biskop Jacob Madsens Optegnelser havde Rigshofmester Christoffer Walkendorff (Glorup) erhvervet Kirkens Jus patronatus (ejede Kirken) paa Livstid. 21. April 1600 byttede foranævnte, Rigshofmester Christoffer Walkendorff, Patronatsretten over Øksendrup Kirke mod Patronatsretten over Frørup Kirke; maa selv indsætte Præst i Frørup, naar Embedet bliver ledigt; efter hans Død 1601 er den faldet tilbage til Kronen. Ved Skøde af 30. April 1679 solgtes den til Commerseraad og Assessor i Højesteret Peder Pedersen Lerche til Rygaard for 1183 $\frac{1}{2}$ Rdl. 33 Mk. Dennes Søn, Kammerjunker og Ordenssekretær Vincents Lerche, solgte den til Forpagter paa Vormarksgaard, velagtbare Hans Thomesen, Skøde dateret 18. Maj 1694.

Ved Skøde dateret 2. April 1695 afhændede Hans Thomesen Kirken til Krigskommissarius Otto Pedersen Himmelstrup til Hollufgaard.

Ved Skøde, dateret Odense 4. Februar 1699, solgte denne igen Kirken til den forrige Ejer, Hans Thomesen, hvis Enke ægtede Hans Christensen Ancher. Ved Skøde, dateret Vormarksgaard 11. Juni 1738, blev den solgt til Sognepræsten i Frørup, Hr. Laurits Schurmann, død som Consistorialassessor 1745. Hans Enke, Karen Friis, tilskødede (dateret Frørup Præstegaard 10. Oktober 1754) sin Søn, Hr. Jens Schurmann, i Frørup og sin Svigersøn, Hr. Claus Reenberg, i Vester Aaby, Kirken. Efter Hr. Reenbergs Død solgte hans Arvinger ved Skøde, dateret Frørup Præstegaard 3. August 1775, deres Halvpart af Kirken til Hr. Schurmann, der saaledes blev Eneejer. Efter hans Død som Consistorialassessor 1796 solgte hans Arvinger ved Skøde, dateret Odense 4. Marts 1804, Kirken til Kammerraad Christen Willemoes i Odense for 11900 Rd. Derefter ejes den af Peder A. Steinfeldt, Præst i Korup—Ubberup.

Ved Skøde af 14. Juni 1808 solgte Pastor Steinfeldt Kirken til Kammerherre Fr. Juel, Taasinge, for 18500 Rd.

Ved Skøde af 4. Januar 1878 solgte Generalinde Juel, Taasinge, Halvdelen af Frørup Kirke til Prokurator og Godsforvalter Hein, Kogsbølle for 25000 Kr. Ved Skøde af 13. April 1878 solgte Kammerherre, Oberst N. v. Juel til Ritmester Frederik Nielsen, Odense, den anden Halvdel af Frørup Kirke for 21000 Kr. Ved Skøde af 12. December 1878 solgte Ritmester Fr. Nielsen denne Halvdel af Frørup Kirke til Prokurator Hein, og senere dennes Enke. Hun ejede saa Frørup Kirke, indtil den gik over til Selveje 1914, 1. Juli.

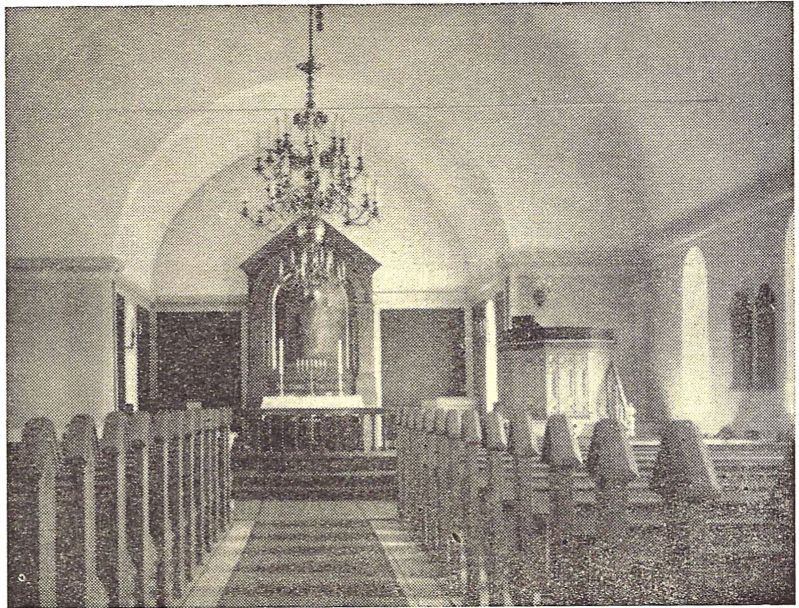
Taarup Kirke.

TAARUP KIRKES HISTORIE

Efter Sognepræst P. F. Nielsens Død (1876) satte Taarup Sognefogedkreds' Beboere sig i Bevægelse for om muligt at faa en Kirke i Taarup. Under Ledelse af Skolelærer Jensen i Taarup henvendte de sig til vedkommende Autoriteter, og Følgen heraf blev, at der i Sognepræst Nyholms Kaldsbrev af 8. Januar 1877 blev indført: »Saa skal han og være pligtig til at holde Andagtsøvelse i den østlige Del af Sognet efter de Bestemmelser, der nærmere maatte blive fagne, samt regelmæssig Søndags- og Helligdagsgudstjeneste, saafremt en Filialkirke maatte blive opført sammesteds«.

For denne Kirkes Opførelse blev der derpaa arbejdet i Aaret 1877. I Bidrag til sammes Opførelse blev tilsagt, foruden af Beboerne, ogsaa af Baron Holck, Holckenhavn, og Grev Moltke Hvidtfeldt til Glorup.

Imidlertid kom Sagen til at hvile et Par Aar; men i Aaret 1879 blev den atter taget frem, nærmest paa Foranledning af Sognepræsten, og et Udvalg blev dannet, til Sagens Gennemførelse, bestaaende af Lærer Jensen, Taarup, Gaardfæster H. R. Dyhr og Erik Mortensen, Taarup, Gaardfæster Laub, Sludegaard, samt Købmand Landsperg af Taarup. I samme Aar blev Ansøgning indsendt til Kirkeministeriet om en Hjælp af Statskassen paa 23000 Kr. til Kirkens Opførelse. Denne blev imidlertid afslaaet, dog med Tilføjelse, at en Hjælp paa indtil 10000 Kr. muligen kunde forventes.

Taarup Kirke.

Sognepræsten tiltraadte nu efter Anmodning Udvalget sammen med de øvrige Medlemmer. Ny Tegning og nyt Overslag blev udarbejdet, og Ansøgning blev indsendt, først til Kirkeministeriet, senere ogsaa til Rigsdagen, og ved Finansloven af 20. Maj 1882 blev der bevilget 10000 Kr. til Opførelse af en Kirke i Taarup, under Forudsætning af, at der bragtes et Vedligeholdelsesfond af 3000 Kr. til Stede.

Endelig blev, ved Ministeriets Skr. af 25. Oktober 1882, Tegningen til Kirken af Arkitekt Ekersberg, Svendborg, approberet. Materialerne til Kirken samledes ved frivillig Kørsel af Beboerne, ogsaa i den øvrige Del af Frørup Sogn, i Vinteren 1882—83, og Arbejdet paabegyndtes i Foraaret 1883; og 20. April samme Aar, Store Bededag, nedlagdes Grundstenen til Taarup Kirke af Provst Bendix, Vindinge. I en tilloddet Metalkasse under Grundstenen nedlagdes foruden et Eksemplar af Landets nu brugelige Sølv- og Bronzemønter, en Salmebog og en Almanak, desuden et Dokument af følgende Indhold:

»I Aaret 1883 efter Kr. Fødsel paa almindelig Bededag 20. April, i Kong Christian d. 9.' tyvende Regeringsaar, da Dr. theol. C. T. Engelstoft, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, var Biskop over Fyens Stift, da Sognepræsten af Vindinge, P. V. Bendix, Ridder af Dbr., var Provst i Gudme og Vin-

ding Herreder, da L. C. C. Nyholm var Sognepræst i Frørup, blev Grundstenen til Taarup Kirke nedlagt i den treenige Guds Navn af Herredets ovennævnte Provst.

Det Udvalg, som har forberedt og gennemført det Kirkeanliggende, bestaar af Lærer Jensen, Taarup, som Formand, Gaardfæster H. R. Dyhr af Taarup, Købmand C. Landsperg af Taarup, Gaardfæster Fr. Laub af Sludegaard og Gaardfæster E. Mortensen af Taarup, i hvilket senere Stedets Sognepræst ogsaa blev optaget.«

Ved Kirkeministeriets Resolution af 25. Oktober 1882 er den endelig Approbation givet paa Opførelsen af denne Kirke efter Tegning af Hr. Arkitekt Ekersberg af Svendborg. Arbejdet udførtes af Murermestrene Rasmussen af Svindinge og Larsen af Skaarup under Arkitektens Ledelse. Til denne Kirkes Opførelse har Staten i Følge Finanslov af 20. Maj 1882 skænket 10000 Kr., Lensbaron Holck til Holckenhavn 2000 Kr. og Grunden til Kirke og Kirkegaard, Grev Moltke Hvidtfeldt til Glorup 1050 Kr. Det øvrige, som Kirken kostede, indkom ved frivillige Bidrag af Beboerne i Distriktet, dels i Penge, dels i Arbejde.

I Sommerens Løb opførtes nu Kirken som en rød Murstensbygning, bestaaende af Skib og Kor ud i eet, samt et slankt Taarn mod Vest, hvori Vaabenus findes. Allehelgensdag, 24. Søndag efter Trinitatis, 4. November 1883 indviedes denne Kirkebygning af Stedets Biskop, forannævnte Dr. theol. C. T. Engelstoft, i Overværelse af Stedets Præst og flere Nabopræster, samt Stedets Amtmand, Grev Brockenhuus-Sahack, Grev Moltke Hvidtfeldt, Glorup, Baron Holck var fraværende paa Rejse, m. fl. Efter Indvielsen prædikede Sognepræst Nyholm over Dagens Evangelium.

Altartavlen er malet af Historiemaleren F. C. Lund og forestiller Jesu Kristi Aabenbarelse for Maria Magdalene Paaskemorgen.

Kirkegaarden blev indviet den 8. November 1883, da det første Lig blev begravet der.

Man havde ikke faaet de bedste Materialer til Kirken, og 1908 maatte den underkastes en større Reparation. Korgavlen og hele den sydlige Kirkemur blev ombygget, og noget af Kirkegulvet maatte fornyes. Taarnet har ogsaa faaet en stor Reparation, særlig Spiret trængte til Omlavning. Det kom nu til at ligne Nyborg Kirkespir. Af Statskassen blev der ydet 7000 Kr. til dette Arbejde.

1909 blev Kirken malet, og et Orgel, skænket af Klavs og Anders Teglgard, opstillet.

I Tidens Løb har enkelte Medlemmer af Menigheden skænket værdifulde Gaver til Kirken.

Husejerske Inger Jensen skænkede en Pengesum, som fik en god Anvendelse ved førnævnte Reparation. Gmd. Jens Christiansens Datter, Kirstine, har skænket en ny Alterdug. Taarup Ungdomsforening, med Lærer Jensen som Formand, har skænket en syvarmet Lysestage til Alteret.

I 1925 skænkede Gmd. Anders Rasmussens Enke, Ane, »Bakkely«, elektrisk Lysinstallation, og Aaret efter gav hun sammen med sin Svigerinde, Rasmus Rasmussens Enke, Maren, det nye Værmeanlæg til Kirken. Hørreapparaterne er delvis Gave fra Hanne Hansen (Skovfoged), og endelig har Kirken fornylig, paa Sogneraadets Formand Rs. Dyhrs Initiativ, faaet et Ur. Midlerne dertil stammer dels fra en ophævet Husflidsforening og dels fra Kirkens Kasse.

I Anledning af Kirkens 50 Aars Jubilæum den 4. November 1933 afholdtes der Søndag den 5. November en Festgudstjeneste, ved hvilken Biskop Rud og Sognepræsten talte. Efter Gudstjenesten var der festlig Sammenkomst i Forsamlingshuset.

Som Ringer og Graver ved Kirken har man haft Niels Dyhr og nu Anders Pedersen.

PRÆSTER I FRØRUP

Af Præster før Reformationen kan nævnes:

1) Laurits Perssøn (Pedersøn). 7. Marts 1361 underskriver han som Vidne paa en Godshandel. Han underskriver sig som Hr. Laurentius, Sognepræst for Frødorp Kirke. Samme Laurits Perssøn, underskriver atter et Dokument til Fynbo Landsting 30. April 1378. (Han kalder sig her: Hr. Lawris Perssøn i Frøroppæ). Endvidere var her i 1489 en Præst ved Navn,

2) Claus Brun.

Den første Præst i Frørup efter Reformationen var

3) Peder Bjørnskov (omkr. 1537). Han havde været Munk.

4) F. S. Balthasar Pedersen Bjørnskov (omkr. 1554), var Præst i over 50 Aar, født i Nyborg ca. 1522, gift 2 Gange; 1. Gang, Hustruens Navn ukendt, 1 Søn, 3 Døtre, 2. Gang 1585 med Margrethe, født i Odense, 1 Søn.

En Ligsten over disse to første Præster laa tidligere i Kirkens Gulv over den underjordiske Begravelse, saa det er nok deres Kister, som staar der sammen med den Schurmannske Families.

Nu er Ligstenene opstillet i Taarnrummet.

5) Niels Juul, antaget 1600, var øverste Hører (Førstelærer eller Overlærer) ved Nyborg Skole, blev Balthasar Pedersen Bjørnskøvs Kapellan.

6) Henrik Christensen Achthon, født omkring 1599, død 10. Decbr. 1670. Gift 3 Gange. 1) Førrige Præsts Enke. 2) Else Olufsdatter. 3) Anna Jensdatter Zeuthen af Odense.

7) Cort Arentsen, antaget som Kapellan 2. Oktbr. 1669, død 5. April 1695, gift med førrige Præsts Enke.

Han opbyggede nogle af Udlængerne til Præstegaarden 1693.

- 8) Jens Henriksen Achthon, Søn af Henrik Christensen Achthon, forrige Stedsøn, antaget 9. April 1695, død 30. Jan. 1711; gift med Karen Pedersdatter Friis af Vindinge. 2 Sønner, 3 Døtre.

Han fuldførte det Byggearbejde ved Præstegaarden, som hans Stedfader paabegyndte, og tillige indrettede han den gamle Kirkelade til Skole 1697.

- 9) Laurits Henriksen Schurmann, antagelig fra Brahetrolleborg, født 10. Decbr. 1682, antaget 10. April 1711, død 14. Decbr. 1745; gift m. f. Enke 6. April 1713; hun døde 24. Oktbr. 1754. 1 Søn, 1 Datter.

Fra 1738 var L. H. Schurmann Kirkeejer.

Han fik ogsaa en Del at varetage med Hensyn til Skolevæsenet. Omkring 1740 har han flyttet Skolen fra den gamle Kirkelade hen i den nuværende Skolehave. Endvidere skulde han se til at faa en Skole i Gang i Taarup (se Side 133).

- 10) Jens Laurits Schurmann, forrige Søn, født 3. Januar 1720, antaget 17. Januar 1746, afskediget 23. Decbr. 1795, død 23. Marts 1796, var Præst i over 50 Aar.

Han var ogsaa Kirkeejer.

Gift med Birgitte Cathrine Gødesdatter. — 5 Sønner, 4 Døtre.

J. L. Schurmann skrev ualmindelig smukt og sirligt (se Side 117, Brev fra denne til Biskop Ramus).

- 11) Gøde Jensen Schurmann, forrige Søn, Hører i Nyborg Skole, født 14. Oktbr. 1755, pers. Kapellan (Faderens Medhjælper) 27. Septbr. 1795. Sognepræst 8. Januar 1796, død 26. Februar 1796. Ugift. Døde før sin Fader, inden han var indsat som Sognepræst.

- 12) Rasmus Høyberg, Hører i Odense, født 8. Januar 1759, Søn af Landmand Laurits Sørensen og Hustru Barbarra Christensdatter, var Plejesøn af Peder Høyberg paa Bubelgaard, Fyn. Antaget til Præst her 20. Juni 1797, død 6. Septbr. 1801.

Gift i Øster Skerninge 24. Juni 1797 med Sofie Frederikke Nørager af Vester Hæsinge, død i Nyborg 7. Januar 1851.

Rasmus Høybergs Grav er Nord for Frørup Kirke, den er dækket af en stor Sten, der har Form som et Kistelaag.

- 13) Hjeronymus Laub, født i Odense 10. Januar 1771, Søn af Krigsraad Vilhelm Fr. Laub og Hustru Sofie Elisabeth Kisbye.

Faderen var først Tolder i Odense, men blev senere Pakhusforvalter ved Københavns Toldbod.

Hj. Laub tog theologisk Embedseksamen, blev Adjunkt og senere Overlærer ved Frue Skole i København. Hj. Laub blev kaldet til Præst her 27. Novbr. 1801 og døde 20. Aug. 1848. Han havde flere apoplektiske Anfald, men døde af Gulsot.

Gift i København 10. Maj 1802 med Lovise Frederikke Zink, Datter af Professor Zink, Syngemester ved det kgl. Teater, og Hustru Susanne Elisabeth Pontet. Hun døde paa Sludegaard 4. Juli 1859.

De er begge begravet paa Frørup Kirkegaard, Nord for Kirken, Hj. Laub var en elskelig, fint dannet Mand med særlig Interesse for Litteratur, stod i nærmeste Venskabsforhold til Biskop Mynster, Familien Knud og Kamma Rahbek og derved ogsaa med Oehlenschläger, Henrik Steffens o. fl.

Han ombyggede Stuehuset omkring 1807.

Han var sammen med Gaardfæster Johan Haae, Sludegaard, og Gaardmand Kristen Madsen i Taarup med til at ordne og lede det første Sogneforstanderskabsvalg i Frørup 30. Novbr. 1841.

En Ætling af Slægten, Frk. Esther Laub, ejede indtil for faa Aar siden Sludegaard her i Sognet.

Komponisten Thomas Laub, Fornyeren af vore Folkeviser og vor Kirkesang, død 4. Februar 1927, var en Sønesøn af Hj. Laub; idet hans Fader, Hans Laub til Langaa-Øksendrup, var den yngste af de 8 Søkende fra Frørup Præstegaard.

Hans Laub indsattes som Kapellan hos sin Fader 1. Marts 1846.

- 14) Peter Frederik Nielsen, født i København 24. Februar 1802, Søn af Lærer i Særslev, Johan Henrik Nielsen og Hustru Johanne Severine Ager. P. Fr. Nielsen blev Sognepræst i Jelling 1837 og tillige Seminarieforsøger sammesteds 2. April 1841, kaldet hertil 7. Oktbr. 1848, døde 20. Septbr. 1876. Gift med Lucie Nicoline Fuglsang 13. Oktbr. 1837. Pastor Nielsen var fra 1850—1873 Formand for Frørup Sogneforstanderskab.

De er begge begravet her paa Frørup Kirkegaard, Syd for Kirken.

- 15) Lars Christian Christoffer Nyholm, født i Valløby 26. Oktbr. 1821, Søn af Sognepræst til Højelse Holger Vilhelm Nyholm og Hustru Georgine Vilh. Nyholm. Efter at have virket mange Steder blev Nyholm kaldet til Frørup 8. Januar 1877, tog sin Afsked 15. Novbr. 1894, og døde paa Frederiksberg 23. Novbr. 1901. Gift 1. August 1857 med Anna Nicolette Brodera Wilbroe, død 25. Januar 1915 paa Frederiksberg.

Ligger begge begravet paa Solbjerg Kirkegaard.

Pastor Nyholms Sønner er blevet kendt indenfor den danske Menighed. Professor ved Landbohøjskolen H. V. Nyholm, som døde i Begyndelsen af 1929, var en ret betydelig Lægdmandskraft indenfor Menigheden. Johannes Nyholm er kendt for sit Arbejde som Sekretær i D. M. S., og Søren Nyholm, som et Par Aar var Kapellan hos sin Fader, var Provst i Holstebro og har nu taget sin Afsked. Er Formand for Østerlandsmissionen.

- 16) Holger Viggø Frandsen, født 6. Maj 1850 paa Gjøel, Søn af Sognepræst til Haraldsted, Hans Peder Frandsen og Hustru Charlotte Gottholdine Plesner.

Efter at V. Frandsen nogle Aar havde virket som Lærer, blev han 1884 kaldet til Sognepræst i Astrup-Storarden, og derfra kom han her til Frørup 8. Februar 1895, tog sin Afsked 30. November 1923 og døde i Charlottenlund 26. Februar 1926 og er begravet paa Ordrup Kirkegaard.

Han blev 23. Marts 1886 gift med Anna Kirstine Fønnesbech. Hun og deres fire Børn bor i Charlottenlund.

- 17) Den nuværende Sognepræst er Niels Hansen Bejsnap Gohr, født i Ølgod 6. Decbr. 1894, Søn af Landinspektør Tonnes Gohr og Hustru Else Chathrine Christensen.

Gift 3. Novbr. 1921 med Emma Karen Matilde Lumholdt.

VISITATSER AFHOLDT I FRØRUP KIRKE

Aar 1589 d. 20. Marts Kl. 1 visiterede Biskop Jacob Madsen Frørup Kirke, Baltazar Pedersen, 65 Aar, ikke særlig lærd, prædikede godt og enfoldigt Ubetydelig Stemme.

Uddrag af Biskop Ramus's Visitatsbog :

Den 25. Januar 1733 afholdt Biskop Ramus Visitats i Frørup Kirke, hvor Ungdommen fandtes forsvarligen oplyst. Kirkens Bygninger behøver Reparation De fattiges Væsen var der ingen Klagemaal over, hverken af de fattige eller Almuen; i Sognet er ingen Hospital eller Fattighuse, men de fattige nyder Husly hos Bønderne.

Der holdes ikke Skole, og besværede Præsten sig over, at han ingen Assistance havde til Ungdommens Undervisning. Degnen Johan Brandt er kun Substitut (d. e. Stedfortræder) for Nyborg Skole, er gammel og intet kan udrette.

Ramus.

L. Schurmann.

16. Sept. 1737 Visitats i Frørup Kirke, hvor Ungdommen fandtes vel oplyst. Kirkens Bygninger i god Stand. De fattiges Væsen uden Klage, og fandtes imellem Præsten og Menigheden ingen Klage.

Ramus.

L. Schurmann.

24. April 1760 Visitats. Ungdommen fandtes temmelig vel oplyst. Præsten klager over, at Ungdommen ikke flittigt søger Skolen. Det paalægges den flittigt at søge Skole og komme til Katekisation i Kirken.

Jacob Ramus.

J. L. Schurmann.

Disse Visitatser er af Biskop Tønne Block:

Mandag 11. Sept. 1786. Visitats i Frørup Kirke. Med Kirken, Menigheden og dens Ungdom vel fornøjet. Sognepræst Hr. Jens Schurmann prædikede meget vel over Matth. 16, 18. Sogndegnen Gram og Skoleholder Eriksen (Taarup) catechiserede nogenledes.

Fredag 1. Maj 1789 visiterede jeg 2. Gang Frørup Menighed i Frørup Kirke. Med Kirken, Menigheden og dens Ungdom vel fornøjet. cand. Gjøde Schurmann holdt for mig sin Dimis. Prædiken over de Ord, Rom. 13, 14. Sognepræsten, Faderen, Hr. Jens Schurmann katekiserede. Degnen Gram nogenledes, Skoleholder Jacob Eiler Eriksen, Taarup Skole, ulige bedre.

Jeg talte over Esajas 29, 23.

Ungdommens Beløb: 92 konfirmerede og 82 Skolebørn.

Onsdag 30. Maj 1792 visiterede jeg 3. Gang Frørup Menighed. Alt som før. Den voksne Ungdom 143 Personer, Skoleungdommen i Frørup Skoledistrikt 47, i Taarup Skoledistrikt 54.

Pinsedag 24. Maj 1795 visiterede Tønne Bloch 4. Gang Frørup Kirke. Med Kirken ret vel, Menigheden som sendrægtig og Ungdommen som ikke vel øvet, nogenledes tilfreds. Pers. Kapl. Gøde Schurmann talte, Faderen tilstede.

Onsdag 25. April 1798 visiterede jeg 5. Gang Frørup Kirke. Med Kirke, Menighed og dens Ungdom saare vel fornøjet. Sognepræst Hr. Rasmus Høyberg katekiserede meget vel. Sogndegnen i Frørup, Skoleholder Jacob Sørensen, og Taarup Skoleholder Jacob Eiler Eriksen, katekiserede begge temmelig vel.

Torsdag 30. April 1801 visiterede jeg 6. Gang Frørup Kirke. Med Menigheden og dens Ungdom overmaade vel fornøjet. Sognepræsten, Hr. Rasmus Høyberg, havde en Søn til Daabens Confirmation, som jeg i Herredsprovstens Forfald indlyste. Sogndegnen i Frørup, Skoleholder Jacob Sørensen, katekiserede ret vel, Taarup Skoleholder, Jacob Eiler Eriksen, nogenledes.

En af de senere Visitatser skal medtages: 6. Septbr. 1859 visiterede jeg

Frørup Kirke, hvor en meget stor Forsamling af gamle og unge var til Stede. Ungdommen svarede tænksomt og godt, og det er øjensynligt, at alt i Menighedens heden gaar i alle Maader glædeligere frem under Sognepræsten, Pastor Nielsens, kristelige, kyndige og omhyggelige Ledelse.

Engelstoft.

1918 den 9. Maj, Kristi Himmelfartsdag, visiterede jeg 2. Gang Frørup Kirke, hvor en talrig Forsamling af unge og gamle var til Stede. Kirken har i 1912 faaet et Orgel, som blev godt spillet, og Kirkesangen var god. Sognepræst Frandsen prædikede over Dagens Evangelium efter den ny Tekstrække. 30–40 flinke unge var mødt til Katekisation. — Vasa sacra og Kirkebøgerne var i Orden. — Gud velsigne denne Menighed og dens mangeaarige, dygtige og nidkære Præst, saa at Ordets Sæd maa bære god Frugt i Hjerterne til Guds Ære.

L. N. Balslev.

*Præstens ældste Kirkebog begynder med Aaret 1671.
Kirkesangerens begynder 1814.*

En tjenstlig Skrivelse fra Sognepræst J. L. Schurmann til Biskop Jacob Ramus er et Bevis paa den Tids Ærbødighed overfor sin Overordnede. Denne Skrivelse er det smukkeste og sirligste, jeg har truffet i de gamle Bøger paa Arkivet.

Højædle Højærværdige Herre

Min færværende Giffeligste Biscop.

Det paaligger mig efter Deres Højærværdigheds forhen derom udstædte Ordre underdanigst at indberette: At det har behaget Gud, ved Døden i Gaar at bortkalde den gamle Degn, Anders Walthers her i Frørup, efter at han for nyelig havde afstaaet sit Embede til sin Successor, Studiosus Jørgen Gram, som dertil af Deres Højærværdigheds Sal: Hr. Fader blev kaldet, og til samme Embede, efter Deres Højærværdigheds egen Befaling til mig, og indsat Dom. 3 post Epiph. sidst afvigte,

som hand og nu betjener. Det øvrige er, at udbede Mig og mine Deres sædvanlige Gode og Bevaagenhed, da jeg i dyb Soumission underskriver mig.

Højædle og Højærværdige Hr. Biscop

Min hiert-venererede Belyndere

Deres

underdanige Tjenere og

tidelige Forberede hos Gud

Frørup, 21. Marts

1772

J. L. Schurmann.

En Skifteforretning i Frørup Præstegaard 2. Marts 1711 efter afdøde Sognepræst Jens Henriksen Achthon: Arvingerne er: Enken, den hæderbaarne og gudfrygtige Matrone, Karen Pedersdatter Friis, og 3 smaa, umyndige Døtre:

1) Anna Jensdatter, 7 Aar.

2) Marie Jensdatter, 4 Aar.

3) Henrica Christina Jensdatter, 3 Aar.

Indtægten af Boet ved Vurdering er

5050 Rdl. 5 Mk. 5 Sk.

Udgifter 1271 » 5 » 5 »

3779 Rdl. til Deling mellem Enken Karen Pedersdatter Friis og de 3 Børn, Enken faar Halvdelen, 1889 $\frac{1}{2}$ Rdl., Børnene Resten til lige Deling.

Her skal nævnes noget af det, som forefandtes ved denne Skifteforretning:

26 Par Lagner, fine

21 » » grove

70 Dyner og Puder

1 Par gamle Heste, 16 Aar, vurderet til 13 Rdl. 2 Mk.

1 brunblisset Vallak, 20 Aar, » » 4 Rdl. 0 Mk.

1 Hingstklod, 2 Aar, » » 10 Rdl. 0 Mk.

1 Hoppe, 4 Aar, » » 6 Rdl. 4 Mk.

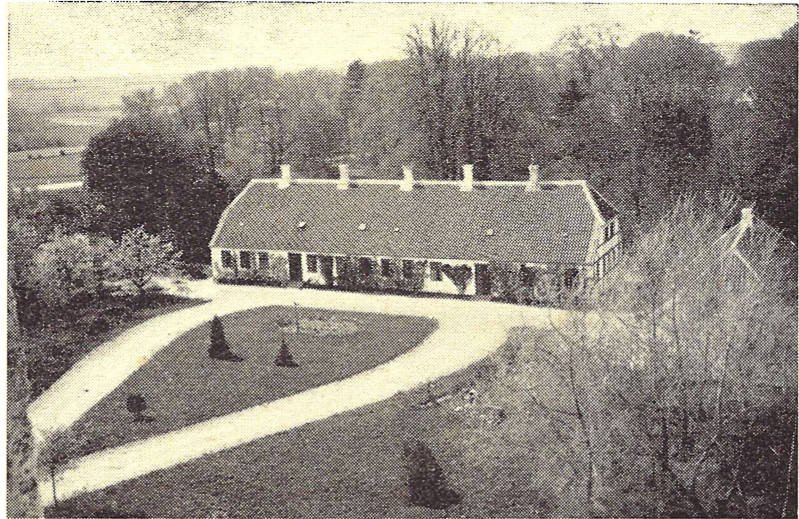
1 gl. brun Hoppe, 24 Aar, » » 0 Rdl. 4 Mk.

Der var ialt 21 Heste til..... 90 Rdl. 2 Mk.
1 Ko, 10 Aar, vurderet til 4 Rdl. 4 Mk.
1 Kvie, 3 Aar, » » 2 Rdl. 4 Mk.
Ialt 20 Stude og 7 Køer.

2 Søer og 8 Grise.

18 gamle Faar, 2 Vædre og 7 Lam.

Summa for Kvæg og Bæster 265 Rdl.

Frørup Præstegaard.

FRØRUP PRÆSTEGAARD

Nr. 38, Matr. 1.

Frørup Præstegaard, som jeg saa den i min Barndom, bestod af et tegltækt Stuehus af Egebindingsværk, tre straatækte Udlænger og en Del Udbygninger ogsaa af Egebindingsværk.

Da Sognepræsten Hj. Laub og Hustru efter deres Bryllup i Aaret 1802 flyttede ind i Frørup Præstegaard, trængte den svært til Ombygning, især Stuehuset; men det maatte vente nogle Aar. Først 1807 blev der Raad dertil. Aar 1850 lod daværende Sognepræst Nielsen ogsaa foretage Ombygning, blandt andet lod han Sydgavlen og Forsiden dække med et Pudslag.

Fraregnet mindre Omlavninger staar Stuehuset endnu som den Gang.

Pastor Laubs havde 8 Børn, deraf 2 Tvillingpar, og til Minde om dem, plantede Laub de fire Lindetræer, som endnu staar i Haven og er mægtig store.

1. Tvillingpar var: Vilhelm Frederik L., som blev Ejer og Udgiver af Lolland Falster Tidende, og Hardenak Otto Conrad L., Præst i Ryslinge, Haagerup, og Biskop i Viborg.

2. Tvillingpar var: Johan George Christoffer L., som blev Skibskaptajn, død i Gibraltar, var gift med Rine Haae, og Frederik Ludvig Erasmus L., Apoteker i Ringe.

Udlængerne er antagelig opført i Tiden fra Aar 1693—1699. Over en Halvdør til Brændehuset laa et Stykke Egetræ med følgende Indskrift:

„Gud bevare Huus og Hjem
for ald Fare, Stade og Ulykke!

Amen.“

Anno 1693.

H. Cort Arentsøn

Anna Jensdatter

Endvidere laa der over Porten ind mod Gaarden et Egestykke, hvorpaa der stod:

„Herre! Lad dine Dine til Bessjærmelse
staa aabne Nat og Dag over dette Huus,
som blev opbyggt ved Jesu Hjælp alleene.“

Anno 1699.

J. H. A.

(Jens Henriksen Achthon)

K. B. F.

(Karen Pedersdatter Friis)

Disse gamle Udbygninger har saa med de nødvendige Reparationer staaet et Par Hundrede Aar, indtil Ilden paa nogle faa Timer lagde det hele i Aske.

I Aaret 1892, 1. Juni, trak en voldsom Tordenbyge hen over Byen, Lynet slog ned baade i Præstegaarden og Kirketaarnet, og Præstegaardens Udlænger nedbrændte.

De omliggende gamle Huse var stærkt truet af Ilden; men ved et energisk Slukningsarbejde, som baade store og smaa, Mænd og Kvinder deltog i, blev de alle reddet.

Præstegaardens Ladebygninger opførtes af Grundmur med Spaantag, under Arkitekt Kleins Ledelse.

Spaantaget var ikke godt, og det maatte i 1906 erstattes med Tagpap. Tagpapet blev lagt oven paa Spaanerne.

I Aaret 1922 bortsolgtes det meste af Præstegaardsjorden til Statshusmandsbrug. Der blev 4 selvstændige Statshuse, som beboes af: Knud Bjerggaard, Laurits Rasmussen, Marius Hansen og Peder Enevoldsen.

En Parcel paa 12 ha samt Skoven forblev ved Embedet.

Det samlede Hartkorn for Præsteembedet er 4—1—1—2.

Ladebygningen blev nedbrudt med Undtagelse af et Stykke af den nordlige Længe, der indrettedes til Udhus for Præsten.

Det øvrige blev brugt til Opførelse af en Forpagterbolig med to Længer.

Denne lille Gaard ligger omtrent midt imellem Byen og Præsteskovene og tager sig smukt ud ved Landevejen mellem Frørup og Ørbæk.

Forpagter Oluf Larsen, 21 Td. Land. Grv. 18750 Kr., 1 H. 1 Pl. 7 Kø. 5 Kv. 4 Kal. 3 Sø. 9 Pg. 7 Sv. 70 Høns.

Knud Bjerggaard, 9 Td. 4 Skp. Land. 1—1—3— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 6600 Kr. 1 H. 6 Kø. 1 Kv. 2 Kal. 2 Sø. 13 Pg. 4 Sv. 50 Høns 60 Kyl.

Laurits Rasmussen, 9 Td. 2 Skp. Land. 1—1—0— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 6300 Kr. 2 H. 5 Kø. 2 Kv. 3 Kal. 1 So 6 Sv. 50 Høns 125 Kyl.

Marius Hansen, 9 Td. Land. 1—1—1— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 5600 Kr. 1 H. 4 Kø. 3 Kv. 2 Kal. 5 Sv. 35 Høns 110 Kyl.

Peder Enevoldsen, 14 Td. Land. 1—7—1— $\frac{1}{4}$ Hartk. Grv. 8900 Kr. 2 H. 8 Kø. 2 Kv. 3 Kal. 2 Sø. 5 Pg. 5 Sv. 70 Høns 120 Kyl.

Til Frørup Præsteembede hørte noget Annex og Mensalgods, og fra 1830 til 1856 findes der Fortegnelse over dette, samt hvad de enkelte Fæstere skal svare til Præsten.

I Frørup er der kun nævnt een Fæster, Jakob Hansen, med Hartkorn 1 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb.

I Taarup er der indtil 1847 nævnt to, nemlig: Fæster Niels Rasmussen Bæk med Hartkorn 1 Td. 3 Skp. 1 Fdk. og Fæster Lars Bondosen med samme Hartkorn, og efter 1847 tillige Fæster Hans Pedersen med Hartkorn 1 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb.

Et Fæstebrev mellem Sognepræst H. Laub og Lars Bondosen ser saaledes ud:

- 1) »Fæsteren betaler alle de kongl. Skatter, som er paabudne Stedets Hartkorn, Ager og Eng, 1 Td. 3 Skp. 1 Fdk. til rette Forfaldstider, ligesom Hus- og Landgildepenge til hvert Aars 11. Decbr. Termin med 10 Rdl. Sølv. Dog renoncerer jeg for min Embedstid paa den fulde Betaling, som først svares til min Eftermand i Embedet, hvorimod til mig betaler som hidtil 3 Rdl. 4 Sk. Sølv, helt uden nogen Restance.
- 2) Han forretter det sædvanlige Hoveri til Præstegaarden, naar paafordres,

- nemlig 6 Gangdage med Karl til Hegnets Istandsættelse om Foraaret, 3 Dage til Gærdselhugning og Havegærdernes Reparation, 6 Dage i Høst-høsten, samt 3 Spanddage til Kornets Indagning i Høstens Tid, og endelig leverer han hver Sommer eller Efteraar her i Præstegaarden 2 gode Læs Strandsand helt uden nogen Betaling. Dog nyder han eller hans Folk, som forretter Arbejdet, deres Kost her i Præstegaarden de Dage, de er til Hove.
- 3) Han holder i Overensstemmelse med den vedfæstede Synsforretning Stedets Bygninger i forsvarlig Stand, ligesom og Besætningen. Ligeledes holder han Bygningerne bestandig assurerede i Landets alm. Brandkasse.
 - 4) Han maa under sit Fæstes Forbrydelse ikke indtage Inderster (Indsiddere) eller slige Folk eller befatte sig med Brændevinsskænken o. dl.
 - 5) Han maa plante og ympe Frugttræer, Pile, levende Gærder, anlægge Humle og opsætte Stengærder med videre, som Lov og Forordninger tilholde, samt være mig som hans Husbond hørig og lydlig.
 - 6) Indfæstningen er betalt med 300 Rigsbankdaler i Sølv.
- Thi maa fornævnte Lars Bondosen ommeldte Sted med alt dets rette Til- liggende hans Livstid have, nyde og bruge og i Fæste beholde saalænge Foranstaaende i alle Maader efterkommes.«

Frørup Præstegaard, 16. Okt. 1833.

Hjeronymus Laub.

Lars Bondosen skal 1832 betale en Del Skatter, som for os har mærkelige Benævnelser :

Landskat, Brandhjælpepenge, Vejs, Bro- og Sluseskat, Bankrente og Tugt- huspenge. 1862 har de faaet andre Navne: Gammelskat, Landskat, Ligningsskat, Amtsfondsbidrag, Skolefondsbidrag, $\frac{1}{6}$ Bankrente, Brandkontingent, samt Land- gilde og Hoveriafgift for $\frac{1}{2}$ Aar. *Ialt 25 Rdl. 50 Sk.*

I Aaret 1862 tilskøder Pastor Nielsen forannævnte Annex og Mensalgods til de daværende Fæstere.

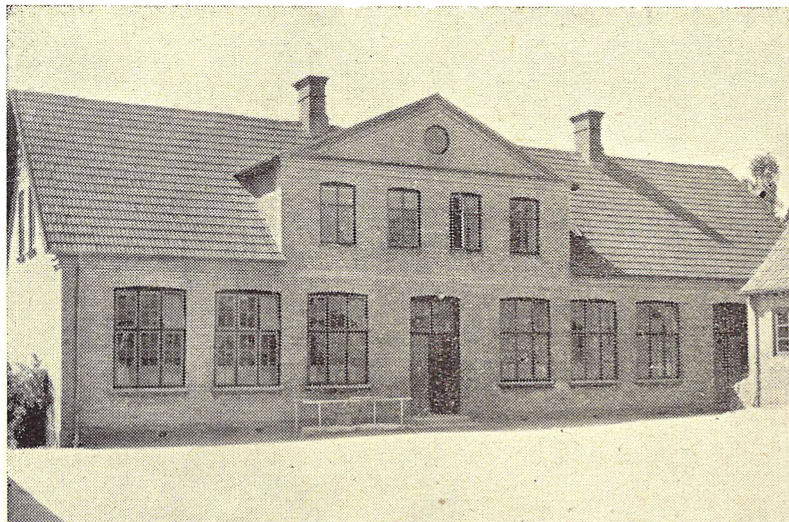
Nr. 5, Matr. 2 a. Rosenlund.

Jens Larsen, Lars Bondosen, Niels Larsen Bondosen, Rasmus Hansen, Jørgen Jørgensen, Niels Andreasen, Johan Groth-Christensen. 18 Td. Land. 2—7—0—0 Hartk. Grv. 14100 Kr. 3 H. 8 Kø. 3 Kv. 5 Kal. 2 Sø. 5 Pg. 2 Sv. 40 Høns 80 Kyl.

Nr. 1, Matr. 3a.

Niels Nielsen, Niels Rasmussen Bæk, Peder Nielsen, Markus Dyhr, Chr. M. Dyhr, Hans P. Hansen. 22 Td. Land. 2—4—3— $\frac{3}{4}$ Hartk. Grv. 14700 Kr. 2 H. 8 Kø. 3 Kv. 6 Kal. 2 Sø. 8 Pg. 5 Sv. 70 Høns 60 Kyl.

Matr. 38b. Et Hus: Hans Pedersen, Anders Nielsen, Jeppe Poulsen, Vilhelm Nielsen. Huset har Nr. 12.

Frørup Skole.

SKOLEVÆSENET I FRØRUP

Nord for Frørup Kirke, hvor nu Ringer Hans Andersens Hus ligger, laa den gamle Kirkelade (store Kampesten i den vestlige Gavl af Ringerens gamle Hus vidnede derom). Denne Lade blev Aar 1697 indrettet eller ombygget til Skole af Præsten Jens Henriksen Achthon (1695—1711). Ovennævnte Hans Andersen havde paa sit Loft en Egetræsbjælke, som sad i hans gamle Hus. Den er nu skænket til Frørup Skole. Bjælken er 1,16 m lang og 19 cm bred og bærer følgende Indskrift:

Frørup Skole.

Til Guds Ære opbyggt og bekostet
af Høns Henrichsøn Aar 1697.
Det er det evige Liv at de kjender dig
allene en sand Gud og den du udsendte
Jesum Christum.

I Bispearkivet i Odense fortælles:

»Degnen i Frørup har altid været Skoleholder. Ved 1737 var der Skole i Byen bygget af Præsten Hr. Jens Hendrichson Achthon, men da Degnehus og Skole laa et Stykke fra hinanden, skulde Huset flyttes did hen, hvilket paa- lagdes Sognepræst Hr. Laurits Schurmann.

Skoleholderen i Frørup paa den Tid var Studiosus Hans Corfitsen Møller, som efter Sognepræstens Vidnesbyrd egner sig godt dertil.

I Taarup var der dengang ingen Skole; men Selvejer Hans Olsen havde et godt bygget 8 Fags Hus beliggende ungefær midt i Byen med en Kaalhave til, det kunde faas for 100 Sletdaler, naar han maatte faa en anden Grund i Stedet for. Velærværdige Hr. Sognepræst L. Schurmann kender ingen, der kan bruges som Skoleholder; men han vil bekymre sig om at faa en solid og stabil Karl til at røgte dette Hverv«. — 1754 er der en Skoleholder Knud Hansen Holm, som dør 1770, 58 Aar gl.

Degnens Bolig, antagelig opført 1755, laa i den vestlige Side af den nuværende Skolehave. I Aaret 1859 blev der indmuret en ny Gangdør i Degneboligen, og da fandt man over den gamle Dør et Stykke Træ med følgende Indskrift:

Stat Huus i Jesu Fred og Navn
Gud hve her inden
Til mit og Efterkommers Gavn
Jeg haver bygget
A^o 1755 Anders Walthjer.

Det blev derfor paalagt Sognepræst Hr. Laurits Schurmann at flytte Skolen did hen. Det er antagelig sket omkring ved Aar 1740. Denne Skole blev senere brugt til Enkesæde og en ny, grundmuret, rummelig Skole blev opført paa den nuværende Skoles Plads Aar 1828. Da der Aar 1900 blev ansat en Andenlærer ved Skolen, tog Sogneraadet den Beslutning at nedbryde den ellers udmærkede Bygning og paa samme Sted opføre den nuværende Skolebygning med 3 Klasseværelser, og oven over disse en Andenlærerlejlighed og et Værelse til Læreren. (Hun havde ellers sin Lejlighed i Frederikshøj Skole).

Degnene i Frørup har som ovenfor nævnt altid været Skoleholdere; men i den første Tid har her nok været Løbedegne fra Nyborg Skole. Den første Degn, jeg kan finde noget om, er Andreas.

Ved Biskop Jacob Madsens Visitats 1589 udeblev Degnen Andreas. Præsten sagde, at han var ligegyldig og en Fantast; han skulde møde i Odense 4. Paaske-

dag. Ved Visitatsen 1599 beskyldtes samme for at være en Fjante, som underholdt Folk med daarlig Snak.

Degnen Clemens Madsen, som var Substitut, det er Stedfortræder, han klager over sin Løn, og følgende Brev findes i Bispearkivet:

Som Substitut nyder jeg:

- 1) Den halve Paaske-Rente,
- 2) Alt det Offer, som falder paa de 3 Højtidsdage,
- 3) Det halve Offer fra Bryllupper, Barnedaab og Kirkegang.
- 4) Det halve, der gives for at synge Lig ud.

Naar der nu af denne min ringe Indkomst tages: Til Husleje — Andre Udgifter, som forfalder, bliver der ikkun ganske lidet tilbage til Levnedsmidler til mig, til Kvinde og 2 Børn. Saa at dersom den gudfrygtige Øvrighed ikke vil lægge mig fattige Mand noget mere til mit Levnedsmiddel, (hvilket jeg dog vist formoder) maa jeg med det første geraade i stor Armod og Fattigdom. Beder derfor paa det allerunderdanigste, at den gode og fromme Øvrighed vilde (for Guds Skyld) have mig fattige gamle Mand i deres Ihukommelse. Gud Almægtigste vil det igen rigeligen belønne.«

Frørup 14 April

Anno 1690

Clemens Madsen.

Degnen Johan Brandt faar sin Afsked Aar 1733. Han var gift med Anne Margrethe Hansdatter, der døde 1707, kun 31 Aar gl. Johan Brandt havde i sine sidste Aar Student Hans Corfitsen Møller som sin Medhjælper i Skolen.

Degnen Anders Andersen Walther var Student, han blev den 12. Februar 1733 kaldet som Degn og Skoleholder efter Johan Brandt, som paa Grund af Alderdom og Svagelighed maatte trække sig tilbage.

Anders Walther døde 1772 og blev 70 Aar. Hans Hustru, Johanne Christiansdatter, døde 1777 og blev 84 Aar gl.

Degnen Jørgen Gram var ogsaa Student. Han blev 1760 Medhjælper hos ovennævnte A. Walther, og kort før dennes Død overtog han Embedet som

Degn og Skoleholder. Han er enten død eller afgaaet omkr. Aar 1795. Hans Hustru, Madame Martha Mandrupsdatter Schurmann, døde 1797 og blev 81 Aar.

Han ejede en Gaard med tilhørende Hartkorn, 4 Td. 2 Skp. 1 Alb. Den blev solgt til Birkedommer og Forvalter Eiler Jantzen i Kogsbølle for 300 Rdl.

Degnen Jacob Sørensen blev Jørgen Grams Efterfølger i Embedet omkr. Aar 1795. Han døde 30. Decbr. 1828, 75 Aar gl. Han var gift to Gange, 1. Gang med Birthe Steffensdatter, død 1806, 55 Aar gl. 2. Gang med Christiane Sørensen, død 1840, 80 Aar gl.

Degnen var oprindelig Kirkesanger og Præstens Medhjælper under Guds-tjenesten. Han skulde sørge for Kirkens Renholdelse og tillige ringe med Kirke-klokkerne.

Ved Skoleloven af 1814 nedlagdes Degneembederne, og Læreren blev Kirkesanger.

H. S. Bindsbøll blev 20. Januar 1828 kaldet til Skolelærer og Kirkesanger i Frørup. Han var Broder til Arkitekten og Biskoppen af samme Navn; men hans Liv var saaledes paa Grund af Drik, at det allerede 1833 blev nødvendigt for ham at holde Hjælpelærer (Drost, senere Lærer i Ellested). 1848 fik Bindsbøll sin Afsked, men levede endnu i mange Aar, først i Ellested hos sin tidligere Hjælpelærer, og efter dennes Død opholdt han sig paa Lolland, hvor han døde i en høj Alder mellem 1880—90. Hans Hustru, Madam Bindsbøll, var meget afholdt.

H. Saul efterfulgte Bindsbøll i Embede. I 30 Aar (1848—1878) var han Byens dygtige og nidkære Lærer. Han krævede meget af de Børn, som havde Evner til at lære. Han sled i Skolen fra tidlig Morgen til sildig Aften, og han slog, saa han til sidst selv maatte betale de Linialer, han sled op paa Drengenes Rygstykker. Men de dygtigste blev saadan øvet, at de gennem Aarene vedblev at skrive smukt og rigtigt.

Aar 1865 gav Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet Tilladelse til at ansætte Seminarist Didrik Saul som Faderens Medhjælper.

Nu lettede det for Saul; han plejede at dele ældste Klasse i to Hold:

bedste Side og (»voveste«) daarligste Side, nu kunde han rigtig arbejde med de dygtige og overlade de mindre dygtige til Sønnen eller til en af de Aspiranter, som han forberedte til Optagelse paa Skaarup Seminarium.

At denne Deling fandt Sted og kunde mærkes ogsaa ved højtidelige Lejligheder viser følgende Udtog af Embedsbogen: »Den 5. Sept. 1859 visiterede jeg Frørup Skole og glædede mig ved at se den ualmindelige Fremgang i alle Lærefag, som navnlig øverste Klases øverste Afdeling har gjort . . . osv.«

Engelstoft.

Der fortælles selvfølgelig mange morsomme Træk om Lærer Saul, og de gamle kunde mange. Et enkelt skal nævnes: Engang var Saul paa Vej til en Dreng, Linealen var hævet til Slag, men Drengen flygtede og raabte: »Saul, Saul, hvorfor forfølger du mig!«

Det morede ogsaa de store Børn at lægge Mærke til Lærer Sauls store Frygt i Tordenvejr. Han sendte endogsaa en Gang en Forespørgsel til Provst Bendix i Vindinge om, hvad han skulde gøre med Børnene under et frembrydende Tordenvejr. Provsten skrev tilbage: »At Afgørelsen om hvorvidt man under et frembrydende stærkt Tordenvejr skal beholde Børnene i Skolen eller sende dem hjem, er en ren Conduite-Sag, behøver jeg sikkert ikke at sige Dem, for hvis Omdømme jeg nærer megen Agtelse. Flere af Børnene har maaske en lang Vej at gaa, og det vilde formodentlig i saa Fald ofte være meget mere betænkeligt at sende dem af Sted fra Skolen, end at beholde dem samlede under god Opsigt. At tilfredsstille de forskellige Forældres forskellige Anskuelser eller Fordringer vil vel i dette som i saa mange andre Tilfælde være forgæves Bestræbelse.«

P. V. Bendix.

Lærer Saul blev hædret med Dannebrogskorset. Han døde her i Embedet 27. Juni 1878 — 61 Aar gl. — og er begravet paa Frørup Kirkegaard. Beboerne rejste paa hans Grav en stor Mindesten af Form som en Obelisk.

Han var gift med Elisabeth Melchior, død 1891.

H. Lindhardt, født i Taarup 1842, blev kaldet til Skolelærer og Kirke-

sanger 12. Marts 1879. Samme Aar blev den nordlige Trediedel af Skoledistriktet fraskilt, og man byggede en ny Skole, Frederikshøj Skole. Herved formindskedes Børneantallet i Frørup Skole.

1881 byggedes den nuværende Lærerbolig for 5000 Kr.

Ved den nye Skolelovs Ikrafttræden omordnedes Skolevæsenet i Frørup, saa man nu fik 5 Klasser i Stedet for 2.

Forannævnte Førstelærer H. Lindhardt virkede under alt dette videre, indtil han 1912 tog sin Afsked. 1879—1901 havde han det meget store Børneantal at undervise alene; men ved sin rolige og alvorlige Færd forenet med stor Dygtighed, Flid og Troskab var Skolens Standpunkt mønsterværdigt. Han havde i flere Aar paa Grund af Sygdom (Apoplexi) holdt flere Hjælpelærere.

Da Lindhardt i 1912 havde været Lærer i 50 Aar, overrakte Beboerne ham en smukt udført Takadresse, og Skolebørnene gav ham en smuk Radering. Samme Aar fik han Dannebrogskorset overrakt og rejste saa med Familien til København, hvor han døde 14. November 1916. Han blev efter Ønske begravet paa Frørup Kirkegaard, og hans Elever og Venner har rejst en Mindesten paa hans Grav.

Han var gift med Karoline Jørgensen, som boede sammen med sine to Døtre i København til sin Død 1941.

Hans sidste Hjælpelærer, Hans Rasmussen, f. 1. Okt. 1881 i Frørup, som fra 1. Sept. 1910—1. Sept. 1912 var Hjælpelærer paa eget Ans og Tilsvær og Vikar i 3 Maaneder, blev 1. Februar 1913 kaldet til Førstelærer og Kirkesanger i sin Fødeby og kom til at virke i den Skolebygning, som han selv havde været med til at bygge. Er i Embedet.

Han er gift med Henriette Rasmussen fra Taarup.

ANDENLÆRERE I FRØRUP

Andenlærere i Frørup var:

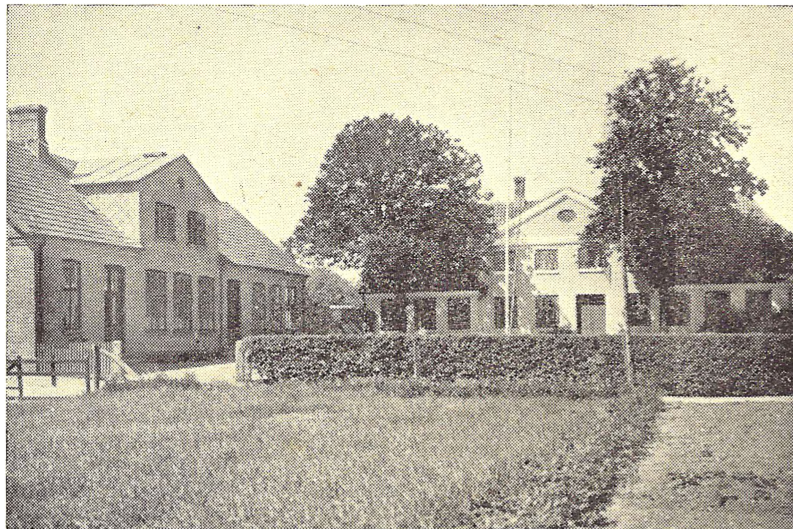
- 1) S. Lykke Rasmussen, f. 23. Marts 1871 i Sandby ved Nakskov. Han var Lærer her fra 1900—1911. Nogle Aar var han tillige Kirkesanger. Han forflyttedes 1911 til Sønderup i Jylland. Han er død. Han var gift med Johanne Margrethe Pedersen.
- 2) Niels Andersen, f. 24. Maj 1887 i Hørning, dim. fra Ranum 1910. Lærer her fra 1912—1916. Forflyttedes til Ingerslev i Jylland. Han var gift med Anna Rasmussen.
- 3) Harald Ryelund, f. 15. Febr. 1889, dim. fra Skaarup Sem. 1913. Var Lærer her 1917—1920, da han ved Genforeningen blev forflyttet til Marstrup. Han var gift med Eleonora Bitsch Laursen, som døde 1920.
- 4) Peder Jørgensen, f. 3. Marts 1898, dim. fra Jelling Sem. 1919. Var Lærer og Organist her fra 1920—1925 og blev forflyttet til Barløse.
- 5) Johannes Gerhard Vilhelmsen, f. 9. Decbr. 1904, dim. fra Skaarup Sem. Lærer og Organist her her fra 1926—1932, da han blev forflyttet til Nr. Højrup. Var gift med Mary Catharina Jensen.

- 6) Rasmus Marius Rasmussen Ulrikkeholm, f. 18. Febr. 1909 i Kullerup, dim. fra Odense Sem. 1930.
Lærer og Organist her fra 1932—1934.
Blev forflyttet til Øster Hæsing.
Var gift med Ellen Rasmussen.
- 7) Søren Lottrup, f. i Bjerre, Jylland, 26. Okt. 1904, dim. fra Odense Sem. 1933.
Lærer og Organist her fra 1934—1942. Forflyttet til Tolstrup, Sjælland.
Var gift med Helga Nielsen.
- 8) Ved Lærer Lottrups Forflyttelse 1. Jan. 1942 mente man, at det vilde være bedst at faa en Lærerinde i Stedet for en ny Andenlærer (af Hensyn til den nye Skoleordning). 1. April 1943 tiltraadte Anna Frandsen Embedet.
Født i Assendrup 10. Jan. 1920, dim. fra Gjedved Sem. 1942.

Endelig var her, som før nævnt, en Forskolelærerinde, hun virkede her fra 1901—1911.

Marie Schmidt, f. 9. Juni 1879. Hun havde Bolig i Frederikshøj Skole og underviste Børnene fra Frederikshøj Skoledistrikt til 10 Aars Alderen hver anden Dag, og yngste Klasse her i Frørup hver anden Dag. De store Børn fra Frederikshøj gik saa til Frørup Skole indtil 1911, da Frk. Schmidt blev forflyttet til Millinge. Hun døde 1930.

I disse Aar, fra 1901—11, havde Frørup Skole saaledes 5 Klasser; men da Frk. Schmidt rejste og Frederikshøj Skole igen fik en Lærer, samledes Børnene fra Frederikshøj Skoledistrikt igen i Frederikshøj Skole, og Frørup Skole har fra den Tid kun haft 4 Klasser.

Taarup Skole.

SKOLEVÆSENET I TAARUP

Som nævnt ved Beskrivelsen af Skolevæsenet i Frørup ses det, at der ikke var Skole eller Skoleholder i Taarup 1737; men der findes 1754 en Skoleholder

- 1) Knud Hansen Holm, som dør 1770, 58 Aar gl.; han kan meget godt være kommet der omkr. 1742.

Efter skriftlige Oplysninger af afdøde Lærer Hassum i Taarup Skoles Embedsbog har der dernæst været en Skoleholder

- 2) David, om hvem de gamle i Taarup kun vidste, at han interesserede sig for Frugtavl og skaffede Folk Frugttræer, særlig gule Graastener.
- 3) Jacob Eiler Eriksen, født i Taarup (Hagenborg) 1749, blev uden nogen særlig Uddannelse Skoleholder efter David. Han var gift, men havde vist ingen Børn. Han tog sin Afsked 1825, døde 20. Marts 1829 og blev begravet paa Frørup Kirkegaard.
- 4) Jens Rasmussen, f. 18. Marts 1797 i Staagerup, dim. fra Skaarup Sem. 1825 og blev Lærer i Taarup samme Aar. Han var gift med Emilie Marie Harz. De sidste 5—6 Aar holdt han Hjælpelærer. Han tog sin Afsked 1861 og døde hos en Datter i Nyborg 25. Febr. 1873 og blev begravet paa Frørup Kirkegaard.

- 5) M. C. Jensen, f. i Rugballe, Jelling Sogn, 21. August 1824, dim. fra Jelling Sem. 1846. Lærer i Taarup fra 1861—1896.

Hans Hustru hed Meta Christina Otzen.

Lærer Jensen arbejdede for at faa bygget Kirke i Taarup, og han var Formand og Regnskabsfører for den Komite, som arbejdede derfor i flere Aar og endelig fik Kirken opført 1882—83.

Han døde 6. Juni 1909 i Gelsted hos en Datter, der var Lærerinde. Han er begravet paa Gelsted Kirkegaard.

- 6) Kristen Hansen (Navneforandring til Hassum), født i Ferritslev 12. Febr. 1866, dim. fra Skaarup Sem. 1893, Lærer i Taarup fra 1896 til sin Død, 27. Januar 1917. Han døde i Embedet og ligger begravet paa Taarup Kirkegaard. Hans Hustru, Anna Kirstine Hassum, bor i Taarup.

- 7) Jens Edvard Jensen, født 6. April 1891 i Næsbyhoved-Broby, dim. fra Gjedved Sem. 1913. Kaldet til Førstelærer i Taarup 1. Maj 1917. — Er i Embedet.

Gift med Hansine Dorthea Johansen.

ANDENLÆRERE I TAARUP

Ligesom i Frørup blev der 1900 ansat en Andenlærer i Taarup og 1901 tillige en Forskolelærerinde.

Den første Andenlærer var

1) Marius Møller, f. 1. Aug. 1877 i København, dim. fra Silkeborg Sem. 1899. Lærer i Taarup 1900—1906. Forflyttedes til Aas pr. Tvingstrup, blev senere Kommunalærer i Aarhus. — Er død.
Gift med Marie Pedersen. — Er ogsaa død.

2) Axel Thorvald Gregersen, f. 6. Februar 1884 i Botofte pr. Tranekær, dim. fra Skaarup Sem. 1905. Lærer i Taarup 1906—1909. Forflyttedes til Lundstofto, Lyngby Sogn.

3) Laurits Alfred Larsen, f. 20. Jan. 1888 i Martofte, dim. fra Skaarup Sem. 1909. Lærer i Taarup 1909—1914. Organist fra 1910. Forflyttet til Nørre Næraa.

Gift med Emilie Clausen.

Niels Jørgen Nielsen, født 12. Sept. 1890 i Hjulby, dim. fra Skaarup Sem. 1914. Var Vikar to Gange, først for Larsen, mens han var 3 Mdr. paa Musikkonservatorium, siden Vikar i Andenlærerembedet fra 15. Novb. 1914—1. Marts 1915.

Er nu Lærer i Koelbjerg Skole.

Gift med Astrid Marie Jeppesen (Lærerinde i Taarup 1912—14).

4) J. Chr. Jørgensen, f. 7. August 1882 i Odense, dim. fra Haslev Sem. 1913, Lærer og Organist i Taarup 1915—1920.
Forflyttet til Hindevad.

- 5) Rigmond Emil Nielsen Askholm, f. 7. Decbr. 1894 i Sanderum, dim. fra Odense Sem. 1916. Lærer og Organist i Taarup 1921—23. Forflyttet til Kvinderup, Slangerup Landsogn.
- 6) Poul Fr. Nielsen, f. 21. Juni 1900 i Storehedinge, dim. fra Vordingborg Sem. 1922. Lærer og Organist i Taarup fra 1923. Er i Embedet. Gift med Inger Falk Jensen.

Lærereinderne.

Den første Forskolelærerinde var

- 1) Kristine Pedersen, f. 2. Aug. 1880 i Gislev, dim. fra Vejle Forskoleseminarium 1901. I Taarup fra 1901—1902. Afsked paa Grund af Giftemaal.
- 2) Ingrid Spillelose, f. 5. Novbr. 1879 i Bellingbro, dim. fra Varde Forskoleseminarium 1900. I Taarup fra 1902—1906. Forflyttedes til Rødme, Stenstrup Sogn.
- 3) Margrethe Mortensen, f. 16. Febr. 1885 i Snostrup, dim. fra Silkeborg Forskoleseminarium 1905. I Taarup 1906—1912. Forflyttet til Harlev.
- 4) Astrid Marie Jeppesen, f. 2. Sept. 1891 i Serup, Søndersø Sogn, dim. fra Vejle Forskoleseminarium 1911. I Taarup 1912—1914. Forflyttet til Østrup pr. Otterup.
- 5) Ingrid Knudsen, f. 4. Juni 1894 i Gimsing ved Struer, dim. fra Vejle Forskoleseminarium 1914. I Taarup 1915—1921. Forflyttet til Rødkjærbro.
- 6) Anna Hansine Skov Pedersen, f. 27. Maj 1901 i Vantinge, dim. fra Th. Langs Forskoleseminarium 1921. I Taarup 1922 til sin Død, 27. Febr. 1931. Hun døde i Embedet og blev begravet i Sdr. Broby.

Siden 1931, ved Frk. Skovs Død, har der ikke været nogen Lærerinde i

Taarup. Embedet er ikke nedlagt; men da Børneantallet paa det Tidspunkt var gaaet ned til omkr. 70—80, blev Skolen foreløbig omordnet til fire Klasser.

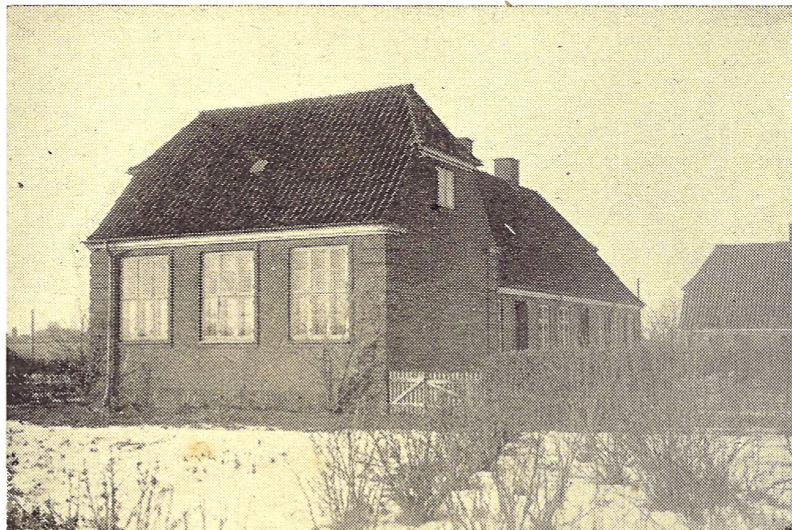
Skolebygninger i Taarup.

Den ældste Skole i Taarup er antagelig den, der blev indrettet i Hans Olsens Hus. Den laa paa den nuværende Skoles Plads, medens Skoleholderen boede tæt ved i et Rytterhus.

1826 blev der bygget ny Skole med Beboelse.

1866 blev der opført en ny Skolebygning, og den gamle blev indrettet til Lade og Stalde.

1900 blev Skolejorden solgt for 6000 Kr. Ladebygningerne blev brudt af. I 1900—1901 blev den nuværende Skole opført, hvor disse laa, med 3 Klasseværelser, og oven over disse blev der indrettet Lejlighed til Andenlæreren. Til Lærerinden blev der indrettet Lejlighed i den gamle Skolestue. Den ny Skole blev bygget for 7787 Kr.

Frederikshøj Skole.

SKOLEVÆSENET I FREDERIKSHØJ

I 1879 blev Frederikshøj Skole bygget tæt ved Lars Hansens, nu Rasmus Pedersens Gaard. I den Skole har følgende Lærere virket:

- 1) J. J. Jacobsen, f. 18. Maj 1859 i Gummerup Skole, dim. fra Skaarup Sem. 1879. Han var Lærer i Frederikshøj Skole 1879—1891 og blev forflyttet først til Mellemballe og senere til Uggerslev.
Han døde 12. Okt. 1915 og er begravet paa Nyborg Kirkegaard.
- 2) H. Andersen, f. 28. Jan. 1859 paa Konradslund, dim. fra Blaagaard Sem. Han fik Tuberkulose, døde i Embedet 1896 og er begravet paa Vindinge Kirkegaard.
- 3) H. Knarreborg, f. 25. Sept. 1870 i Tommerup, dim. fra Vordingborg Sem. 1894. Var Lærer i Frederikshøj 1896—1901 og blev forflyttet til Øksendrup.
Tog sin Afsked 1935. Døde 1943 og er begravet paa Øksendrup Kirkegaard.
Gift med Marie Henningsen. — Er ogsaa død.

Da der paa dette Tidspunkt var saa faa Børn, antog man ved Lærer Knarreborgs Forflyttelse Forskolelærerinde Marie Schmidt, som underviste skiftevis hver anden Dag i Frørup og hver anden Dag i Frederikshøj.

Beboerne i Frederikshøj Skoledistrikt var imidlertid utilfredse med, at deres store Børn (over 10 Aar) skulde gaa forbi deres egen Skole til Frørup, og da der ved Frk. Schmidts Forflyttelse 1911 igen var blevet flere Børn i Distriktet, fik man igen en Lærer.

4) N. C. Overby, f. 12. Decbr. 1879, dim. fra Skaarup Sem. 1902. Lærer i Frederikshøj 1911—18. Forflyttet til Udbyover, idet han byttede Embede med

5) Jacob Vél Jeppe, f. 18. Sept. 1885 i Gylling, dim. 1906 fra Skaarup Sem. Han døde i Embedet 26. Januar 1945 og er begravet paa Frørup Kirkegaard.

Gift med Augusta Frederikke Adeline Mørch.

Frederikshøj Skolebygning fra 1879 havde forskellige Mangler, og den blev solgt og omlavet til Statshus med Jord fra Frederikshøj, som paa den Tid blev delvis udstykket. Aar 1924 blev en ny, tidssvarende Skole med udmærket Beboelseslejlighed opført ved den nye Vej, som forbinder Mellemalléen med den gamle Landevej.

Børnetallet.

Antallet af skolepligtige Børn har for Taarup og Frederikshøj Skoler vist store Svingninger. I Frørup Skole har det holdt sig mere konstant.

NB. Frederikshøj Skole blev bygget 1879.

Aar 1858:	Frørup:	111 Børn;	Taarup:	80 Børn;	Frederikshøj:	— Børn
» 1862:	»	122	»	»	64	» — »
» 1880:	»	110	»	»	74	» 36 »
» 1890:	»	78	»	»	66	» 35 »
» 1901:	»	92	»	»	113	» 31 »
» 1920:	»	88	»	»	130	» 42 »
» 1926:	»	92	»	»	114	» 68 »
» 1939:	»	83	»	»	68	» 26 »
» 1944:	»	80	»	»	47	» 20 »

LÆRERLØNNINGER

I Løbet af de sidste 100 Aar er Lærrelønningerne undergaaet store Forandringer.

Paa Bindsbølls Tid (1828—1848), var der i Frørup Skoledistrikt 29 Gaarde, 18 Boelssteder, 40 Huse med Jord og 30 jordløse Huse og Indsidderehuse. Efter mindelig Overenskomst med Beboerne oppebares følgende Løn (Naturalier). Af Gaarde og Boelssteder 9 Td. Rug og 18 Td. Byg. De 40 Huse med Jord ydede hver 1 Mk. Endvidere skulde Læreren have 970 Potter Mælk, 36 Brød, $7\frac{1}{2}$ Snes Æg, 3 Favne Brænde, 35 Læs Tørv (meget daarlig Bonitet), regelm. Fourage og i Kvægtiende 7 Rdl.

Paa den Tid hørte der en stor Jordlod til Embedet: 11 Td. Land i Marken og 5 Skp. Land i Toften.

I 1858 var Lærerembedet i Frørup (Saul) lønnet saaledes:

25 Td. Byg efter Kapiteltakst: 4 Rd. 94 Sk.=	124 Rd. 2 Mk. 14 Sk.
Kirkesangerløn	10 » 0 » 0 »
For Klokkeringning	10 » 0 » 0 »
Skolepenge for 111 Børn a 3 Mk.....	55 » 0 » 0 »
	199 Rd. 5 Mk. 14 Sk.

Fragaar efter Skoleplanen for:

Kvægtiende 4 Rd. 0 Mk. 0 Sk.

Gaasetiende:

1 Td. 0 Skp. $2\frac{1}{2}$ Fdk. Byg 5 » 2 » 3 »

Mælk 20 » 1 » 4 »

Brød: 1 Td. 3 Skp. 1 Fdk. Rug... 7 » 0 » 0 »

÷ 36 » 3 » 7 »
163 Rd. 2 Mk. 7 Sk.

Samme Aar lønnedes Lærereembedet i Taarup (Rasmussen) saaledes:

25 Td. Byg efter Kapiteltakst: 4 Rd. 94 Sk. = 124 Rd. 2 Mk. 14 Sk.
 Skolepenge for 80 Børn a 3 Mk. 40 » 0 » 0 »

164 Rd. 2 Mk. 14 Sk.

Fragaar efter Skoleplanen for:

Kvægtiende 4 Rd. 0 Mk. 0 Sk.

Gaasetiende:

1 Td. 0 Skp. 2¹/₂ Fdk. Byg 5 » 2 » 3 »

Mælk 13 » 0 » 2 »

Brød: 1 Td. 1 Skp. ¹/₆ Fdk. Rug 5 » 3 » 12 »

÷ 28 » 0 » 1 »

136 Rd. 2 Mk. 13 »

Omkring 1873 fik Læreren i Frørup leveret 6 Favne Bøgebrænde i Stedet for de 35 Læs daarlige Tørv.

1879 skete der, som tidligere nævnt, en Forandring ved Skolevæsenet i Frørup. Frederikshøj Skole blev bygget, og omkring en Trediedel af Frørup Skoledistrikt blev henlagt til denne Skole. Frederikshøj Skole kostede 8776 Kr., og de 5200 Kr. indkom ved Salg af omkring Halvdelen af den til Frørup Embedet hørende Skolejord.

Det var ikke alle Sognets Beboere, som syntes om dette Byggeri. 167 Beboere indgav en Skrivelse til Kommunalbestyrelsen om at blive fri for den Skole.

I 1879 omreguleredes Lønningerne. Frørup Lærereembede lønnedes med: 6 Td. Rug in natura, 10 Td. Byg in natura og 25 Td. Byg efter Kapiteltakst. Smaaaredsel, Æg, Brød, Mælk, Kvægtiende og Gaasetiende ansattes til 6 Td. 3 Skp. 3⁵/₂₄ Fdk. Byg, Kirkesangerløn 20 Kr., Kirkebylærerløn 20 Kr., Offer og Accidenser ca. 350 Kr., Skolepenge ca. 60 Kr., 6 Favne storsl. Bøgebrænde blev leveret dels fra Glorup, Holckenhavn og Ørbæklunde, dels af Skoledistriktet. I Fourage leveredes til Mortensdag 128 L^ø Hø og 192 L^ø Halm. Til Skolelodderne hørte nu ca. 7 Td. Land.

Taarup Lærereembede lønnedes med: 6 Td. Rug in natura, 10 Td. Byg in natura og 25 Td. Byg efter Kapiteltakst. Smaaaredsel, Æg, Brød, Mælk, Kvægtiende og Gaasetiende ansattes til 9 Td. 0 Skp. 1²/₄₈ Fdk. Byg. Offer og Acci-

denser ca. 400 Kr., Skolepenge ca. 70 Kr. Der blev leveret 25.200 Stk. Tørv, og i Fourage 128 L^ø Hø og 192 L^ø Halm. Til Embedet hørte ca. 9 Td. Land.

Frederikshøj Lærerembede lønnes med: 20 Td. Byg efter Kapiteltakst, Pengeløn 200 Kr., Smaaredsel, Kvæg^s og Gaasetiende var ansat til 4 Td. 6 Skp. 27/48 Fdk. Byg, Offer og Accidenser ca. 200 Kr. og Skolepenge 40 Kr. Der leveredes 3 Favne storsl. Bøgebrænde.

1910 lønnes Førstelæreren i Frørup med: 900 Kr. i Begyndelsesløn, 50 Kr. som Kirkebylærer og 100 Kr. som Kirkesanger. I denne Sum afkortedes 214,00 Kr. for Jordlod, 89,60 Kr. for Fourage, 203,24 Kr. for Højtidsoffer og 179,72 Kr. for Accidenser, saa Kommunen kun betalte 363 Kr. i Pengeløn.

Førstelæreren i Taarup fik samme Løn som Førstelæreren i Frørup; men han afkortedes 252,00 Kr. for Jordlod, 89,60 Kr. for Fourage, 302,05 Kr. for Højtidsoffer og 232,37 Kr. for Accidenser og fik saaledes kun udbetalt 174 Kr. i Pengeløn.

Enelæreren ved Frederikshøj Skole fik 600 Kr. i Begyndelsesløn, men afkortedes for Højtidsoffer og Accidenser 192,78 Kr.

Andenlærere lønnes med 600 Kr. Forskolelærerinden i Taarup fik 430 Kr., og Forskolelærerinden i Frørup-Frederikshøj, som først kom 1901, fik 480 Kr.

I 1910 steg disse Lønninger lidt. Førstelæreren i Frørup fik i Begyndelsesløn 1138 Kr., Førstelæreren i Taarup 1146 Kr. Andenlærerne fik 700 Kr. Forskolelærerinden i Taarup fik 550 Kr. og Forskolelærerinden i Frørup-Frederikshøj 600 Kr.

Nu er Begyndelseslønnen for Førstelærerne i Frørup og Taarup og for Enelærelæreren ved Frederikshøj 2700 Kr., for Lærerinden i Frørup og Andenlæreren i Taarup 2400 Kr.

Indtil 1907 hentede Læreren en Del af sin Løn fra Kirken. Der tilkom ham nemlig Offer ved de tre store Højtider: Jul, Paaske og Pinse, ved Barnedaab, Bryllup og Begravelse (betaltes ikke i Kirken), endvidere af Kirkegangskoner (d. v. s. Koner, der efter en Fødsel, første Gang igen kom i Kirken) og af Konfirmander.

Endelig fik han i Skolen Ind- og Udskrivningspenge. — Højtidsofferet

indkom i de bekendte Offersedler, og at de ikke altid kom tilbage velfyldte viser en Notits i Lærer Sauls Embedsbog:

»1. August 1868. Fra Fra Skytte N. N., Slude, det resterende Højtidsoffer for 10 Aar med 6 Rdl. 1 Mk. 8 Sk. Skytten havde troet, at han kunde knibe uden om, men det lod sig altsaa ikke gøre«.

For et lyst Hoved var der noget vist komisk i en saadan Offergang, f. Eks. en Juledag. Den store Skare Mænd kommer gaaende først til Præsten og siden til Læreren og lægger deres Offersedler, medens man som Offersalme sang »Et Barn er født i Betlehem«, og han da var saa heldig at lægge sin Skærv paa Alteret, medens Præsten (i Forening med Menigheden) sang »Forsvunden er nu al vor Nød« og da han naaede hen til Læreren, sang denne »Halleluja«, saa kunde han rigtig forstaa, hvor kærkommen hans Offergave var.

Nu er man da heldigvis fri for at modtage sin Løn paa denne noget usikre og utiltalende Maade.

Offerafløsningen for Højtidsoffer blev vedtaget i et Sogneraadsmøde den den $21\frac{1}{2}$ 1907. Det vedtoges med 5 Stemmer mod 3 at gaa ind paa at paaligne den af Ministeriet foreslaaede Sum: 1410 Kr. til Sognepræsten, 705 Kr. til Læreren i Frørup og 330 Kr. til Læreren i Taarup.

Ved Lærerskifte mellem Lærer Lindhardt og Rasmussen i 1913 blev Resten af Jorden, med indhentet Tilladelse af Lærer Lindhardt og for Toftens Vedkommende tillige af Lærer Rasmussen, solgt. Resten af Markjorden til da værende Degneforpagter Lars Andersen for 5500 Kr. Han var ogsaa Ejer af den til forannævnte Niels Rasmussen solgte Halvdel. Toften solgtes til Bødker Niels Eriksen for 900 Kr.; men denne solgte den senere til Hmd. Frederik Christensen, som derved fik en udmærket Have.

LIDT OM SKOLEPLANER I CA. 100 AAR

Baade mens Drost, Saul og Lindhardt var Lærere ved Frørup Skole, var der et meget stort Børneantal. Af den Grund ansøgte Lærer Drost 1846 om at maatte dele Børnene i tre Klasser med hver to Dages Undervisning om Ugen. Skolekommissionen søgte derefter Skoledirektionen om Tilladelse dertil; men Direktionen svarede, at dette ikke kunde bevilges, da det stred mod Skoleanordningen af 1814. Derimod blev det paalagt Forstanderskabet, enten at indkomme med et Forslag til Frørup Skoles Udvidelse med 2 Skolestuer til 2 Lærere og 4 Klasser, eller, hvis nogle af de skolesøgende Børn maatte have lige saa nær til Taarup eller Kogsbølle Skoler, at de da med højere Tilladelse kunde henlægges til disse. Forstanderskabet gik ind paa det sidste Forslag; men det viste sig ugørligt at faa det gennemført. Man fandt da paa en tredie Udvej, nemlig at ansætte en Hjælper ved Skolen for 1 Aar. Imellem det sidste Aars Konfirmander i 1847 var der en ung Mand, som kunde bruges. Han hed Anders Hansen og var Søn af Selvejerboelsmand Hans Pedersen, Frørup. Saaledes har man vel hjulpet sig i mange Aar.

I 1865 er det Lærer Saul, der ansøger om at faa sin Søn, Seminarist D. A. Saul, ansat som sin Medhjælper. Dette blev bevilget. Didrik Saul skulde have 150 Rd. om Aaret af Skolekassen, og hos sin Fader skulde han have Kost og Logis. Endvidere forberedte Lærer Saul unge Mennesker til Optagelse paa Skaarup Seminarium. De hjalp ogsaa undertiden til i Skolen. I flere Aar virkede Didrik Saul hos sin Fader, og i Resten af sin Lærervirksomhed havde Lærer Saul en lønnet Medhjælper. Det ældste Hold Børn, svarende til øverste Klasse, var altid delt i to Klasser.

I 1879 blev Frederikshøj Skole bygget, og en Del Børn søgte nu dertil.

I 1889 bliver det imidlertid galt igen i Frørup, der er igen for mange Børn,

ca. 80. Denne Gang ser det ud til at blive en alvorlig Affære. Ministeriet paa-lægger Sogneraadet at ansætte en Andenlærer; men Sogneraadet prøver at komme om ved det ved en Omlægning af Skoledistrikterne, saaledes at nogle Børn nærmest Frederikshøj Distrikt flyttedes dertil, saa Børneantallet i Frørup kunde bringes ned paa ca. 65, og de 17 kunde komme til Frederikshøj.

Alt dette afføder en Bladpolemik. I den er der citeret en Skrivelse fra Ministeriet saalydende: »Direktionen har imidlertid oplyst, at Sogneraadets Opgørelse af Børneantallet ikke er rigtigt, idet Børneantallet for Tiden er ca. 80 og i 1891 vil stige til ca. 90 eller derover.«

Dette foranledigede Sogneraadsformand Fr. Bech til den 29. Novbr. 1890 at undersøge Skolens Journal og finder da i ældste Klasse 23 Dreng og 17 Piger, i yngste 21 Dreng og 17 Piger, ialt 78 Børn.

Han skriver derefter: »De af mig anførte Tal er Resultatet af en nøje Undersøgelse, og jeg trøster mig til at kunne forsvare disses Ægthed for Højesteret, hvor Sagen i Følge sin Beskaffenhed forhaabentlig vil komme til at ende, og hvortil vort højtærede Amtsraad sikkert vil yde Sogneraadet den fornødne Bistand«.

Der fremkom et Forslag fra Sogneraadet om at ordne Sagen paa følgende Maade: Alle de store Børn skulde søge Frørup Skole, deles i to Klasser og undervises af Lærer Lindhardt. Alle de smaa Børn skulde undervises af Lærer Jacobsen, hver anden Dag i Frørup og hver anden Dag i Frederikshøj. Begge Lærerne var villige til at gaa ind for denne Ordning. Der skulde saa opføres et nyt Skolelokale i Frørup, et Værelse til Lærer Jacobsen og et Brændselsrum. Skolekommissionens Medlemmer tiltraadte dette Forslag.

Sagen kan ikke komme i Orden, og den 16. Oktbr. 1890 finder der en Konference Sted i Frørup mellem Sogneraadet og to udsendte Amtsraadsmedlemmer, Christiansen, »Eskelund«, og Steffen Madsen, Ellinge, for, som den sidstnævnte skriver, »at vi kan faa Sagen ordnet paa den for Kommunen formaalstjenligste Maade, og uden at Sogneraadets eller Amtsraads Medlemmer behøver at komme i Hullet«.

Senere foreligger en Ansøgning til Amtet om fri Proces mod Ministeriet, denne afslaaes. 1891, den 13. April, ansøger Sogneraadet om at maatte tage af Kommunens Kasse de Udgifter, som fordres til Sagens Førelse. Denne Til-ladelse gives.

Hvordan denne højspændte Sag videre forløb, har ikke stor Interesse, kun kan oplyses, at Lærer Lindhardt fremdeles maatte undervise alle Børnene alene. Ganske vist anvendte han de ældste og dygtigste Børn som Bihjælpere. Først ved Aar 1900 kom her Andenlærer ved Skolen.

REGISSE KILDE

Trindt omkring i vort Land findes der Kilder, som tidligere søgtes meget, især Sct. Hans Aften, da man troede, at Vandet paa denne Aften havde helbredende Kraft. En af disse saakaldte hellige Kilder er Regisse Kilde i Frørup. Regisse eller Reise Kilde, som den undertiden kaldes, ligger paa en Mark, som tilhører Regissegaard, tæt ved Kongshøj Aa, som her gør Skel mellem Frørup og Svindinge Sogn og mellem Vinding og Gudme Herred. Kilden ejedes tidligere af begge de nævnte Sogne, der i mange Aar lejede dens Indtægter bort.

Der er selvfølgelig Sagn og Legender, som knytter sig til denne Kilde, og jeg vil her kort fortælle tre Sagn. De to er taget fra »Fylla« og det tredje fra »Thieles Folkeblad«.

De to første Sagn smelter næsten sammen, og de fører dens Oprindelse helt tilbage til Kampen mellem Kristendommen og Hedenskabet. Det tredje Sagn synes at stamme fra Munketiden, da Dyd og gode Gerninger sætter Folk paa Helgenlisten.

Det første Sagn fortæller, at da Kristendommen blev forkyndt her i Danmark af Ansgar, sendte han en kristen Kvinde til Fyn, og hun hed Regisse. Hun kom da ogsaa her til Frørup, som den Gang hed Frøthorp. Man vil mene, at Navnet betyder Frøs eller Frejrs By. I hvert Tilfælde var man ved at fejre en Fest for Guden Frejr i Offerlunden, da Regisse kom til Stede. Samme Sted var der Tingsted og et Stenbillede oprejst for Frejr.

Da Sagerne nu var afgjort og Trætterne jævnet, vilde Folk til at ofre til Frejr; men da stod Kvinden frem, nævnte sit Navn og sagde, hvorfor hun var kommet. Derpaa fortalte hun dem, at Frejr kun var en død Sten, og at der kun var en eneste Gud til. Hun talte da til dem om Gud, og bad dem tro paa ham og lade sig døbe til hans Navn.

Folket hørte hende roligt; men da hun havde talt, traadte en Mand frem og sagde, at han vilde dyrke Frejr til sin Død. »Tag nu«, vedblev han, »mod dette Offer, jeg vil give dig. Modtag denne Kvinde i Offer fra mig«. Haand og Mund fulgtes ad hos ham, for som han sagde dette, huggede han sin Økse i hendes Pande, og hun sank død til Jorden. Da skete det Vidunder, at Frejrs Stenstøtte smuldrede og faldt i Støvet, og alle Offerlundens Træer visnede paa de to nær, som Kvinden laa bleg og blodig under, de blev staaende med grønne Blade. Da Morderen saa det, blegnede han af Harm; men Jorden aabnede sig i det samme under hans Fødder, og han sank levende i Helvede.

Da den første Skræk var overstaet, saa de efter Kvindens Lig og vilde stede det til Jorde. Da fandt de, at hendes Blod flød ikke mere, og hendes Saar var ogsaa lægt; men paa Stedet fremvælde en Kilde, der rislede ved de to Træers Rod, som endnu stod grønne. Da fandt de ud af, at naar Kildevandet kunde frede og styrke Træerne, kunde det maaske ogsaa styrke Mennesker, der led af Sot eller Plage. Det viste sig, at de havde gættet rigtigt. Nu vendte de sig fra Hedenskabet til den sande Gud, og de lod hente en hellig Mand, som døbte dem. Kvindens Lig lagde de i Jorden paa det Sted, hvor hendes Blod flød. De satte hende ingen Bavgasten, for de mente, at Kilden selv, der var fremvældet ved hendes Blod, og de to grønne Træer, den sidste Levning af Offerlundens, som jo ogsaa var stænket af hendes Blod, var langt bedre end den største Sten med de dybeste Runer. Deri havde de gamle Ret, for mens Tidens Tand gnaver saa meget, staaer Træerne efter Hundrede Aars Forløb lige grønne, og Vandet har endnu samme Kraft. Hvem kender Navn og Tal paa alle dem, der ved Brugen af det og Troen paa det, har faaet deres Førlighed og Helsen tilbage.

Det andet Sagn fortæller derimod, at da Kvinden talte Kristendommens Sag paa Tinget, enedes Mændene om, at hun maatte have Fred hos dem og omvende, hvem hun kunde. Hun tog saa Bolig ved Aaen, hvor Folk kom til hende og hørte Ordet af hendes Mund, og ikke faa blev døbt af hende. Det ærgrede Frejrpræsten, og han pønsede paa hendes Død. En Dag kom der saa en Bondemand til hende og bad hende bo hos sig, da han ventede, det skulde bringe hans Hus Lykke. Hun gjorde, som han bad. I hans Tjeneste vilde hun gøre Gavn for Føden og tog derfor Haand i med ved alt Slags Arbejde. En

Dag kørte hun Ploven for ham paa Marken ved Offerlunden. Da de bedede, tog hun Maden frem af Posen. Manden savnede da en Kniv til at skære Brødet over med og spurgte efter den. Hun svarede, at Kniven var glemmt hjemme, men nu vilde hun hente den. »Nej, tøv«, sagde Manden, »vi kan bruge Plovøksen«. Han tog nu Øksen fra Ploven, men kløvede i det samme Pigens Hoved. Hvor hendes Blod flød, fremsprang en Kilde, hvis Vand rislede sagte mellem Buskene. Da Manden saa dette Under, troede han paa Kristus og prædikede Troen, som han havde hørt af denne Kvinde. Mange der paa Egnen, ja vidt omkring, troede nu ogsaa, især da de mærkede, at der udsprang Lægedom af Kilden for al Slags Sygdom. Der blev fortalt, at denne Bondemand var Frejrspræsten selv, andre modsiger vel dette, men paastaar, at da han saa Underet med Kilden, knuste han Frejrs Sten og gav sig i Kristi Tjeneste.

Det tredie Sagn fortæller, at der boede en Fru i Frørup i Fyn. Hun var meget from og gudfrygtig, og dette var Aarsagen til, at onde Mennesker forfulgte hende og tilføjede hende al den Uret, som de kunde. Men da det omsider gik saa vidt, at de et Sted ude paa Marken tog Livet af hendes to Børn, fik alt Folket et Jertegn paa hendes Hellighed; thi paa samme Sted, hvor hin Udaad var udøvet, fremvældede af Jorden en Kilde, som den Dag i Dag rinder som et helligt Mærke paa hendes fromme Sind. Men da Fru Regisse selv var hjemvandret til Saligheden, kom fromme Vandringsmænd langvejs fra for at drikke af Kildens Vand, og de byggede til hellig Anmindelse et Kapel nær ved Kilden og ophængte hendes Billede i samme og hørte Prædikener paa St. Boelsmessedag (17. Juni). Nu er Kapellet i Grus og blev nedbrudt i Slutningen af 16. Aarhundrede. Men Kilden besøges hvert Aar paa St. Hans Aften, og der holdes paa samme Tid et Marked.

Der var en stor Travlhed i Frørup de sidste Dage før Kildemarkedet. Alle de gamle, pæne Bindingsværkshuse skulde være pudset fint af, og Dagen før Kildemarkedet mødte Handelsmændene og opslog deres Telte. Fra først af var Markedet (Handelen) her i Byen. Telte og Boder var opslaet omkring ved Stævnet og Kilderne, og saa var der Dans flere Steder i Byen om Aftenen.

Min Fader har berettet følgende: Rasmus Hjulmand fra Øksendrup vilde danse sammen med Bysvendene fra Nyborg inde i Christian Henriksens Storstue; han hørte ellers til Bønderkarlene, som dansede ude i Loen, derfor gik

de og puffede til ham og generede ham; han gik da hjem og hentede sit Dannebrogskors (fra Krigen), og saa kunde han være mellem de fine.

De ældre kom om Formiddagen kørende fra Taarup og omliggende Byer for at gøre deres Indkøb af Reb, Ler og Trævarer, saa kørte de hjem, og om Aftenen kom de unge til Løjerne og Dansen.

Senere flyttede man Teltene ned ved Anders Skrams Mark og hen langs Aaen, hvor Udklækningshuset indtil for nylig har ligget. Foruden de selvskrevne Karuseller og Beværtningstelte kunde man finde snart sagt alle Slags Forretninger i Boderne: Urmagere, Boghandlere, Rebslagere, Pottemagere, Folk med alle Slags Trævarer og meget mere.

Der var i de Tider stærk Tro paa de hemmelige Kræfter i Naturen, og man troede, at Vandet i Regisse Kilde besad en saadan Kraft. St. Hans Aften, derfor strømmede syge Mennesker i store Skarer dertil, især fra Fyn, men der kunde ogsaa komme Folk fra andre Egne af vort Land. De syge samledes bag Buskene, som omgav Kilden. De klædte sig af under aaben Himmel og vaskede sig med Vand fra Kilden. En Mand stod og trak Vand op til de syge; det skulde tages i helt nye Lerkrukker, og som Betaling for Vandet skulde man kaste Penge i Kilden. Foran nævnte Mand skulde saa for sit Arbejde have disse Penge; men da han ikke kunde finde dem før den næste Dag, hændte det undertiden, at de Frørup-Drenge kom ham i Forkøbet og med flækkede Kæppe stod og fiskede i Kilden, til han kom og jog dem væk.

For hver af de syge, som søgte Helbredelse, blev der hængt et Tællelys op i Ellene omkring Kilden, men de blev ikke tændt. Efterhaanden som Lysene forsvandt, vilde Sygdommen ogsaa forsvinde, mente man.

Der kom ogsaa mange raske Folk for at drikke af Kildens Vand, de mente, at de derved vedblivende kunde bevare deres Sundhed.

De rigtige syge blev liggende omkring Kilden og sov der om Natten, for tidlig den næste Morgen at bryde op og komme af Sted. De tog Vand med hjem i en stor Dünk. Dette Vand maatte ikke komme under Tag. Hvis Folk var kørende, maatte Dunken tages af Vognen, før man kørte gennem Porten, den blev saa sat ud i Haven under en Busk. Derude skulde saa den syge bruge noget af Vandet de næste Torsdags Aftener. Det var kun efter Solnedgang, Vandet havde undergørende Kraft.

At de gamle troede paa Vandets helbredende Kraft og ikke ustraffet lod sig narre, fortæller følgende sandfærdige Historie: En ung Mand fra en af de nærmeste Byer skulde til Kildemarked, og hans Svigermoder bad ham tage en Dunkfuld Kildevand med hjem til sig, da hun havde daarlige Øjne. Han glemte imidlertid at faa Dunken med sig til Kilden, men da det jo var Nat, da han kom hjem, tog han Dunken og fyldte den med Vand fra Brønden i Gaarden og satte den paa det aftalte Sted i Haven. Svigermoderen brugte Vandet til sine daarlige Øjne, og de blev meget bedre, og en Tid efter sagde hun til Svigersønnen, at det var godt, som Vandet havde hjulpet hende, og hun vilde ønske, hun havde noget mere. Saa kunde han ikke dy sig, men sagde, at det kunde han sagtens faa, for der var mere af den Slags i Brønden. Men da blev Svigermoderen for Alvor vred, og han fik ikke Gaarden efter hende, som det havde været bestemt.

Forskellige andre Ting skulde overholdes, det synes som Tretallet havde stor Betydning. De syge skulde, efter at de havde vasket sig ved Kilden, føres omkring den tre Gange, og de skulde drikke tre Mundfulde Vand. Var de meget syge, kom de til Kilden tre Aar i Træk. Naar Folk havde forladt Kilden laa der rundt om den en Mængde Potteskaar, nogle Krykker, Stokke, gamle Klæder og Bind, som de syge havde efterladt.

Af historiske Personer, som har skrevet om deres Kildebesøg, kan nævnes: Biskop Jacob Madsen (i sin Visitatsbog) og H. C. Andersen (i »Kun en Spillemand«).

*)I 1822 indtraf Kildemarkedet paa en Søndag, og det kunde ikke tillades at handle under Gudstjenesten. Forbudet var dateret:

Holckenhavn Birks Kontor 15. Juni 1822.

Lehn, Politimester.

*)I 1861, 17. Juni, stod der i Fyens Stiftstidende, at efter et indgivet Andragende forbyder Indenrigsministeriet Markedets Afholdelse og henstiller til Politiet, at dette bliver efterlevet.

Dateret: Sunds-Gudme Herreders Kontor, 15. Juni 1861.

Thorup.

*) Fynsk Hjemstavn

Tilbage blev saa Karusellerne og Beværtningerne. Omkring 1880 ophørte Kildebesøgene.

Senere er der ved Regissegaard afholdt mange Husflidsfester, og den sidste Fest, jeg var med til der, var en Grundlovsfest Aar 1915, hvor Minister Klaus Berntsen talte.

Regisse Kilde blev i Aaret 1903 restaureret. Nogle Beboere i Frørup fik Lyst til at gøre Kilden lidt pænere, men de forsømte at indhente Tilladelse og kyndig Vejledning, og saa blev der lavet noget Cementarbejde om den. Men Cement og en gammel, hellig Kilde passer ikke sammen, og det har ført til, at den før saa søgte Kilde ikke en Gang er et fredet Minde.

Et gammelt Digt om Regisse er aftrykt i Nyborg Avis den 9. Maj 1897 og lyder saaledes:

»I gammel, længst hensvunden Tid,
der var en venlig Kvinde,
og altid man ved hellig Id
den fromme kunde finde.

Men Fjender hende efterstod
og hende skade vilde,
ja, hendes Børn man dræbe lod,
hvor nu er HelligKilde.

Men se! Fluks sprang med sølverklart Væld
en Kilde frem af Grunden,
som risled sent i Aftenkvæld,
hen gennem Klippebunden.

O, Underværk! Man saa derpaa,
den sølverklare Vove
saa blid igennem Egnen gaa
og gennem Fionas Skove.

Nu Himmelmaanen venlig blid
leer til St. Regisse Kilde,
som vidner gennem sene Tid,
det Mordere gaa ilde.

Helgeninden nu alt hviler
under Frørup Kirkemur,
naar St. Hansdagsaften smiler
til den yndige Natur.

Endog hendes Aand sig svinger
til den klare Kilde hen,
hvor den stadig Helse bringer
til hver lidende igen.«

GILDER

Gilder var fra først af Foreninger eller Broderskaber hvor Bymændene lovede hverandre Bistand i Ufredstider og under Retstrætter.

Senere var det de forskellige Lav, der sluttede sig sammen, og endelig blev de mere til selskabelige Foreninger. Her paa Landet, ja i Frørup, dannede man ogsaa Gildeslav, og Medlemmerne af et saadant stod hverandre bi i Glæde, som i Sorg, ved Barselgilder, Bryllupper og Begravelser. Man var selvskrevede Gæster, men kom saa ogsaa et Par Dage i Forvejen med »Føring« (Mælk, Smør, Æg og Høns).

Et Bryllup skulde staa paa en Fredag, og det varede i 3 Dage. Det var en festlig, men ikke helt ufarlig Tur, naar alle de mange Vogne efter en god Frokost, fra f. Eks. en Gaard i Taarup, skulde køre til Frørup Kirke.

Forriddere red foran Vogntoget ud af Bryllupsgaarden, men satte snart af Sted i susende Fart til Frørup for at meddele Ringeren, at Bryllupstoget var i Vente; derpaa vendte de om, og skulde naa saa langt ud som muligt, for igen det sidste Stykke Vej at ride foran til Kirken.

Om Traktementet ved et saadant Bondebryllup her i Vinding Herred (omkring 1800) fortæller Professor i Landøkonomi, Gr. Begtrup. Han har sine Oplysninger fra Præster i disse Sogne:

1. Bryllupsdag serveres Perlegrynsuppe eller Kirsbærsuppe med Rosiner og Safran paa, derefter indsættes paa Bordet, Flækesteg, Oksesteg, Gaasesteg, Lammesteg, alt paa engang; til 3. Ret Kødsuppe med Boller og Svedsker, derpaa Sylte, og til Slutning Kage, helst Vafler. Drikken var Rødvin og Ungvin, godt Øl og Brændevin.

2. Bryllupsdag: Hønseskødsuppe med Peberrod til Kødets, derefter Sylte, til 3. Ret opplukket Steg fra 1. Dag, og til 4. Ret Klipfisk.

3. Bryllupsdag (naar de unge Folk gaar i Kirke, ofte er de fleste af Bryllups-gæsterne med i Kirke, som om Fredagen): friskkogt Mad ligesom den første Dag, dog ingen Kage.

Det har været strenge Dage med god Mad, megen Drik, Dans og lidt Søvn; det kunde saa vist nok tiltrænges, at Degnen under Søndagens Gudstjeneste gik langs Stolestaderne med Raslepungen, saadan som jeg har set det engang i en Kirke i Sønderjylland.

Man har Indtrykket af, at vore gæve Fædre satte Pris paa god Mad, og ikke var alt for forarmede i de Dage. Juleaften og andre Helligaftener fik man ogsaa 4 Retter Mad: Oksekødsuppe med Peberrod til Kødet, dernæst Klipfisk med Smør og Sennep, til 3. Ret Flæskesteg, og endelig Æbleskiver.

Man fik gammelt Øl og Brændevin at drikke.

Den daglige Kost var om Vinteren:

Søndag: Udblødt, saltet Kødsuppe med Melboller eller Hvidkaal paa, Kødet til Eftermad.

Mandag: Byg- eller Boghvedegrynsvælling og stegt Flæsk.

Tirsdag: Grønkaal eller Ærter, kogt paa saltet Gaasekød eller Flæsk, Kødet til Eftermad.

Onsdag: Udblødt Kødsuppe eller Gaasekrosuppe med Kødet til.

Torsdag: Ligesom om Tirsdagen.

Fredag: Grød eller Kagemælk eller Melpap, Æble- eller Pæresuppe, saavel som Bygsuppe med Kirsebær, Blommer eller Kræger paa, til Eftermad Pandekage eller stegt Flæsk eller blot Smør og Brød.

Lørdag: Ærter og Flæsk eller sort Suppe eller Øllebrød, oplukket Kød fra Ugen, med tør Frugt paa med Sirup og Eddike.

Om Morgenen: Øllebrød med Sild, eller en Skive Smør eller Fedt til Brødet; midt paa Formiddagen og om Eftermiddagen Kl. 5 fik man Mellemmad, som bestod i Smørrebrød eller Fedtebrød. Om Aftenen fik man Gryngrød, og imellem Bygmelsgrød, og til at dyppe i fik man Mælk, Most eller Øl, derefter Finker, Lungemos eller hvad anden Eftermad man har, saasom Kartofler med Smør og Peber til.

Om Sommeren er Føden til Morgen- og Mellemmad omtrent som om Vinteren, kun til Smørrebrødet, som kaldes Smidemat, gives sød Ost, skør

Ost, røget Pølse eller andet Kød. Om Middagen gives mest Mælkemad, Vælling, Klumpemælk, Tykmælk med Fløden paa, Skørøst med Mælk paa, og til Eftermad Æggepandekage, stegt Flæsk, oplukket Kød eller Smørrebrød. Tirsdag og Torsdag gives sædvanlig Grønkaal med Flæsk og saltet Kød til. Om Aftenen Bygmelsgrød eller Byggrynsgrød. Om Søndagen fik man Sødgrød med sur Mælk til og ingen Eftermad.

Hele Aaret fik man daglig Øl at drikke, undtagen i Høsten, da man fik gammelt Øl, og til Mellemmad om Aftenen gives hele Sommeren igennem til Karlene hvert et Glas Brændevin.

Om dette Traktement nu ogsaa var helt almindeligt her i Frørup, vides ikke, hver Egn, ja hver By, har som bekendt sine Skikke.

LØNNINGER

Professor Begtrup fortæller ligeledes lidt om Lønninger omkring Aar 1800. En Karls Løn for Halvaaret var 15–17 Rd., en Piges 5–6 Rd. Bønderkarlene fik ofte visse Alen Vadmel eller Lærred samt Græsning og Vinterfoder til 1 a 2 Faar.

En Tærsker tjente fra Mikkelsdag til hen imod Paaske 20 Rd. og Kosten. En Daglejer, mandlig, faar i Høsten daglig 14–16 Sk. og Kosten, en kvindelig faar 10–12 Sk. Til andre Tider om Sommeren faar en Karl 10 Sk. og en Pige 8 Sk. Om Vinteren faar de 2 Sk. mindre hver.

I 1944 er Lønningerne meget høje. En Fodermester kan faa 3000 Kr. om Aaret, en Forkarl kan faa 25–3000 Kr., en yngre Karl kan faa 1600 Kr. Piger kan faa 75–100 Kr. om Maaneden.

En Daglejer, som gik fra Frørup til Ørbæklunde, fik for ca. 50 Aar siden 1 Kr. om Dagen paa egen Kost, nu faar en Arbejdsmand, som er beskæftiget ved Landbruget, 12 Kr. om Dagen paa egen Kost.

STEDNAVNE

1 Damholen	26 Torshøjene
2 Kilde Agre	27 Krag's Agre
3 Sandtofte	28 Elle Mae
4 Ørkels Dyv	29 Brinkterne
5 Katterøys Agre	30 Alenhøjs Stykker
6 Maae	31 Lange Skifte
7 Rasmus Pedersens Holm	32 Hestehave Agre
8 Giels Mose	33 Hestehauge
9 Bruus Agre	34 Gamle Hauge
10 Kellinghole	35 Donkelskovs Agre
11 Agrene ved Kellinghole	36 Mette Kro Kones Agre
12 Vingelkjærs Stykke	37 Grise Tyende
13 Tygnis Agre	38 Liste Lund
14 Hol Øje Agre	39 Harkels Mae
15 Præste Mae Stykker	40 Skadehøjs Agre
16 Mølle Vej Stykker	41 Stakkede Faarelund
17 Mølle Vejs Hutte	42 Faarelund
18 Rygs Agre	43 Kulgrav
19 Høelundene	44 Laanen
20 Bettékilds Agre	45 Bag Løkkerne
21 Pals Stykker	46 Rævsholm
22 Bøye Top	47 Koppe Stykkerne
23 Smaa Skellaan Stykker	48 Sengetved Stykke
24 Skellaan Stykker	49 Skeppe Stykke
25 Skav Spiel Agre	50 Eskemose Krog

51 Snove Mose	84 Lavnholm Stykke
52 Den Chritten Jord	85 Præstegaards Krog
53 Hellekut	86 Katterøy Hutte
54 Den store Laane	87 Hans Skovs Hauge
55 Dyrehave Krogen	88 Bulbroe Mae
56 Risesmarken	89 Konges Mae
57 Lunds Agre	90 Konges Mae Stykke
58 Trehøjsmarken	91 Stakkede Tveed
59 Katterøy Stykker	92 Hutterne ved Sø Mosen
60 Gaase Land	93 Lange Tveed
61 Steenendene	94 Sø Marken
62 Kludelundsmarken	95 Degnekæret
63 Lodnehøjs Stykker	96 Fuglsang
64 Kludelunds Stykke	97 Sinkels Mae
65 Ravnsbergmarken	98 Græsmose Laage
66 Lammelundsmarken	99 Tørkesholm
67 Lammelundsgav	100 Stor Esk
68 Hesselbjerg	101 Hans Larsens Hauge
69 Hesselbjerg Krogen	102 Brangens Krog
70 Birkedommer Jantzens Løkke	103 Beiskilderne
71 Degnens Toft	104 Skittenkilds Agre
72 Niels Christiansens Toft	105 Krogsmose Agre
73 Tofte Jord	106 Krogsmose
74 Hvees Agre	107 Springkilderne
75 Eje Agre	108 Drøfttekilds Agre
76 Klokkeland	109 Barne Hutte
77 Ebbe Krog	110 Pile Hauge
78 Lavholm Agre	111 Søndre Stennes Tveed
79 Bulbroe Agre	112 Nordre Stennes Tveed
80 Mækilde Agre	113 Stennes Mose
81 Maskarret	114 Børnekilds Bjerger
82 Fae Gjeste Holm	115 Jordbroe Stykke
83 Lavnholms Rende	116 Poul Ringers Hauge

117 Langebjergs Høje	149 Nordre Bregentved
118 Flintes Agre	150 Søndre Bregentved
119 Aates Mose	151 Tange Hauge
120 Brende Eng	152 Marke Banken
121 Hutterne ved Brende Eng	153 Stenshutter
122 Flintes Høj	154 Alminden
123 Tors Mark	155 Havre Banken
124 Nyeret Hutte	156 Magertved Agre
125 Sidselbjerg Tofte	157 Hutterne i Støbbes Mose
126 Præstens Mae	158 Støbbes Mose
127 Jens Jacobsens Tofte	159 Barresholt
128 Holme Tofte	160 Nyeret Agre
129 Rengels Tofte	161 Bjergbakken
130 Præste Kæret	162 Stævnet
131 Aa Løkkerne	163 Klokkebæk
132 Estemose	164 Pellehaverne
133 Ebbe Toft	165 Bruuns Gyde
134 Kanke Stykker	166 Skirre
135 Byltes Agre	167 Skirre Led
136 Aa Haugerne	168 Sveltholm
137 Skebergs Agre	169 Tofte Banken
138 Vrangsteds Agre	170 Tofte Agre
139 Gibs Agre	171 Hessel Kilden
140 Skegaards Agre	172 Gammel Vræte
141 Spaanebroe Agre	173 Havrebergs Agre
142 Ejnemose	174 Bræmerholm
143 Ved Tygge Stente	175 Koppe
144 Yppekilds Agre	176 Stente Agre
145 Tange Agre (ell. Skabbanke
Agre)	177 Søl Agre
146 Havrekilds Hutte	178 Sand Hutte
147 Sejlsholms Agre	179 Ler Høj
148 Sneverkilds Agre	180 Bøys Agre
	181 Viekjærs Agre

182 Skreppen	212 Flintes Agre
183 Ny Hauge	213 Heste Agre
184 Tidsel Tofte	214 Pært Agre
185 Sallis Agre	215 Viekjærs Agre
186 Tyre Agre	216 Nyret
187 Lange Skov	217 Sages Krog
188 Anders Hansens Tofte	218 Fal Agre
189 Rasmus Pedersens
Skov Have	219 Sesaulsgaard
190 Rasmus Pedersens Hauge	220 Præste Kutte
191 Svine Banken	221 Mageltved
192 Anders Hansens Ny Hauge	222 Gær Agre
193 Hol Agre	223 Kahls Agre
194 Eske Mose Agre	224 Lange Blested
195 Jens Pedersens Hauge	225 Høje Agre
196 Lars Bondos Skov Hauge	226 Basted Agre
197 Stenbækken	227 Lille Lund
198 Bjerrets Agre	228 Lunde Agre
199 Lang Kolen	229 Brede Kutte
200 Grave Hauge	230 Lunds Dam
201 Anders Hansens Skov Hauge	231 Skjel Tofte
202 Strand Løkke	232 Holte
203 Bulemose Agre	233 Grøfte Skov
204 Engberg	234 Hestehave
205 Stielunds Banke	235 Castemose
206 Vedelans Banke	236 »Skoven«
207 Spannemark	237 Hov Løkke
208 Bjerret	238 Helveds Hauge
209 Bøys Agre	239 Ræve Løkke
210 Ørnekul	240 Tvillinggaards Løkke
211 Smede Tofte	241 Aggemose Kutte

SOGNEFORSTANDERSKAB

1842—1867

SOGNERAAD

1868—1945

Sogneraadene har Rod i Lov af 13. August 1841. Loven blev os givet af vor sidste Enevoldskonge, Kristian den VIII. — Og i Loven »befalede« det bl. a., at paa Landet skulde herefter Beboernes kommunale Anliggender bestyres af et »Amsraad« i hvert Amt og et »Sogneforstanderskab« i hvert Sognedistrikt. — Et Sogns Forstanderskab skulde bestaa af Sognepræsten, den eller de Lodsejere, der af Distriktets Hartkorn ejede mindst 32 Td., samt 4—9 andre Mænd, der udvalgte af de »kvalificerede Beboere«. Den »kvalificerede« skulde bl. a. have et Minimum af Indkomst eller Virke, Bonden saaledes eje eller have i Livsfæste mindst 1 Td. Hartkorn. Og Herredsfoged og Birkedommer havde, om de ønskede det, Ret til at overvære Møderne, og her havde de Stemmeret.

Et Sogns Forstanderskab maatte fremtidig varetage alt vedrørende Skole- og Fattigvæsen. Sammen med Politimesteren skulde det sørge for, at Sognet var forsynet med fornødne Biveje; deres Betænkning skulde indhentes, naar nogen vilde hæv Broenge, drive Handel, anlægge Kro, Brænderi m. m., og det skulde samles 6 Gange aarlig.

1842 overgik Sognets Styrelse saaledes til Forstanderskaberne, de landkommunale Overgangsled fra Faamandsvælde til Folkestyre.

Ved Udgangen af 1855 ophørte Præst og de store Hartkornsbesiddere at være »fødte Medlemmer« af Forstanderskabet. — I Frørup Sogn var kun eet, Sognepræsten.

Med Nytaaret 1868 kom der atter nye Ændringer og bl. a. den, at et Sogneforstanderskab nu kaldes »Sogneraad«.

DET FØRSTE SOGNERAADSVALG

30. November 1841

Lov af 13. August 1841 bød Sognene at vælge et Raad, der kunde tage Styret fra Nytaar. — Amtmand Sporon overdrog da Pastor Hieronymus Laub, Frørup, Gaardfæster Johan Haae, Sludegaard, og Gaardmand Ghristen Madsen i Taarup at affatte Valglisten for Frørup Sogn, fastsætte en Valgdag og lede Valget af 8 Sognemænd, der sammen med de »fødte Medlemmer« skulde danne det første Forstanderskab for Frørup Sogn.

Den 12. November 1841 mødtes disse tre, bestemte Valget til Tirsdag den 30. November og Valgstedet til Frørup Skole. Søndagene den 14. og den 21. blev dette forkyndt for det forsamlede Sognefolk paa Kirkestævne.

I den da nykøbte og nu i Sognearkivet genfundne Valgbog indførtes Navnene paa alle kvalificerede Vælgere, der var 89. Nedenfor anføres denne Sognets første og nu 103 Aar gamle Vælgerliste:

Nr.	Navn	Stilling	Bosted	Alder	Hartk.
1	Jørgen Andersen	Fæster	Taarup	59	6
2	Rasmus Hansen Dyhr	»	»	44	6
3	Jens Nielsen	»	»	57	6
4	Peder Pedersen	»	»	54	6
5	Anders Nielsen	»	»	50	6
6	Christen Andersen	»	»	47	6
7	Peder Madsen	»	»	51	6
8	Anders Hansen	»	»	60	6
9	Morten Hansen	»	»	68	6
10	Christian Hansen	»	»	46	6
11	Anders Pedersen	»	»	31	6
12	Rasmus Nielsen Beck	»	»	37	6

13 Hans Hansen	Fæster	Taarup	69	6
14 Christen Steensen	»	»	66	6
15 Niels Jensen	»	Leersei	34	6
16 Hans Pedersen	»	Taarup Mk.	44	2
17 Rasmus Nielsen Piil	»	»	49	2
18 Jacob Larsen	»	»	27	1
19 Rasmus Hansen	»	Taarup	26	6
20 Unge Hans Jensen	»	»	38	6
21 Christen Madsen	»	»	53	6
22 Gamle Hans Jensen	»	»	63	6
23 Peder Andersen	»	Kongshøj	76	7
24 Anders Suhnesen	»	Taarup Mk.	43	4
25 Lars Bondesen	»	Taarup	38	1
26 Niels Nielsen Beck	»	»	35	1
27 Povel Andersen	»	»	55	1
28 Rasmus Jensen	Ejer	»	62	1
29 Niels Nicolaisen	Fæster	Kongshøj	33	5
30 Mads Rasmussen	»	»	65	5
31 Nicolai Rasmussen	»	»	63	5
32 Lars Hansen	»	»	44	5
33 Johan Haae	»	Sludegaard	33	16
34 Lars Hansen	»	Slude	58	9
35 Anders Andersen	»	»	45	9
36 Rasmus Madsen	»	»	44	9
37 Peder Hansen	»	Langæble	38	9
38 Hans Larsen	»	»	63	9
39 Hjeronimus Laub	Præst	Frørup	70	14
40 Morten Knudsen	Ejer	»	53	9
41 Rasmus Madsen	»	»	60	4
42 Hans Rasmussen	Fæster	»	44	9
43 Lars Hansen	»	»	77	9
44 Hans Pedersen Ladefoged	Ejer	» Mk.	41	3
45 Ole Rasmussen	Fæster	»	35	9

46 Jens Rasmussen	Ejer	Frørup	56	3
47 Hans Pedersen	»	»	41	3
48 Jens Andersen	»	» Mk.	37	2
49 Hans Hansen	Fæster	» »	62	9
50 Jørgen Madsen	»	»	67	9
51 Rasmus Knudsen	»	»	42	9
52 Anders Skræp	»	»	81	6
53 Knud Knudsen	»	» Mk.	39	2
54 Niels Madsen	»	»	62	9
55 Hans Tønnesen	Ejer	» Mk.	43	4
56 Povel Tønnesen	»	» »	38	2
57 Jens Rasmussen	Fæster	»	55	9
58 Christen Christensen	»	»	47	9
59 Rasmus Rasmussen	Ejer	»	41	9
60 Johan Hansen	»	» Mk.	50	4
61 Knud Mathiasen	»	» »	49	2
62 Niels Carlsen	»	» »	35	1
63 Hans Pedersen	»	» »	39	4
64 Niels Pedersen	»	» »	36	2
65 Knud Hansen	»	» »	38	2
66 Niels Jensen	»	» »	37	3
67 Hans Nielsen	»	» »	43	5
68 Peder Hansen	»	» »	59	5
69 Christian Knudsen	»	» »	36	3
70 Morten Nielsen	»	Sentved	47	5
71 Jens Christian Andersen	Forpagter	Frederikshøj	28	32
72 Hans Andersen	Ejer	Frørup Mk.	48	2
73 Anders Larsen	»	» »	72	2
74 Anders Jensen	Fæster	» »	52	9
75 Jens Nielsen	»	» »	69	9
76 Jens Hansen	»	» »	66	9
77 Hans Lars Hansen	»	» »	38	9
78 Frederik Hansen	»	» »	39	9

79 Hans Andreasen	Fæster	Blæsenborg	43	9
80 Frederik Jørgensen	»	»	39	9
81 Rasmus Hansen	»	»	50	9
82 Rasmus Jørgensen	»	»	61	9
83 Rasmus Hansen	Ejer	Frørup	59	1
84 Martin Hansen	»	»	53	1
85 Rasmus Jørgensen	Fæster	Taarup	32	6

Endvidere tilføres som Vælgere:

- 86 Herr Hofjægermester Conrad Baron af Holck til Friherskabet Holckenhavn.
 87 Hs. Eql. Geheimekonferentsraad Gebhard Greve af Moltke Ridder af Elefant, til Stamhuset Molktenborg.
 88 Herr Kammerherre Henrik Greve af Moltke, Fæster af Lundsgaard.
 89 Herr Justitsraad Rasmus Lange til Ørbæklunde.

Valgprotokollen var indrettet saaledes, at der ud for hver Vælgers Navn var et Rum til de 8 Sognefæller, han stemte paa.

Dette blev skrevet, det kan ses der endnu, og den Ros maa vi give disse vore første Gang vælgende Fædre, de holdt sig ikke sløvt tilbage, alle mødte paa nær 8, og deraf var 3 sygemeldte.

Da Valget var endt, oplæstes Valgbogen, og denne viste at nedennævnte var valgt:

Johan Haae, Fæster af Sludegaard	79	Stemmer
Rasmus Madsen, Fæster i Slude	65	»
Hans P. Ladefoged, Ejer i Frørup	51	»
Hans Pedersen, Ejer i Frørup	48	»
Ole Rasmussen, Fæster i Frørup	44	»
Christen Madsen, Fæster i Taarup	40	»
Hans Andreasen, Fæster i Blæsenborg	40	»
Christen Christensen, Frørup	29	»

FORSTANDERSKAB OG SOGNERAAD 1842—1945

Med Nytaaret 1842 var altsaa Sognets Selvstyre begyndt, og man kan nu af de fundne Valg- og Forhandlingsprotokoller udfinde, hvilke Mænd der i de forløbne 103 Aar var med i Styrelsen. — Valgene af disse ser saaledes ud:

1844, den 18. December, holdtes Sognets næste Valg. — Valgt blev da:

Gaardfæster Niels Jensen, Leersei.

Gaardfæster Niels Nicolaisen, Kongshøj.

Husfæster Jacob Larsen, Leersei.

Gaardfæster Frederik Hansen, Frørup Mk.

Jacob Larsen søger og faar Amtets Tilladelse til at fratræde Forstanderskabet straks, da han er Fisker og af den Grund fraværende til visse Tider af Aaret. I hans Sted tiltræder Gaardfæster Peder Hansen, Langæble. 1847 var Tiden ude for de sidste 4 af det første Raad, og den 13. December blev da valgt:

Gaardfæster Johan Haae, Sludegaard.

Gaardfæster Niels Larsen, Frørup Mk.

Gaardmand Hans Pedersen Ladefoged, Frørup.

Forpagter J. Chr. Andersen, Frederikshøj.

1850, den 9. December, valgtes:

Gaardmand Lars Hansen, Langæble.

Husmand Jacob Larsen, Leersei.

Gaardmand Lindhart Hansen, Taarup.

Gaardmand Hans Andreasen, Blæsenborg.

1853, den 7. December, valgtes:

Gaardmand Jens Andersen, Frørup Mk.
Sognefoged Hans Pedersen, Frørup Mk.
Gaardmand Jørgen Andersen, Frørup Mk.
Boelsmand Jens Andersen, Frørup Mk.

Efter Lov af 22. Marts 1855 var Herremand og Præst ikke mere »fødte Medlemmer« af Forstanderskabet; men til Gengæld skulde dette nu vælges af 2 Vælgerklasser: den almene og den højstbeskattede Femtedel. — For Sognet her maatte de første fremtidig vælge 4 og de sidste 5 Mand som Medlemmer af Raadet.

1855, den 5. December, valgtes af almene Vælgere:

Husmand Hans Mikkelsen, Slude.
Husmand Christen Jeppesen, Taarup.
Gaardmand Niels Larsen, Frørup Mk.
Gaardmand Jørgen Andersen, Frørup Mk.

1855, den 14. December, valgtes af de højstbeskattede Vælgere:

Gaardmand Rasmus Rasmussen, den yngre, Frørup Mk.
Gaardmand Anders Poulsen, Taarup.
Sognepræst Nielsen, Frørup.
Gaardmand Klaus Hansen, Frørup.
Sognefoged Hans Pedersen, Frørup.

1858 valgtes af almene Vælgere:

Husmand Niels Carlsen, Frørup Mk.
Gaardmand Peder Mortensen, Taarup.
Gaardmand Niels Jensen, Frørup Mk.
Husmand Niels Jørgensen, Hagenborg.

Sognefoged Hans Pedersen begærede i 1858 sin Entledigelse paa Grund af hans Forretninger som Sognefoged. I hans Sted vælges Husmand Anders Christensen, Taarup.

1861, den 11. December, valgtes af de højstbeskattede Vælgere:

Sognepræst Nielsen, Frørup.
Gaardmand Hans Christensen, Taarup Mk.
Gaardmand Hans Jensen, Frørup Mk.
Gaardmand Hans Jacobsen; Frørup.
Gaardmand Lars Hansen, Langæble.

1864, den 13. December, valgtes af almene Vælgere:

Husmand Anders Mortensen, Taarup.
Husmand Niels Hansen, Frørup.
Gaardmand Niels Larsen, Frørup Mk.
Husmand Jacob Larsen, Leersei.

I 1864 fratræder Sognefoged Lars Hansen, Langæble, paa Grund af sin Bestilling. I hans Sted valgtes Gaardmand Rasmus Jørgensen, Taarup.

1865, den 19. December, valgtes i Stedet for afdøde Husmand Niels Hansen, Boelsmand Hans Rasmussen, Frørup.

1867, den 22. December, valgtes af de højstbeskattede Vælgere:

Gaardmand Knud Rasmussen, Frørup.
Sognepræst Nielsen, Frørup.
Gaardbestyrer Thomas Johansen, Frørup Mk.
Gaardmand Hans Jørgen Larsen, Slude.
Gaardmand Hans Rasmussen Dyhr, Taarup.

1868, den 30. November, valgtes i Stedet for afdøde Gaardmand Niels Larsen og Husmand Anders Mortensen, der af Helbredshensyn fratraadte, Gaardmand Peder Pedersen, Frørup, og Sognefoged Lars Hansen, Langæble.

1870, den 16. December, valgtes af almene Vælgere:

Sognefoged Hans Jensen, Frørup.
Gaardmand Anders Poulsen, Taarup.
Gaardmand Niels Rasmussen, Taarup.
Boelsmand Erik Hansen, Frørup Mk.

1873, den 9. December, valgtes af de højstbeskattede Vælgere:

Gaardmand Mads Pedersen, Taarup.

Gaardmand Hans Hansen Lunding, Frørup Mk.

Husmand Johan Møller, Frørup.

Gaardmand Kristen Kristensen, Frørup.

Boelsmand Frederik Hansen Beck, Frørup Mk.

1875 afgaar Gaardmand Niels Rasmussen ved Døden, i hans Sted valgtes Gaardmand Poul Pedersen, Taarup.

1876, den 14. November, valgtes af almene Vælgere:

Gaardmand Poul Pedersen, Taarup.

Gaardmand Hans R. Dyhr, Taarup.

Gaardmand Mads Andersen, Taarup.

Gaardmand Marcus R. Dyhr, Taarup.

1879, 14. December, valgtes af de højstbeskattede Vælgere:

Boelsmand Frederik Beck, Frørup.

Gaardmand Rasmus Hansen, Frørup.

Gaardmand Ander Hansen, Frørup.

Gaardmand Mads Rasmussen, Slude.

Gaardmand Andreas Hansen, Blæsenborg.

1882, den 14. November, valgtes af almene Vælgere:

Husmand Jesper Jensen, Frørup Mk.

Smed Niels Larsen, Taarup.

Gaardmand Niels Pedersen, Langæble.

Gaardmand Hans Chr. Sten, Taarup.

1885 afgaar Gaardmand Hans Chr. Sten ved Døden, i hans Sted valgtes Husmand Hans Hansen, Taarup Mk.

1885, den 14. November, valgtes af de højstbeskattede Vælgere:

Boelsmand Frederik Beck, Frørup.

Gaardmand Søren Christensen, Frørup.

Gaardmand Rasmus Pedersen, Taarup.

Gaardmand Hans Kromann, Frørup Mk.

Gaardmand Niels Olsen, Frørup Mk.

1888, den 14. November, valgtes af almene Vælgere:

Gaardmand Jørgen Lindhartsen, Taarup.

Smed Rasmus Madsen, Frørup.

Gaardmand Rasmus Christensen, Taarup.

Gaardmand Hans Jørgen Teglgaard, Taarup.

1891, den 16. November, valgtes af de højstbeskattede Vælgere:

Boelsmand Frederik Beck, Frørup.

Gaardmand Jørgen Hansen, Frørup.

Gaardmand Anders Christian Rasmussen, Frørup.

Gaardmand Mads Jeppesen, Frørup.

Gaardmand Jens Christiansen, Taarup.

1894, den 14. November, valgtes af almene Vælgere:

Gaardmand Christen Lindhartsen, Taarup.

Gaardmand Jens Pedersen, Taarup.

Kreaturhandler Hans P. Hansen, Slude.

Hjulmand Claus Rasmussen, Frørup.

1895 afgik Frederik Beck ved Døden, i hans Sted valgtes Gaardmand Niels Pedersen.

1897, i November, valgtes af de højstbeskattede Vælgere:

Husmand Hans Hansen (ved Landevejen), Frørup Mk.

Gaardmand Niels Jørgensen Krogh, Frørup Mk. .

Gaardmand Vilhelm Christensen, Frørup Mk.

Gaardbestyrer Morten Eriksen, Taarup.

Tømrer Christen Larsen, Frørup Mk.

1898 afgik Tømrer Christen Larsen ved Døden, i hans Sted valgtes Tømrer Rasmus Knudsen, Taarup.

1900, den 4. December, valgtes af almene Vælgere:

Gaardmand Rasmus Olsen, Taarup.

Gaardmand Anders Larsen, Langæble.

Væver Hans Hansen, Frørup.

Gaardmand Lars Chr. Larsen, Taarup.

1903, den 9. December, valgtes af de højstbeskattede Vælgere:

Gaardmand Jacob Hansen, Taarup.

Husmand Hans Hansen, Frørup.

Gaardbestyrer Jens Nielsen, Frørup Mk.

Træskomand Martin Hansen, Frørup.

Gaardmand Rasmus Larsen, Slude.

1906, den 4. December, valgtes af almene Vælgere:

Fisker Christian Jensen, Maemosen.

Husmand Hans Hansen, Frørup.

Gaardmand Anders Larsen, Langæble.

Gaardmand Jacob Jensen, Frørup.

Efter Lov af 24. April 1908 fik alle uberygtede Kvinder og Mænd lige Valgret til Raadet i den Kommune, hvor de bor og betaler Skat. Valgene skulde nu gælde 4 Aar og samme Aar for alle.

1909, den 4. Marts, valgtes:

Gaardmand Jens H. Christiansen, Taarup.

Forvalter Hans P. Rasmussen, Sludegaard.

Gaardmand Niels Pedersen, Taarup Mk.

Bestyrer Niels Chr. Fiil, Frørup Præstegaard.

Gaardmand Rasmus Pedersen, Frørup Mk.

Arbejdsmand Johannes F. Christensen, Frørup.

Fisker Jens R. Chr. Jensen, Maemosen.

Fhv. Væver Hans Hansen, Frørup Mk.

Slagter Niels P. Rasmussen, Taarup.

1913, den 25. Marts, valgtes:

Frøken Ester Laub, Sludegaard.
Fisker Simon Clausen, Aahusene.
Gaardmand Christian Hansen, Frørup.
Gaardmand Rasmus Larsen, Slude.
Gaardmand Rasmus Christensen, Frørup Mk.
Gaardmand Jens P. Johns, Frørup Mk.
Arbejdsmand Christian M. Dyhr, Taarup.
Husmand Hans Hansen, Frørup Mk..
Fisker Hans Jensen, Maemosen.

1917, den 7. Marts, valgtes:

Gaardmand Rasmus Larsen, Slude.
Gaardmand Jens P. Johns, Frørup.
Frøken Ester Laub, Sludegaard.
Gaardmand Kristian M. Dyhr, Taarup.
Fisker Simon Clausen, Aahusene.
Fhv. Væver Hans Hansen, Frørup Mk.
Gaardmand Kristian Hansen, Frørup.
Fisker Hans Jensen, Maemosen.
Gaardmand Rasmus Christensen, Ringergaarden.

1921, den 11. Marts, valgtes:

Bødker Emil Hansen, Frørup Mk.
Uddeler Jens P. Jensen, Taarup.
Træskomand Jens Holgersen, Frørup.
Smed Niels Andersen, Frederikshøj.
Gaardmand Frederik Hansen, Slude.
Gaardmand Kristen Hansen, Sømarksgaard.
Gaardmand Jens Grønnegaard, Frørup.
Fisker Martin Clausen, Aahusene.
Gaardmand Johan Kristensen, Taarup.

1925, den 10. Marts, valgtes:

Gaardmand Kristen Hansen, Sømarksgaard.
Gaardmand Christian Pedersen, Taarup Mk.
Gaardmand Niels Mogensen, Frørup Mk.
Købmand Johan Pedersen, Frørup.
Gaardmand Johannes Eriksen, Frørup Mk.
Gaardmand Rasmus M. Dyhr, Taarup.
Bødker Emil Hansen, Frørup Mk.
Fisker Anders M. Jensen, Maemosen.
Husmand Jens Holgersen, Frørup.

1929, den 7. Marts, valgtes:

Gaardmand Christian Hansen, Frørup.
Gaardmand Mads Hansen, Frørup Mk.
Gaardmand Laurits Hansen, Taarup.
Gaardmand Poul P. Pedersen, Taarup.
Bødker Emil Hansen, Frørup Mk.
Fisker Anders M. Jensen, Maemosen.
Gaardmand Johannes Eriksen, Frørup Mk.
Gaardmand Rasmus Dyhr, Taarup.
Husmand Hans Jacob Hansen, Frørup.

1933, den 10. Marts, valgtes:

Gaardmand Laurits Hansen, Taarup.
Gaardmand Anders Andersen, Slude.
Fisker Anders M. Jensen, Maemosen.
Husmand Hans P. Løjtved Rasmussen, Frørup.
Gaardmand Johannes Eriksen, Frørup Mk.
Gaardmand Rasmus Dyhr, Taarup.
Gaardmand Rasmus A. Tofte, Frørup.
Gaardmand Martin Christiansen, Frørup.
Statshusmand Peder Enevoldsen, Frørup.

1934, den 9. Juli, afgik Gaardmand Johannes Eriksen ved Døden. I hans
Sted indtraadte Statshusmand Kristen M. Kristensen, Frørup Mk.

1937, den 10. Marts, valgtes:

Gaardmand Rasmus Dyhr, Taarup.
Statshusmand Peder Enevoldsen, Frørup.
Statshusmand Kristen M. Kristensen, Frørup Mk.
Arbejdsmand Viggo Heegaard, Taarup.
Gaardmand Anders Andersen, Slude.
Gaardmand Laurits Hansen, Taarup.
Gaardmand Hans Andersen, Frørup Mk.
Vognmand Lars Jensen, Frørup.
Bødker Emil Hansen, Frørup Mk.

1943, den 5. Maj, valgtes:

Gaardmand Rasmus Dyhr, Taarup.
Vognmand Lars Jensen, Frørup.
Statshusmand Kristen M. Kristensen, Frørup Mk.
Arbejdsmand Viggo Heegaard, Taarup.
Gaardmand Hans Andersen, Frørup Mk.
Gaardmand Laurits Hansen, Taarup.
Gaardmand Christian Christiansen, Taarup.
Bødker Emil Hansen, Frørup Mk.
Gaardmand Kristen Andersen, Elviet.

SOGNERAADSFORMÆND

1842—1945

Hver den, der i de forløbne 103 Aar fik Sæde i Sognets Raad, har været medbestemmende for dets Udvikling, og hans Navn mødes nu ogsaa i dets arkivgemte Ting. Men ingen enkelt, eller dem alle tilsammen, har dog der sat sig saa tydelige Spor som dem, der har været Formandsposten betroet. Det er dem, der har ydet det store Arbejde af skriftlig Art og været medbestemmende for det heles Gang; at kende deres Virkeaar kan have Betydning for dem, der siden vil granske Arkivet, og deres Navne skal derfor i Tidsfølge anføres her.

1.	1842—1849	Gaardfæster Johan Haae, Sludegaard.	8 Aar.
2.	1850—1873	Pastor Nielsen, Frørup.	24 »
3.	1874—1895	Gaardmand Frederik H. Beck, Frørup Mk.	21 ³ / ₄ »
4.	1895—1897	Sognefoged Niels Pedersen Lange, Langæble.	2 ¹ / ₄ »
5.	1898—1909	Husmand Hans Hansen, Frørup Mk.	11 ¹ / ₄ »
6.	1909—1913	Gaardmand Jens H. Christiansen, Taarup.	4 »
7.	1913—1915	Gaardmand Christian Hansen, Frørup.	2 »
8.	1915—1921	Gaardmand Rasmus Larsen, Slude.	6 »
9.	1921—1929	Gaardmand Kristen Hansen, Sømarksgaard.	8 »
10.	1929—	Gaardmand Rasmus Dyhr, Taarup.	

SOGNEFOGEDER I FRØRUP SOGN

Stillingen som Sognefoged gaar tilbage til det 16. Aarhundrede. De gældende Regler for Sognefogedinstitutionen hviler paa en Forordning af 11. November 1791, efter hvilken Amtmanden skal beskikke en Sognefoged i hvert Sogn af

de skikkeligste, redeligste og mest kyndige Mænd. Sognefogeden bistaar Politimesteren i Sager vedrørende Retsplejen, er Giftefoged og som Regel tillige Lægdsmand.

Her i Sognet har der de sidste 100 Aar hele Tiden været to Sognefogeder.

I Frørup findes: Hans Sørensen, Jørgen Madsen, Morten Knudsen, Niels Larsen, Claus Hansen, Hans Pedersen, Rasmus Rasmussen, Hans Jensen Lund, Rasmus Chr. Ringer og Henry Hansen.

I Taarup findes: Rasmus Madsen, Rasmus Jørgensen, Bent Lindhart Hansen, Andreas Vildman, Lars Hansen, Langæble, Hans Christensen (Steen), Niels Pedersen Lange, Niels Pedersen og Kalmar Hansen.

MÆND MED UDENSOGNS VIRKE

Gaardmand Niels Larsen, Frørup, var Folketingsmand. Gaardmand Frederik Beck, Frørup, og Husmand Hans Hansen, Frørup, var Amtsraadsmedlemmer. Fisker Marius Jensen, Taarup, er Amtsraadsmedlem.

Husmand Hans Hansen og Gaardmand Johannes Knudsen, Frørup, var nogle af Husmandsforeningens Pionerer.

Johannes Knudsen udkastede Tanken om Oprettelse af Husmandsskolen ved Odense.

Hmd. Fr. Christensen var i ca. 15 Aar Formand for Husmandskommissionen i Svendborg Amt.

Den Mand i Frørup, som i min Barndom var mest kendt viden om, var Gaardmand Søren Christensen, eller »kloge Søren«, som man ogsaa kaldte ham.

Man søgte ham fra alle Egne af Landet, ja, selv fra Udlandet kom man til ham for at søge Helbredelse. Særlig Søndag Formiddag var der vældig Tilstrømning til hans Gaard. De søgne Dage havde han ingen fast Konsultationstid, og man maatte vente, til han kom hjem fra Marken, og han tog da ingen fin Lægekittel paa eller gjorde særlig Toilette, før han tog sig af de ventende Patienter. Mange havde stor Tillid til ham, og han har uden Tvivl hjulpet mange.

Sine sidste Aar levede han i Krarup hos Frk. Petra Mosegaard. Han ligger begravet paa Krarup Kirkegaard, og Venner har rejst en smuk Mindesten paa hans Grav. — Søren Christensen har udgivet en Lægebog, der bærer Titlen: Humøopathisk Raadgiver.

Der er udgaaet mange Lærere fra Frørup Sogn i de sidste 100 Aar.

Fra Frørup kan nævnes:

Lærer H. Sauls 4 Sønner; Overlærer Chr. Magelund, Nyborg, Stifsøn af Husmand Hans Albrektsen; Lars Madsen, Birkum, Søn af Husmand Mads

Madsen; Hans Rasmussen, Frørup, og Johannes Rasmussen, Svanninge, Sønner af Hjulmand Claus Rasmussen; Hans Bruun Hansen, Sorø, og Rasmus Bruun Hansen, Rugsted, Sønner af Murer Poul Hansen; Hans Hansen, Katterød, Søn af Gaardmand Jørgen Hansen; Richard Saul, Fænø, Søn af pens. Lærer Th. Saul; Karl Andersen, Drengsted, Søn af Murer Johan Andersen; Jørgen Buchvald Hansen, Vikar, Søn af Gaardmand Vald. Hansen; Hildur Johns, Skydebjerg, Datter af Gaardmand Jens Johns; Margrethe Rasmussen (ophørt med L.), Datter af Sadelmager Knud Rasmussen; Dorrit Bahnsen (ophørt med L.), Datter af Maskinmester A. Bahnsen; Ella Frøtorp Rasmussen, Vikar, Datter af Lærer Hans Rasmussen; Ellen Dam Larsen, Vikar, Datter af Tømrer Laurits H. Larsen.

Fra Taarup kan nævnes:

Jacob Ejler Eriksen, Taarup, fra Hagenborg; Lærer Jensens 2 Sønner og 2 Døtre; Hans Lindhardt, Frørup, Søn af Gaardmand Bent Lindhart Hansen; Hans Jørgen Hansen, Spedsberg, Søn af Gaardmand Frederik Hansen; Thorvald Poulsen, Skellerup, Søn af Gaardmand R. Chr. Poulsen; Tage Jensen, Svendborg, og Asger Jensen, København, Sønner af Lærer J. E. Jensen; Emmy Nykjær Jørgensen (ophørt med L.), Skrædder Rasmus Jørgensen.

TABEL

over

Saa vel Mand^s som Kvindkønnet udi Frørup Sogn eller Præstegjeld under Fyens Stift (de udi Tjeneste værende gevorbne Ryttere, Dragoner og Soldater, samt de ved de nationale saavel gevorbne Regimenter staaende Under-Officerer og Tambourer, for deres egne Persohner undtagen, men Deres Hustruer og Børn ibegreben) saaledes som dets Tal efter hvers Alder befandtes at være den 15. Augusti 1769, nemlig:

	1. Rubrique paa 8 Aar og derunder		2. Rubrique 8—16 Aar inclusive		3. Rubrique 16—24 Aar inclusive		4. Rubrique 24—32 Aar inclusive		5. Rubrique 32—40 Aar inclusive		6. Rubrique 40—48 Aar inclusive		7. Rubrique 48 Aar og derover	
	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.
Frørup By	45	43	37	23	18	12	23	22	23	21	22	19	34	48
Slude og Langæble Steder	10	5	8	4	5	7	4	4	2	1	2	5	5	1
Taarup og Kongenshøj	35	39	29	22	17	20	24	25	16	21	18	12	45	47
Summa	90	87	74	49	40	39	51	51	41	43	42	36	84	96

Ricapitulation.

	Mandfolk	Fruentim.	Af det nedenstaaende fulde Tal 422 Mandfolk og 401 Fruentimmer, henhører til efterskrevne Nummere, nemlig:	Mandfolk	Fruentim.									
1. Rubrique	90	87	1) Rangs-Persohner, Proprietairer, som ingen Rang have Justiz og alle andre Kongel. Betiente, saa og Forpagtere, Forvaltere, Ridefogder og detslige, med deres Hustruer og hos sig havende Børn.	0	0									
2. Rubrique	74	49	2) Geistligheden samt Kirke og Skole-Betiente, saa og Studentere, med deres Hustruer og hos sig havende Børn.	9	8									
3. Rubrique	40	39	3)a) Bønder og andre Jordbrugere, som sig deraf allene og ikke af Søefart eller Havfiskerie tillige ernære, saa og Møllere, Kroemænd, Skovfogder, Skovløbere, Huusmænd, Inderster og detslige, med deres Hustruer og ..	144	149									
			b) Deres hos sig havende Børn.	140	139									
4. Rubrique	51	51	4)a) Søefarende og Fiskere, iberegnet saavel dem, der med Tilladelse ere i Fahrten eller paa Rejser, som de der tillige ernærer sig af Jordbrug med deres Hustruer og ..	2	2									
			b) Deres hos sig havende Børn.	0	0									
5. Rubrique	41	43	5) Fabriquerer og Haandværker, samt deres Svenne og Læredrenge med deres Hustruer og hos sig havende Børn.	20	24									
6. Rubrique	42	36	6) <table style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td rowspan="6" style="font-size: 2em; vertical-align: middle;">{</td> <td>af 2. Rub. 74 M. 49 F.</td> <td rowspan="6" style="font-size: 2em; vertical-align: middle;">}</td> <td rowspan="6" style="vertical-align: middle;">tilsammen</td> </tr> <tr> <td>» 3. » 38 » 36 »</td> </tr> <tr> <td>» 4. » 45 » 26 »</td> </tr> <tr> <td>» 5. » 7 » 7 »</td> </tr> <tr> <td>» 6. » 6 » 5 »</td> </tr> <tr> <td>» 7. » 15 » 24 »</td> </tr> </table>	{	af 2. Rub. 74 M. 49 F.	}	tilsammen	» 3. » 38 » 36 »	» 4. » 45 » 26 »	» 5. » 7 » 7 »	» 6. » 6 » 5 »	» 7. » 15 » 24 »	185	147
{	af 2. Rub. 74 M. 49 F.	}	tilsammen											
	» 3. » 38 » 36 »													
	» 4. » 45 » 26 »													
	» 5. » 7 » 7 »													
	» 6. » 6 » 5 »													
	» 7. » 15 » 24 »													

	Mandfolk	Fruentim.		Mandfolk	Fruentim.
7. Rubrique	84	96	7) Alle Tjenestefolk og Dagleyere.	98	70
			8) De udi dette Sogn hjemmehørende, som med Pas paa nogen Tid ere paa udenrigs Rejser, og henhører til de under 1., 2., 3., 4., 5., 6. og 7. § benævnte Stændr	0	0
			9) Hospitals Lemmer samt andre vanføre, gebrektige og afsindige Persohner	9	9
Summa	422	401		607	548

Sognet bestaar af Landlægder.

Saaledes rigtig testerer

Frørup, den 29. August 1769.

J. Schurmann.

FOLKETAL

Ved den første Folketælling, indberettet af Sognepræst J. Schurmann, var der den 15. August 1769 i hele Sognet 823 Personer. I Frørup 390, i Slude og Langæble 63 og i Taarup og Kongshøj 370 (422 Mandkøn, 401 Kvindekøn).

Omtrent 100 Aar senere, 1860 var der 1367 Indbyggere,

1870	»	»	1460	»
1880	»	»	1462	»
1890	»	»	1540	»
1901	»	»	1568	»
1911	»	»	1640	»
1921	»	»	1634	»
1925	»	»	1707	» (867 M. og 840 K.)
1935	»	»	1596	»
1940	»	»	1553	»

FRØRUP KOMMUNE

Frørup Kommune har et Areal paa 2840 ha og hører til de større Kommuner. I 1925 var det opdyrkede Areal 2363 ha, Skov 150 ha, Moser 33 ha, Klitarealer m. v. 3 ha og Vandarealer 8 ha.

I 1927 var der 393 Bopæle i Sognet. Deres samlede Vurderingssum var 6.702.000 Kr., Grundværdi 3.372.000 Kr. og 551,8 Td. Hartkorn.

Heraf var 1 Skov vurderet særskilt for 118.000 Kr., heraf Grundværdi 60.000 Kr.

214 Landbrugsejendomme med samlet Vurderingssum 5.590.000 Kr. heraf Grundværdi 3.209.000 Kr. og 532,3 Td. Hartkorn.

2 Gaarde over 12 Td. Hartkorn, samlet Vurderingssum 320.000 Kr. Grundværdi 232.000 Kr. og 43,9 Td. Hartkorn.

137 Gaarde paa 1—12 Td. Hartkorn, samlet Vurderingssum 4.548.000 Kr., Grundværdi 256.000 Kr. og 39,9 Td. Hartkorn.

Sognekommunal Grundskyldspromille 11,60 i 1929—39.

Skattefrit Fradrag pr. Ejendom 5000 Kr.

Skatteydere til Staten 1928—29: 553 Indkomstskatteydere, med 1.064.650 Kr. i Indkomst og 5634 Kr. i Skat, og 140 Formueskatteydere med 4.167.800 Kr. i Formue og 4219 Kr. i Skat.

1928, den 15. Juli, var der: 523 Stk. Heste, 2889 Stk. Hornkvæg, heraf 1536 Stk. Køer og 3891 Stk. Svin.

1926, den 15. Juli, var der: 201 Stk. Faar, 19 Geder og 28.559 Høns.

Der er sket en vældig Stigning saavel i den enkeltes som i Kommunens Budgetter i Løbet af de sidste 50—60 Aar. Som Eksempel kan nævnes, at Kommunens Regnskab for 1880 balancerede med 6800 Kr., og i samme Aar var Skatteudskrivningen ca. 4600 Kr. I 1887 balancerede Regnskabet med 16000 Kr., da

det var et Oldenborreaar. I 1889 balancerede det med 9000 Kr. og Skatten var ca. 7140 Kr. Gaar vi frem til 1929—30, saa var Kommunens Indtægter 125.166 Kr. og paalignede Skatter var 81.376 Kr. I 1944 balancerer Regnskabet med 149.000 Kr., og Skatteudskrivningen er paa 137.000 Kr.

Lidt om Fattigvæsenet i Frørup.

Der har altid været Mennesker, som ikke kunde klare sig selv og tjene til Livets Ophold. Der var de gamle og svage, nogle, der led af en eller anden slem Sygdom, bl. a. Sindssygdom, og af og til af en Familie med en stor Børneflokk.

I lange Tider boede de fattige hos Gaardmændene; men man byggede efterhaanden Fattighuse eller Hospitaller. Frørup Sogns Fattigvæsen købte Aar 1835 et Hus med Have for 100 Rigsdaler af Lars Pedersen. Det blev indrettet til Hospital.

Hver af de gamle enligstillede fik i Almindelighed: 2800 Tørv, 256 ₰ Rugmel, 160 ₰ Malt, 52 ₰ Gryn, 26 ₰ Mel, 10 ₰ Flæsk, 10 ₰ Smør og 8 Kr. i Penge

I 1877 uddelses der til 20 Fattiglemmer og andre trængende (12) følgende i Naturalier: 45508 Tørv, 4855 ₰ Rugmel, 3236 ₰ Malt, 960 ₰ Gryn, 505 ₰ Mel, 202 ₰ Flæsk og 202 ₰ Smør.

Til dem paa Sindssygehospitalet blev der det Aar betalt 200 Kr., men ingen Naturalier.

Omkring 1896 ophørte denne Form for Fattighjælp.

Her er medtaget Fortegnelse over 2 Fattiglemmers Indbo, Klæder og Husgeraad.

Birthe Steffans havde:

Et Fyrresengested med rødtribet Omhæng og Tæppe.	1 hvid Hovedpude.
1 rødtribet, ulden Overdyne.	2 Par Lagener.
1 » » Underdyne.	1 nyt Fyrrebord med Skuffe.
1 blaastribet Bomuldsunderdyne.	1 Reol.
2 ternede Hovedpuder.	1 Chatol med Opsats.
	1 Fyrreskab.

2 Stole med rødtribet Betræk.
 1 jernbunden Spand og jern-
 bunden Ballie.
 1 Rok og 1 Haspe.
 2 Fodskamler.
 1 trebenet Stol.
 1 Kurv.
 1 Ildtang og Ildskuffe.
 1 Strygejern med Bolte.
 1 Jerngryde og 1 Jernpande.
 1 Kaffekedel og 1 Kaffemølle.
 2 Jerntræfædder.
 1 Spejl og 3 Skiideriet.
 1 Klædebørste.
 1 Salmebog.
 4 Spølkammer.
 2 Tallerkener.
 1 Fyrtøj.
 1 Jernlysestage med Saks.
 1 lille Kurv.
 1 Puster.

3 Par Knive.
 6 Særke, 6 Halstørklæder.
 6 Forklæder, 4 Kjoler.
 8 Sæt Nattøj.
 3 Silkehuer med Baand.
 3 dagl. do.
 3 Par Uldstrømper.
 2 uldne Nattrøjer.
 2 Klokke. 1 Hvergarnsskørt.
 Jordtøj, bestaaende af:
 1 Lagen, 1 fin Særk, 1 Pudevaar,
 1 Tørklæde, 1 Par Handsker,
 1 Kappe med Baand og
 1 Svededug.
 1 Par Sko, 1 Par Træsko.
 2 Poser, 1 Alen, 1 Spanskrør.
 1 stort, brunt Silketørklæde.
 1 Serviet.
 1 rødbrun Silketrøje.
 1 rødt, uldent Tørklæde.
 2 blaastribede Trøjer, 1 Stoffes Kjole.

Stodderkongen havde:

Et rødt Sengested med blaaternet Omhang.	1 Gryde, 1 Pande, 1 Saltkar. 1 Trælysebuk.
1 gl. Overdyne, 1 gl. lin. Underd.	2 Snitteknive, 1 Skedejern.
1 lang Hovedpude, 1 Par Lagener.	1 Hammer, 1 Knivtang.
1 Bord, 2 Stole, 1 lille Bænk.	1 Økse, 1 Mejsel.
1 Pyramide, 1 Kanderæk.	1 Kasse med Jernskramleri.
2 Hyldefjelle.	1 Skødskind.
1 Rok, 1 Haspe, 1 Barberkniv.	1 Flaske, 1 Glas, 2 Potter.
1 Spand, 1 Mælkebøtte.	1 Spølkamme, 2 Fade.

1 Ølfjerding.	1 Par sorte Strømper.
2 Sæt Hovedtøj, 1 Tørklæde.	2 Par hvide »
2 Skjorter, 2 Særke.	1 Par Sko, 2 Par Træsko.
1 Spejl.	1 Kniv, 2 Skeer.
1 gl. blaa Kjole, 1 Vest.	1 Dyne og 2 Par Lagener af en and
1 Par gl. Bukser.	dens Efterladenskaber.
1 Hat.	N.B. Dynen vejede 14 ¹ / ₂ Ø.
1 stribet Skørt med Bul.	

FRØRUP SET MED FREMMEDE ØJNE

Fra en Rejseskildring af den naturkyndige Præst, Hr. L. M. Wedel i Aarene 1799—1801.

Om Frørup fortæller han, at det er en meget smuk By med teglhængt Præstegaard; her i Egnen er en Del Buskadser, slangeformede Bække, Banker og gode, muldlerede Jorder. Der er mange løse, større eller mindre Sten paa Marken. Korn og Kløver staar prægtigt.

Her er en Del Offerhøje (Runddysser), d. v. s. 3 eller 4 Sten, hvorover hviler en flad Sten, hvis Størrelse synes at gøre det ubegribeligt for Nutidens Mennesker, hvorledes Forfædrene har kunnet faa den opslæbt paa de andre. Desuden er her en Del Begravelses-Høje fra de hedenske Tider omsatte med Sten. Hos en Bonde saa han en meget stor Pil. Selvfølgelig nævner han ogsaa den berømte Regisse Kilde, der besøges St. Hans Aften.

VIGTIGE AARSTAL

1606 blev Frørup By hjemsøgt af en stor Ildebrand. (Trap har fejlagtig Aaret 1612).

1697 indrettedes den første Skole i Frørup. Omkring 1740 Skole i Taarup.

1789—92: Udskiftningen.

1841: Kommunalt Selvstyre.

1878 brændte tre sammenbyggede Huse, tilhørende Sulstad Jakobsen, Hans

Larsen og Peder Madsen. (Der hvor Sygeplejeforeningens Hus ligger). I Aarene der omkring var der flere uopklarede Brande i Byen. .

1880: Natten mellem den 29. og 30. Juli drog en Haglbyge over Sognet og ødelagde for 6000 Kr. Der blev i den Anledning udsendt et Bønskrift til samtlige Landets Sogneraad om at sende et Bidrag til Pastor Nielsen.

1881 stiftedes Frørup Brugsforening i lejet Hus. (Jørgen Larsen).

1883 blev Taarup Kirke bygget.

1886 stiftedes Taarup Brugsforening.

1886 blev Frørup Mejeri bygget.

1889 blev Frørup og Taarup Forsamlingshuse bygget.

1892 brændte Præstegaardens Avlsbygninger.

1895 blev Missionshuset bygget.

1895—96 blev Banen anlagt.

1899 blev Brugsforeningen i Frørup bygget.

1900 blev Skolerne i Frørup og Taarup bygget.

1906 blev Brugsforening i Taarup bygget.

1920: Genforeningsfest. (Sv. Amts Aarskrift for 1935—36, Side 98—99.)

1921 fik man Elektricitet indlagt.

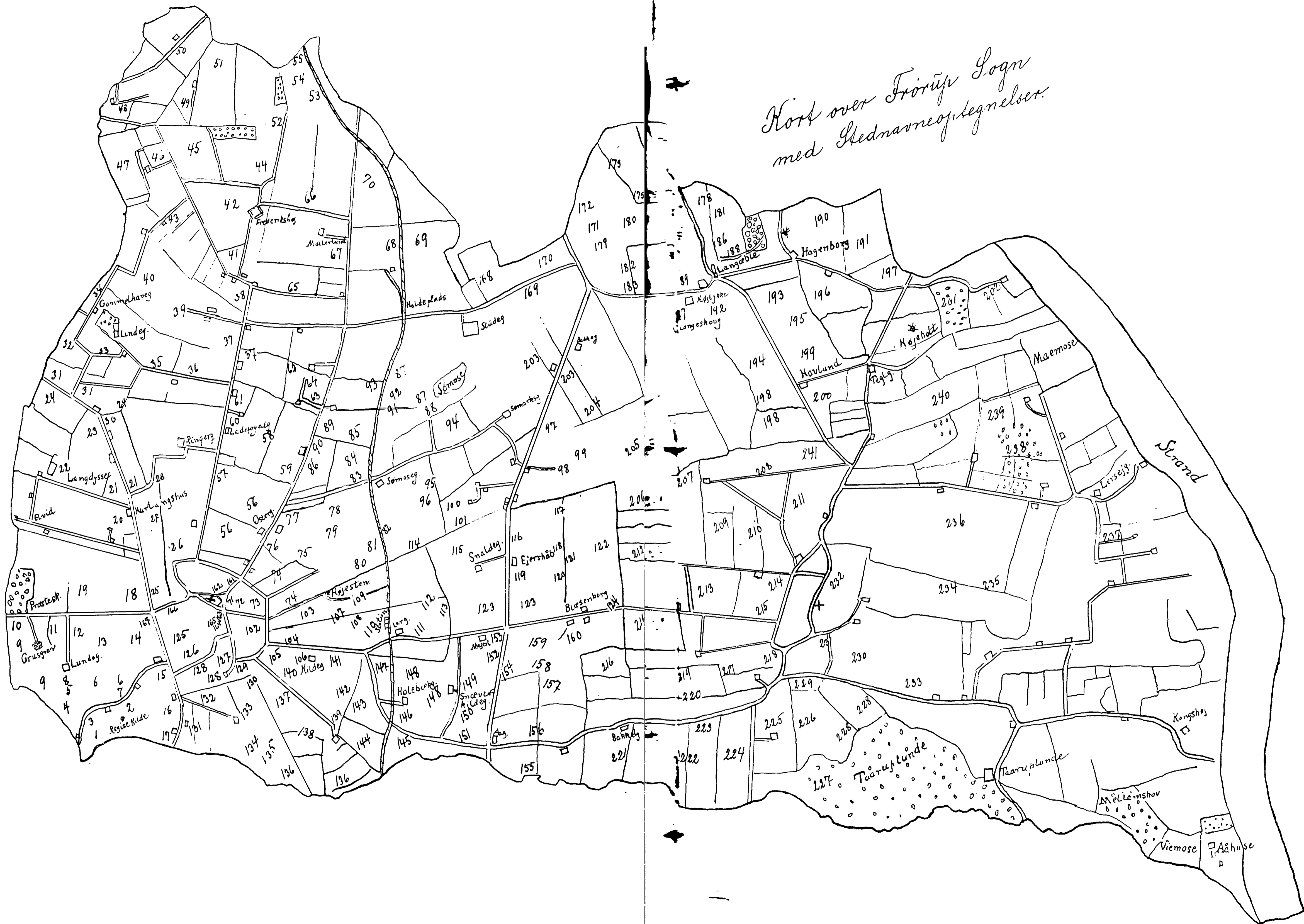
1934 blev Landevejen Syd om Byen anlagt.

1939 opførtes Lægeboligen.

1940, 9. April: Danmark blev besat af Tyskerne.

1945, 5. Maj: *Fred.* Tyskerne i Danmark kapitulerede.

Kort over Frørup Logn
med Glednavne og tegnelser.

DENNE BOG ER TRYKT
I 300 NUMMEREREDE EKSEMPLARER
HVORAF DETTE ER NUMMER

273